

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 17 Ιουλίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 723

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ

Η φόρμουλα των Πρασίνων για τον εκλεκτό τους

«Δεν μπορώ να υποστηρίξω υποψήφιο που θα μου πει ότι στηρίζει την αειφόρο ανάπτυξη του Ακάδη-μιας. Καταρτίζουμε ένα κατάλογο με απαιτήσεις τις οποίες για να υποστηρίξουμε κάποιον πρέπει να τις πληροί και είμαστε ακόμη στη φάση των επαφών», λέει στην «Κ» ο πρόεδρος των Οικολόγων Χαράλαμπος Θεοπέμπτου. **Σελ. 8**

Δεν μπορώ να υποστηρίξω πρόεδρο που θα αφήσει να περάσει δρόμος από το πάρκο της Ακαδημίας. Καταρτίζουμε ένα κατάλογο με απαιτήσεις τις οποίες για να υποστηρίξουμε κάποιον πρέπει να τις πληροί και είμαστε ακόμη στη φάση των επαφών», λέει στην «Κ» ο πρόεδρος των Οικολόγων Χαράλαμπος Θεοπέμπτου. **Σελ. 8**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Ευάλωτο το ΡΙΚ σε επιρροές

Η Κομισιόν εξετάζει την ανεξαρτησία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στην Ε.Ε., και συνοδεύεται από ανάλογες επισημάνσεις για αρκετές χώρες. Για την Κύπρο και το ΡΙΚ στην έκθεσή της λέει πως η δημόσια ραδιοτηλεόραση είναι ευάλωτη σε πολιτική επιρροή. Η Κύπρος επίσης είναι μία από τις χώρες στις οποίες η έκθεση καταγράφει ζητήματα που αφορούν την πολιτικοποίηση των διορισμών, μαζί με την Τσεχία και τη Σλοβακία. **Σελ. 9**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΑΤΤΙΛΑΣ

Η 15η Ιουλίου που μας πονεί

48 χρόνια μετά το προδοτικό πραξικόπημα, που άνοιξε τις πόρτες διάπλστα στον Τούρκο εισβολέα η «Κ» αναδεικνύει διάφορες πτυχές της τραγωδίας. **Σελ. 11, 17, 18**
✓ **ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Α. ΟΜΗΡΟΥ:** Μαρτυρία για την προδοσία του '74. **Σελ. 16**

ΙΤΑΛΙΑ

Το στοίχημα του Ντράγκι

Η παραίτηση του Ιταλού πρωθυπουργού Μάριο Ντράγκι, που δεν έγινε δεκτή, είναι ένας μοχλός πίεσης για να σταματήσει η εσωτερική υπονόμευση της κυβέρνησης. Ακόμα και αν ο Ντράγκι μείνει στο τιμόνι της Ιταλίας, τα προβλήματα θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τις πολιτικές ισορροπίες στη χώρα. **Σελ. 21**

Πληρώνουμε την ηλιακή ενέργεια σε τιμή μαζούτ

Τέσσερις φορές ακριβότερες οι τιμές στην Κύπρο σε σχέση με τη Γερμανία

Την ώρα που ο κύριος παράγοντας επιβάρυνσης των νοικοκυριών είναι το ηλεκτρικό ρεύμα, στην Κύπρο η κατάσταση θα ήταν σαφέστατα καλύτερη, εάν η εικόνα που παρουσιάζει ο τομέας των Ανανεώσιμων Πηγών

Ενέργειας και ειδικότερα της ηλιακής ήταν διαφοροποιημένη. Το ζήτημα, κυρίως από τιμολογιακής απόψεως, όπως έχει εξελιχθεί τα τελευταία δέκα χρόνια, αγγίζει τα όρια του σκανδάλου. Ο εν λόγω τομέας στην Κύ-

προ δεν εξυπηρετεί τον αντικειμενικό σκοπό, φθηνής ενέργειας στους καταναλωτές. Στη Γερμανία, με πολύ μικρότερο ποσοστό ηλιοφάνειας, η τιμή πώλησης ηλιακής ενέργειας είναι τέσσερις φορές μικρότερη. **Σελ. 4**

«Σαν να σήκωσε το σύμπαν μια κουρτίνα»

«Εχουμε δει μόνο τις πρώτες εικόνες. Ερχονται ανακαλύψεις που θα γράψουν ιστορία», λέει στην «Κ» ο υποδιοικητής της NASA δρ Τόμας Ζουρμπούκεν, σχολιάζοντας τις φωτογραφίες από τα απώτατα βάθη του σύμπαντος που έστειλε το τηλεσκόπιο James Webb, ενώ «η συνέχεια θα είναι ακόμα πιο συναρπαστική». **Σελ. 23**

Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος των λόμπι

Η επιρροή της ομογένειας

Τα λάθη της Τουρκίας και η συμμαχία με το Ισραήλ βοήθησαν την ομογένεια να υψάνει ένα ισχυρό δίκτυο επιρροής. Καρπός του, η τροπολογία που βάζει όρους στην Τουρκία για τα μαχητικά F-16. **Σελ. 20**

Αυξάνονται οι δόσεις των δανείων

Λόγω αύξησης των επιτοκίων από ΕΚΤ – Ποιοι επηρεάζονται περισσότερο

Η αύξηση των επιτοκίων που θα ανακοινώσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την Πέμπτη 21 Ιουλίου και τον Σεπτέμβριο θα οδηγήσει αναπόφευκτα και σε αύξηση των δόσεων δανείων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Οι δόσεις των δανείων αναμένεται να ακριβύνουν σε πρώτη φάση από 0,25% - 0,75% και εν συνεχεία, βάσει των έως τώρα

εκτιμήσεων αναλυτών, να ανέβουν στο 1,25% τον Μάρτιο του 2023. Για δάνειο 100 χιλιάδων ευρώ με περίοδο εξόφλησης 20 ετών η μηνιαία δόση αναμένεται να αυξηθεί μέχρι το τέλος του 2022 κατά 20 ευρώ και για δάνειο 200 χιλιάδων ευρώ, κατά 40 ευρώ. Πάντως, έως τώρα η ζήτηση για δανεισμό δεν έχει καμφθεί. **Οικονομική, σελ. 3**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Αβέρωφ και ΔΗΣΥ ενόπιον διλημμάτων για το '23

Οι δημοσκοπήσεις που δημοσιοποιήθηκαν την περασμένη βδομάδα προκάλεσαν έντονη ανησυχία στην Πινδάρου, σε σημείο που χάθηκε η ψυχραιμία. Αυτό αποτυπώθηκε και με τη μεγάλη αναδίπλωση στο θέμα διαγραφής Χριστοδουλίδου. Πλέον, στελέχη του ΔΗΣΥ επεξεργάζονται τα επόμενα βήματα του Αβέρωφ Νεοφύτου, ανησυχούν για την έκβαση του προεκλογικού από τη δυναμική του τέως ΥΠΕΣ και από τον ορατό κίνδυνο να απομακρυνθούν από την εξουσία. **Σελ. 8**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ

Αντιμέτωπος με σωρεία κρίσεων ο επόμενος πρόεδρος

Σενάρια κρίσης κυκλώνουν την Κύπρο ενόψει του 2023, σε όλα τα επίπεδα, καθώς στην Ε.Ε. επικρατούν ήδη ισορροπίες τρόμου για τη διαχείριση των διαφαινόμενων κενών/ελλείψεων ενέργειας, του ράλι των τιμών ως επίσης και της θιθάσεως του πληθωρισμού, συνεπεία της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία αλλά και των έξι πακέτων κυρώσεων που προ-οιμήθηκαν τα 27 κράτη-μέλη. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

48 χρόνια elegia

Πέρασαν 48 χρόνια και ο ήχος από τις σειρήνες θύμιζε για ακόμη μία χρονιά σε όλους και όλες πως η Κύπρος αιματοκυλίστηκε, πως το νησί έμπαινε σε έναν φαύλο κύκλο. 48 χρόνια μετά και οι σειρήνες ξυπνάνε δικαίους και άδικους, επαναφέρουν στη μνήμη ζοφερές εικόνες... 48 χρόνια που σιγά-σιγά γίνονται ιστορία. Οι νεότερες γενιές είτε δεν γνωρίζουν, είτε αδιαφορούν, είτε εθελουφλούν, μα η μνήμη, κατά πως λέει και ο Σεφέρης, όπου και αν την αγγίξεις πονεί. 48 χρόνια απορίες, αναπάντων γιατί και μνημοσύνων, 48 χρόνια αγνοούμενοι, πεσόντες και ήρωες/νεκροί που η καθιέρωσής τους λείπει. Σειρήνες... που μας θυμίζουν πως είναι πολλά του περασμένου αιώνα τα χρέη, παραφράζοντας τον Καρυωτάκη. 48 χρόνια με πολλά ακόμα αναπάντητα γιατί.

'22
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟ
ΕΤΟΣ

Η Ελληνική Επανάσταση
με φινιρίσματα και διαγράμματα PLAYMOBIL

Μάρτιος - Σεπτέμβριος 2022
Δευτέρα - Κυριακή | 10:00 - 19:00

Είσοδος Ελεύθερη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Φανερωμένης 86 - 90, Λευκωσία

www.bocac.org f /bocacf @bocacf

Επίσημος Χορηγός Αερομεταφορών
ΑΕΓΕΑΝ

Με τη στήριξη της
playmobil

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΤΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζας Κύπρου

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Οικία Φασιανού στην Τζια

Η «Κ» βρέθηκε στο ατελιέ του Αλέκου Φασιανού στην Τζια, το οποίο πλέον είναι επισκέψιμο από το κοινό. Δεν είναι μόνο οι διάσπαρτοι πίνακες ή οι φασιανικές σιδεριές στις πόρτες και στα παράθυρα. Ο Αλέκος Φασιανός δεν βρίσκεται εδώ μόνο ως καλλιτέχνης αλλά και ως άνθρωπος. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Μια παράσταση άμεση και επικοινωνιακή

Η σκηνοθέτρια Μαρία Κυριάκου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Οιδίπους Τύραννος» του Σοφοκλή, λέγοντας πως διαβάζοντας το έργο αισθάνθηκε ότι την αφορά: «Το αισθάνθηκα πολύ σύγχρονο, επειδή αυτό που πραγματεύεται μας απασχολεί το ίδιο έντονα και σήμερα». Η σκηνοθέτρια λέει πως βασική της έγνοια ήταν να καταφέρει να μεταφέρει στο κοινό αυτόν τον υπέροχο ποιητικό λόγο, που τη συγκίνησε βαθιά. **Ζωή, σελ. 4**

ZENITH

TIME TO REACH YOUR STAR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

DEFY SKYLINE

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Μανιφέστο Ντε Πέτρο

Όταν η στήλη υπόσχεται «to be continued» βεβαίως το εννοεί. Ειδικά όταν πρόκειται για την εξαγγελία της υποψηφιότητας του κυρίου Λούη Κουτροκίδη με το πολλά υποσχόμενο σλόγκαν «Η ώρα του φτωχού». Πλην όμως, η επικαιρότητα όπως πάντα προηγείται. Ή για να το θέσω με ένα πιο πνευματικό τρόπο, καθώς οφείλουμε να κρατάμε το επίπεδο ψηλά: «Μην Κάνεις Όνειρα Γιατί Ο Θεός Γελάει» - Λένα Ζευγαρά.

Η εξαγγελία του Εκλογικού Μανιφέστο της υποψήφιας για την Προεδρία Τσελεστίνα Ντε Πέτρο προκάλεσε, όπως ήταν φυσικό άλλωστε, την έκτακτη σύγκληση του διευρυμένου καρέ. «Δεν πρόκειται για υποσχέσεις, ούτε καν προεκλογικές θέσεις» ενημέρωσε τις κυρίες η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον. «Σύμφωνα με την ίδια πρόκειται για 69 Χρυσές Αποφάσεις!». «Ενδιαφέρων αριθμός» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού και οι υπόλοιπες συγκατένευσαν, χαμογελώντας με νόημα.

«Να θυμίσω, αγαπητές φίλες, ότι η ανεξάρτητη υποψήφια Τσελεστίνα Ντε Πέτρο είναι σοπράνο και δραστηριοποιήθηκε στις τάξεις του ΕΛΑΜ από το οποίο πρόσφατα παραιτήθηκε. Παππούς της ήταν ο εκ των συνιδρυτών του ΔΗΣΥ και επί σειρά ετών βουλευτής Λεάνδρος Ζαχαριάδης, εξ ου και το ονοματεπώνυμό της ήταν Έριλυ Ζαχαριάδου προτού γίνει καθολική. Το Μανιφέστο Ντε Πέτρο αποτελεί, κατά την ταπεινή μου γνώμη, το πετράδι του στέμματος στο βασίλειο του υπαρκτού σουρεαλισμού» είπε η Ιουλία και διάβασε στο καρέ τη Χρυσή Απόφαση Νούμερο 1:

«Θα δώσω διαμέρισμα επικαρπία σε όλες τις Ελληνόκυπριες γυναίκες 2ης γενιάς από την μεριά των μητέρων τους οι οποίες είναι μόνιμοι κάτοικοι των ελεύθερων περιο-

Είναι δυνατό να συνδέονται με κάποιο τρόπο η Τσελεστίνα Ντε Πέτρο, η Μαντόνα, η Μπρίννεϊ και... η Ελλού; Στη χώρα του υπαρκτού σουρεαλισμού όλα είναι δυνατά!

χών της Κύπρου. Ισχύει και για γκέι άνδρες και τρανσέξουαλ προς γυναικείο φύλο και μπαϊσέξουαλ». Στην Απόφαση Νούμερο 3 δε, η υποψήφια πρόεδρος Ντε Πέτρο ανακοινώνει ότι θα δώσει σε όλες τις Κύπριες γυναίκες ΚΑΙ αφορολόγητο αυτοκίνητο!

«Εγώ θέλω τζιαι εξοχικό!» ακούστηκε μια φωνή από το μέσα δωμάτιο. Ήταν η Ελλού - την ώρα που σιδέρωνε, της ήρθε πως ημέρωνε, στα γόνατα λιοντάρι- η οποία εμφανίστηκε στην έκτακτη σύνοδο του διευρυμένου καρέ και επανέλαβε σε περίπτωση που κάποια από τις κυρίες δεν το είχε καταλάβει: «Δι-

καιούμαι ΤΖΙΑΙ εξοχικό!». «Από πού κι ως πού δικαιούσαι εξοχικό;» εξεμάνη η χήρα. «Διάβασε τη Χρυσή Απόφαση Νούμερο 25 τζιαι λαλώ σου εγώ» την αποστόμωσε η συνήθως συγκρατημένη Ελλού.

«25: Θα δώσω εξοχικό επικαρπία σε άνδρες, λεσβίες και τρανσέξουαλ προς ανδρικό φύλο και bisexual οι οποίοι είναι 2η γενιά Ελληνοκυπρίων από την μεριά της μητέρας των πατεράδων τους και είναι μόνιμοι κάτοικοι της ελεύθερης περιοχής της Κύπρου» διάβασε η Ιουλία και ακολούθησε μια μάλλον αμήχανη σιωπή. «Εν είμαι λεσβία εγώ;» αντεπιτέθηκε η Ελλού. «Από

πότε είσαι λεσβία, χρυσή μου;» ψέλλισε η συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου, εμφανώς σκαρισμένη. «Που το 1983! Τότε που εφίλησα την Θεκλού στο στόμα! 20 χρόνια πρικού φιλήσει η Μαντόνα την Μπρίννεϊ!».

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον παρατήρησε προσεκτικά την ομήγυρη για να βεβαιωθεί ότι δεν σημειώθηκε κάποιο έκτακτο εγκεφαλικό. Εν συνεχεία, επιστρατεύοντας όση ψυχραιμία της απόμεινε, προσπάθησε να αποφασίσει τι ήταν αυτό που την αποσυντόνιζε περισσότερο: το outing της Ελλούς ή το γεγονός ότι γνώριζε και τη Μαντόνα και

την Μπρίννεϊ και το περιβόητο φιλί τους on stage προ εικοσαετίας; «Γί-νε λίγο πιο αναλυτική Ελλού και θα τα βρούμε με το εξοχικό...» μουρμούρισε.

«Ήταν δεκαπεντάουστος του 1983 τζιαι επάντρευκεν η Θεκλού τον γιο της με την κόρη της Αντρουλλούς. Του Παναή; Του κασάπη; Anyway, τζιέινη η Θεκλού. Την νύχτα στα τραπέζια έπαιζεν η ορχήστρα το Κορμί κι Αλάτι της Μπέσους της Αργυράκη - ωραιότατον τραούδι, σίγουρα θυμάστε το. “Έλα κουμέρα να χορέψουμεν” είπεν μου η Θεκλού. “Μα οι δκυό μας κουμέρα;” είπα της εγώ. “Οι δκυό μας γιατί ο Πα-

ναής έσπασεν μου τα νεύρα”. Τζιαι σαν εχορεύκαμεν είπεν μου η Θεκλού: “Φίλα με κουμέρα. Φίλα με!”. Τζιαι εφίλησα την τζιαι εγώ στο στόμα, τζιαι επαραμίλαν ούλλον το Καίμακλι για έναν γρόνον».

Σιωπή. Μια βαριά παρατεταμένη σιωπή που έσπαγε μόνο από τη λαχανιασμένη ανάσα της Θεοπίστης Θεοδούλου, η οποία με συντηρητικούς υπολογισμούς ανέβασε πίεση στο 18. Η Ελλού, πάλι, απότομη! «Εν είμαι λεσβία εγώ; Το εξοχικόν θέλω το στον Πρωταρά. Να πασίνω τζιαι εγώ στο καφενείον του Cavo Maris, να τρώω μαχαλεπί με τριαντάφυλλο τζιαι να συζήτώ politics με την αστική Λευκωσία στραβάρα σας».

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, αφού ανάκτησε την αυτοκυριαρχία της, πήρε ξανά στα χέρια της το Μανιφέστο και απευθύνθηκε στο κοινό της: «Οι Χρυσές Αποφάσεις Ντε Πέτρο αποτελούν την αποθέωση της πολιτικής πρωτοτυπίας. Μπορεί η ορθογραφία να μην είναι σύμμαχος της εξωστρεφούς Τσελεστίνας, όμως το ζητούμενο εδώ αγαπητές φίλες δεν είναι να ικανοποιήσουμε τον Μπαμπινιώτη αλλά το λαϊκό αίσημα».

«Συγγνώμη αν γίνομαι ακραία, αλλά το “θυτεία” δεν είναι απλώς ανορθογραφία. Είναι σαν να πυροβολεί η Τσελεστίνα τη λέξη στον κρόταφο!» ξέσπασε η Ευγενία η Καλαμαρού, καθότι ως συνταξιούχος φιλόλογος είχε ένα λόγο παραπάνω για ν’ αντιδράσει στην κατά συρροήν κακοποίηση της ελληνικής γλώσσας. «Λυπάμαι αλλά κοίταμε το δέντρο και χάνουμε το δάσος, κοπέλες. Εδώ υπάρχουν 69 Χρυσές Αποφάσεις ΜΟΝΟ για την εσωτερική διακυβέρνηση τις οποίες οφείλουμε να διατρέξουμε». Το be continued (και αυτή τη φορά δεν είναι κούφια «δεσμευοίμαι»).

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
17.7.1932

ΠΡΟΣ ΑΓΡΑΝ ΨΗΦΩΝ: Ο δημοκρατικός υποψήφιος κ. Φραγκλίνος Ρούσβελτ φωρών το κάλυμμα των Ινδών ερυθροδέρμων περιέρχεται τας επαρχίας των προς άγραν ψήφων.

ΑΝΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟ ΓΟΥΣΤΟ: [...] Εβλεπε και βλέπει κανείς μεγαλοπρεπείς εσαύλεις και βίλλας συντροφευομένας από πτωχικά και αξιοθρήνητα παραπήγματα, έβλεπε και βλέπει κανείς μοντέρνα κέντρα διασκεδάσεως γειτονεύοντα με την κουρελιασμένην σκηνήν. Κατάστασις φρικτή και οικτρά. [...] Η εκδοθείσα κατά την παρελθούσαν εβδομάδα διάταξις του υπουργείου Υγιεινής επί του ζητήματος αποτελεί πραγματικώς παρήγορον σημείον εν προκειμένω. Και κατά πρώτον λόγον η διάταξις ορίζει ότι απαγορεύεται του λοιπού η ανέγερσις παντός είδους παραπηγμάτων. Προστίθεται δε ότι τα ήδη υπάρχοντα παραπήγματα δέον να κατεδαφισθούν, παρεχομένης σχετικής προθεσμίας εις τους κατοίκους αυτών. Ηδη εδόθησαν αι σχετικαί διαταγαί εις τους κατά τόπους αστυνομικούς σταθμούς διά να ειδοποιήσουν τους κατόχους και κατοίκους των παραπηγμάτων. Παρελθούσης δε απράκτου της προθεσμίας διατάσσεται η βιαία κατεδάφισις των παραπηγμάτων. Του λοιπού η προς παραθερισμόν εγκατάστασις θα γίνεται μόνον διά σκηνών. Οι δε κάτοικοι των παραπηγμάτων θα μετατεθούν εις τας σκηνάς. Πρέπει φυσικά να τονισθή ότι η άρσις των παραπηγμάτων είνε γεγονός εξαιρετικόν. Του λοιπού αι Αττικαί ακταί και τα Αθηναϊκά περίχωρα δεν θα αποτελούν εις τα όμματα του ξένου φρικώδες σύνολον αναρχίας και κακού γούστου.

ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΑΠΝΩΝ: Εις την οικίαν του υπουργού Οικονομίας συνεκροτήθη χθες το απόγευμα σύσκεψις εις την οποίαν εκτός του κ. Κωστοπούλου μετέσχον αι αρμόδιαι υπηρεσίαι των υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας και αντιπρόσωποι των ενδιαφερομένων τάξεων, καθ' ην συνεζητήθη το ζήτημα των εις χείρας των Τραπεζών ευρισκομένων αποθεμάτων καπνού και η εξεύρεσις τρόπου διευκολύνοντος την εκποίησιν των. Σχετικώς αποφασίσθη όπως διεξαχθούν συνεννοήσεις μετά των Τραπεζών διά την διευκόλυνσιν της εκποιήσεως.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

«ΔΕΝ έχει σημασία αν η γάτα είναι άσπρη ή μαύρη, αρκεί να πιάνει ποντίκια». Ντενγκ Σιαο –Πινγκ

έδωσε εντολή και πλάτες να φτιάξεις ΓεΣΥ. Οι παλιοί θα έλεγαν αυτός «σε έκανε άνθρωπο» στην κεντρική πολιτική σκηνή (του twitter).

5 Στη γνωμάτευση. Η στήλη πάντως προτείνει την κάθοδο του Προέδρου Αναστασιάδη στις εκλογές. Ο αγαπούλας πρόεδρος είναι εδώ για να δώσει λύσεις στα αδιέξοδα που δημιούργησαν τα πολιτικά του τέκνα. Αυτό θα επιτευχθεί μόνο αν προτείνει στη Φιλίππα το ΥΠΕΣ, στην Αναστασία το υφυπουργείο παρά τω Πρόεδρω, και στην Κωφτερός το Καινοτομίας. Λύσεις υπάρχουν, αγάπες μου.

6 Στην παρθενική. Δεν γνωρίζουμε πότε θα παραδοθεί το νέο προεδρικό αεροσκάφος στην Κύπρο. Αγαπούλα, όμως, σε παρακαλώ όχι εξωτικά νησιά φέτος. Κτύπα μια Κέρκυρα, άντε και μια Πάφο. Αρκετά δεινοπαθήσαμε στην «Κ» με τα ταξίδια σου.

7 Στους δελφίνους. Ο Νουρής ετοιμάζεται λέει για την Προεδρία του ΔΗΣΥ. Αβέρωφ και ξερό ψωμί λέει η στήλη. Όταν θα φύγει, θα τον ψάχνετε.

8 Στην ατάκα. Το άκουσα, μου άρεσε και το μεταδίδω. Από αυ-

τή την προεκλογική λείπουν δύο βασικοί παίκτες των προεκλογικών των τελευταίων δέκα χρόνων. Αναστασιάδης και Αβέρωφ.

9 Στη στρατηγική. Νίκο, πάντως αν θες όντως να έχεις τον Αβέρωφ στον δεύτερο γύρο, πρέπει να κάνεις τώρα κάτι. Ξέρεις εσύ.

10 Στην έκπληξη. Η Κομισιόν δήλωσε έκπληκτη από τις αντοχές της κυπριακής οικονομίας και προβλέπει ακόμη καλύτερες μέρες στις εκθέσεις της. Είδες, ο πολύ – σκληρός – για – να – πεθάνει Πετρίδης; For president?

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Στο κατώφλι νέων κρίσεων «ο πρόεδρος 2023»

Στα ύψη εκτινάσσονται οι τιμές ενέργειας, ο πληθωρισμός απογειώνεται, ενώ το Κυπριακό μπαίνει για τα καλά στα αζήτητα

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Σενάρια κρίσης κυκλώνουν την Κύπρο ενόψει του 2023, σε όλα τα επίπεδα, καθώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση επικρατούν ήδη ισορροπίες τρόμου για τη διαχείριση των διαφαινόμενων κενών/ελλείψεων ενέργειας, του ράλι των τιμών ως επίσης και της τιθάσευσης του πληθωρισμού, συνεπεία της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία αλλά και των έξι πακέτων κυρώσεων που προσυπέγραψαν τα 27 κράτη-μέλη. Η ανάπτυξη της οικονομίας στη ζώνη του ευρώ αλλά και γενικότερα στην Ε.Ε. συρρικνώνεται προοδευτικά και εάν η κατάσταση δεν διαφοροποιηθεί, εκτιμάται ότι θα οδηγηθεί μοιραία σε ύφεση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για όλα ανεξαιρέτως τα κράτη-μέλη. Περιλαμβανομένης και της Κύπρου, η οποία μέχρι στιγμής βλέπει μόνο την κορυφή του παγόβουνου και εάν τα αρνητικά δεδομένα δεν ανατραπούν, εκτιμάται ότι «το 2023 ενδέχεται να το δει ολόκληρο», εν μέσω των εκλογών για την εγκατάσταση νέου ενοίκου στο προεδρικό μέγαρο.

Επιπλέον, η Λευκωσία θα έχει απέναντί της μια αναβαθμισμένη Τουρκία (βλέπε πιο κάτω), η οποία εξασφαλίζει ήδη τα εύσημα της διεθνούς κοινότητας για τις «διαμεσολαβήσεις» της στο Ουκρανικό. Η Άγκυρα παίζει σε όλα τα ταμπλό, αξιοποιώντας μεταξύ άλλων και την πρόσφατη κατ' αρχήν συμφωνία για τα ουκρανικά σιτηρά, η οποία απέσπασε εγκλημαστικά σχόλια και τυγχάνει εκμετάλλευσης από το καθεστώς Ερντογάν, προ μιας ενδεχόμενης επιποτιστικής κρίσης. Στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος «περιφερειακής δύναμης» που άρχισε να απολαμβάνει η Τουρκία, δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι έχει καταφέρει να περάσει και τις

θέσεις της στο Κυπριακό για «δύο οντότητες» που συνεργάζονται διπλά-δίπλα. Με όχημα τις «αυτοδύναμες» πλέον τεχνικές επιτροπές, απαλλαγμένες από τις απευθείας διαπραγματεύσεις, όπως κυνικά επισημαίνει και υιοθετεί, στην πρόσφατη έκθεσή του ο γ.γ. του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες. Υπό αυτή την έννοια και με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα, η προσπάθεια για επαναφορά της Τουρκίας σε τροχιά λύσης διζωνικής, δικινοτικής ομοσπονδίας θεωρείται «μάλλον ουτοπία». Αφενός, γιατί η Άγκυρα

Η Λευκωσία το 2023 θα έχει απέναντί της μια αναβαθμισμένη Τουρκία, η οποία εξασφαλίζει ήδη τα εύσημα της διεθνούς κοινότητας για τις «διαμεσολαβήσεις» της στο Ουκρανικό.

(κυβέρνηση και αντιπολίτευση) δεν αισθάνονται την παραμικρή πίεση και αφετέρου γιατί και ο ίδιος ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ έχει εμφανώς υπαναχωρήσει από τους όρους εντολής του και αλληθωρίζει προς την κατεύθυνση συνεργασίας και συντονισμού δύο οντοτήτων, μέσω «διμερών συμφωνιών» και όχι δικινοτικών αποφάσεων, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει.

Παγμένο το Κυπριακό

Την ίδια ώρα, η Ε.Ε., στην οποία επενδύει εδώ και χρόνια ανεπιτυχώς η Λευκωσία, δεν ασχολείται βεβαίως με το Κυπριακό. Οι ευρωπαϊκοί προβολείς είναι επικεντρωμένοι αποκλειστικά στο «σέρβις» του

Nord Stream 1. Και οι εταίροι μας αναμένουν εναγωνίως την 21η Ιουλίου, οπότε θα διαφανεί εάν οι στρόφιγγες του αγωγού θα ανοίξουν και πάλι ή εάν ο Βλαντιμίρ Πούτιν θα αξιοποιήσει τη συντήρηση, επιχειρώντας να καθλώσει την Ευρώπη και αναγκάζοντάς την να πληρώσει πολύ ακριβά τις κυρώσεις που έχει επιβάλει εναντίον της Μόσχας. Η εκπρόσωπος του ρωσικού ΥΠΕΞ Μαρία Ζαχάροβα διασύνδεσε τη λειτουργία του αγωγού με την «αποτροπή αρνητικών συνεπειών, ή παράνομων περιοριστικών μέτρων», για να πάρει απάντηση από το Βερολίνο ότι οι κυρώσεις θα παραμείνουν. Λίγο αργότερα, η Κομισιόν εξέδωσε ανακοίνωση για διατήρηση των κυρώσεων μέχρι τον Ιανουάριο 2023 και για επιβολή τους με περισσότερη αποτελεσματικότητα. Η Γερμανία, που θα πληγεί περισσότερο από μια ενδεχομένη μόνιμη διακοπή των ροών του Nord Stream 1, εξετάζει πάντως ήδη σενάρια διακοπών στην παροχή ζεστού νερού και θέρμανσης, ενώ ετοιμάζει και μεγάλες αίθουσες υποδοχής και φιλοξενίας, «για τις δύσκολες μέρες του χειμώνα». Την ίδια ώρα η ενεργειακή κρίση οδηγεί και σε πολιτική κρίση την Ιταλία, με τον Μάριο Ντράγκι να υποβάλλει παραίτηση και τον πρόεδρο Ματαρέλα να μην την κάνει αποδεκτή και να καλεί τον πρωθυπουργό να παρουσιαστεί ενώπιον του κοινοβουλίου, για να εξακριβωθεί εάν διαθέτει την εμπιστοσύνη του.

Κι ενώ τα βλήματα είναι στραμμένα στην 21η Ιουλίου, μία ημέρα νωρίτερα, την προσεχή Τετάρτη 20 Ιουλίου, η Κομισιόν θα παρουσιάσει –όπως πάντα με εξαιρετικά υπερβολική καθυστέρηση– ένα «σχέδιο έκτακτης ανάγκης» για την ενέργεια, το οποίο φέρεται να προνοεί, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή

Η συνεχιζόμενη αναβάθμιση της Τουρκίας διεθνώς και η αναγνώριση «διαμεσολαβητικού ρόλου» στο καθεστώς της Άγκυρας, λειτουργούν ήδη αποτρεπτικά στους σχεδιασμούς της Λευκωσίας να επαναφέρει την τουρκική πλευρά σε τροχιά ομοσπονδιακής λύσης στο Κυπριακό.

κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων για την επιβολή δελτίου στη διανομή φυσικού αερίου, καθώς και πλავόν στη χρήση συστημάτων ψύξης και θέρμανσης. Σύμφωνα με το προσχέδιο έκτακτης ανάγκης της Ε.Ε., το οποίο διέρρευσε (Bloomberg), εάν ο Πούτιν κρατήσει κλειστή τη στρόφιγγα του Nord Stream 1 και η Ε.Ε. οδηγηθεί σε πλήρη διακοπή των ροών φυσικού αερίου, τότε το επίπεδο αποθήκευσης θα κυμανθεί στο 65%-70%, αρκετά πιο χαμηλά από τον «στόχο ασφαλείας» του 80% που θέτουν οι Βρυξέλλες. Σε κάθε περίπτωση, οι τιμές του φυσικού αερίου έχουν ήδη εκτοξευθεί στα ύψη και η Γερμανία έχει ενημερώσει τους καταναλωτές ότι θα πληρώσουν περίπου τριπλάσια ποσά στα τιμολόγια ενέργειας, κυρίως τον προσεχή χειμώνα.

Το «χρηματιστήριο» των τιμών ενέργειας κινείται ανοδικά σε όλων

την Ευρώπη, περιλαμβανομένης και της Κύπρου και εκτιμάται ότι θα σκαρφάλυσουν ακόμη πιο ψηλά το φθινόπωρο και τον χειμώνα, όσο συνεχιζονται τα εγκλήματα πολέμου του Πούτιν στην Ουκρανία και όσο βεβαίως βρίσκονται σε ισχύ τα έξι πακέτα κυρώσεων της Ε.Ε., σε βάρος της Μόσχας. Με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα, η δεδηλωμένη αύξηση περίπου 24% στα τιμολόγια της ΑΗΚ, εκτιμάται ότι δεν θα είναι η τελευταία. Σημειώνεται ότι οι πρόσφατες προβλέψεις της Κομισιόν κατέδειξαν ότι και η Κύπρος πληρώνει πολύ ακριβά τις επιπτώσεις του ράλι των τιμών στην ενέργεια, με τον πληθωρισμό να εκτιμάται ότι θα εκτοξευθεί στο 7%, από 4,5% που υπολογιζόταν. Συνειπώς, η ακρίβεια τείνει να στεριώσει στη νήσο και παράλληλα να στοιχειώσει τον όποιον επίδοξο νέο ένοικο του προεδρικού. Χωρίς

μάλιστα να υπάρχουν πρακτικές και ουσιαστικές συνταγές απαλλαγής από έναν πληθωρισμό, εξωγενούς προέλευσης (συνεπεία της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και των αυξήσεων των τιμών φυσικού αερίου-πετρελαίου) κάτι που εκ των πραγμάτων περιορίζει στο ελάχιστο τις δυνατότητες διαχείρισης του προβλήματος σε εθνικό επίπεδο.

Σημειώνεται πάντως ότι η Κομισιόν αναμένει μεγαλύτερη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας το 2022, από 2,3% ΑΕΠ που υπολογιζόταν στο 3,2% ΑΕΠ, θεωρώντας παράλληλα ότι το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι σε θέση να δώσει κάποιες ανσές στην Κύπρο. Δεν παραλείπει πάντως να σημειώσει την αβεβαιότητα και τους κινδύνους που προκαλούν η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αλλά και η πανδημία.

Ο Ταγίπ Ερντογάν παίζει σε όλα τα ταμπλό

Ρόλο ισχυρής περιφερειακής δύναμης ενσαρκώνει η Τουρκία του Ταγίπ Ερντογάν, εκμεταλλευόμενη τη «διαμεσολάβηση» στο Ουκρανικό και την κατ' αρχήν συμφωνία που φέρεται να έχει επιτευχθεί για το ξεμπλοκάρισμα των 20 εκατομμυρίων τόνων σιτηρών που βρίσκονται αποκλεισμένα στην Ουκρανία, κυρίως στο λιμάνι της Οδησού. Η συμφωνία αναμένεται να υπογραφεί τις επόμενες μέρες, ανακοίνωσε ο υπουργός Άμυνας της Τουρκίας, Χουλουσί Ακάρ, μετά από συνάντηση με στρατιωτικούς εμπειρογνώμονες της Ουκρανίας και της Ρωσίας, στην παρουσία και εκπροσώπων του ΟΗΕ, στην Κωνσταντινούπολη. Προϋποθέτει «δημιουργία ασφαλών διαδρόμων» ως επίσης και μετακίνηση ναρκών, με την Άγκυρα να επιδιώκει και στο επίπεδο αυτό να διατηρήσει «πρωταγωνιστικό ρόλο». Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες

Όσο η Τουρκία συνεχίζει να επωφελείται από τους ρόλους του «επιτήδειου ουδέτερου» και του «διαμεσολαβητή» στο Ουκρανικό, άλλο τόσο η Λευκωσία θα δυσκολεύεται να περάσει τις θέσεις της, ακόμη και για τα «αυτονόητα»...

ανέφερε ότι «έγινε ένα σημαντικό και ουσιαστικό βήμα, ένα βήμα προς την κατεύθυνση μιας συνολικής συμφωνίας», προσθέτοντας ότι «για την ειρήνευση έχουμε ακόμη πολύ δρόμο να διανύσουμε».

Η συνεχιζόμενη αναβάθμιση της Τουρκίας διεθνώς και η αναγνώριση «διαμεσολαβητικού ρόλου»

στο καθεστώς της Άγκυρας, λειτουργούν ήδη αποτρεπτικά στους σχεδιασμούς της Λευκωσίας να επαναφέρει την τουρκική πλευρά σε τροχιά ομοσπονδιακής λύσης στο Κυπριακό. Ο Ερντογάν όχι μόνο δεν αισθάνεται την παραμικρή πίεση, αλλά έχει ήδη καταφέρει να δημιουργήσει σαφές ρήγμα στη «βάση λύσης» του Κυπριακού, κάτι που αντανακλάται στην πρόσφατη έκθεση Γκουτέρες για την ΟΥΝΦΙ-ΚΥΠ, όπου δεν υπάρχει αναφορά σε ομοσπονδιακή διευθέτηση. Αντίθετα, γίνεται λόγος για συνεργασία μεταξύ οντοτήτων, για «διμερείς συμφωνίες» (και όχι δικινοτικές). Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη Λευκωσία, η οποία όσο η Τουρκία συνεχίζει να επωφελείται από τους ρόλους του «επιτήδειου ουδέτερου» και του «διαμεσολαβητή» στο Ουκρανικό, άλλο τόσο θα δυσκολεύεται να περάσει τις θέσεις της, ακόμη και για τα «αυτονόητα»...

Ο Ερντογάν που παίζει το χαρτί της «Γαλάζιας Πατρίδας», έχοντας στο πίσω μέρος του μυαλού του και τις επικείμενες εκλογές στην Τουρκία, έχει δρομολογήσει συνάντηση με τον Βλαντιμίρ Πούτιν, μεθαύριο Τρίτη 19 Ιουλίου, με διπλό στόχο. Αφενός, ο κ. Ερντογάν επιθυμεί να διασφαλίσει την υλοποίηση της συμφωνίας για τα ουκρανικά σιτηρά και αφετέρου να εξασφαλίσει την ανοχή της Μόσχας στη νέα στρατιωτική επέμβαση που έχει προαναγγείλει εναντίον των Κούρδων, στη βόρεια Συρία. Ο Τούρκος Πρόεδρος θα συμμετάσχει επίσης σε τριμερή συνάντηση με τον Βλαντιμίρ Πούτιν και τον πρόεδρο της Ισλαμικής Δημοκρατίας Εμπραχίμ Ραΐσί. Το πρόγραμμα Ερντογάν στο Ιράν θέτει εν αμφιβόλω την παράνομη επίσκεψή του στα Κατεχόμενα για τους «εορτασμούς» της εισβολής στις 20 Ιουλίου, όπως μεταδόθηκε στα Κατεχόμενα.

Η Άγκυρα παίζει σε όλα τα ταμπλό, αξιοποιώντας μεταξύ άλλων και την πρόσφατη κατ' αρχήν συμφωνία για τα ουκρανικά σιτηρά, η οποία απέσπασε εγκλημαστικά σχόλια και τυγχάνει εκμετάλλευσης από το καθεστώς Ερντογάν.

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

46 ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Κομισιόν: προβληματικό πλαίσιο στο ΡΙΚ

Σύμφωνα με την έκθεση της Κομισιόν για το κράτος δικαίου η δημόσια ραδιοτηλεόραση είναι ευάλωτη σε πολιτική επιρροή

Του ανταποκριτή μας στις
Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Θέματα που αφορούν τον τρόπο διορισμού του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΙΚ αγγίζει η τελευταία έκθεση για το Κράτος Δικαίου της Κομισιόν, κάτω από το κεφάλαιο της ελευθερίας του λόγου και των ΜΜΕ, επικαλούμενη μελέτες ειδικών που υποδεικνύουν πως κράτος και κόμματα ασκούν ιδιαίτερη επιρροή στην κυριακή δημόσια ραδιοτηλεόραση. Όπως τόνισε αξιωματούχος της Κομισιόν στην «Κ», ο στόχος της έκθεσης δεν είναι να μπει στη διαδικασία συζήτησης συγκεκριμένων παραδειγμάτων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, αλλά να παρουσιάσει δομικά προβλήματα και προβληματικούς κανόνες, κάτι που ισχύει για όλα τα ζητήματα που καλύπτει η έκθεση για το Κράτος Δικαίου και στα 27 κράτη μέλη.

Η Έκθεση για κάθε χώρα καλύπτει τέσσερις τομείς: το δικαστικό σύστημα, την καταπολέμηση της διαφθοράς, την απελευθέρωση της έκφρασης και τις θεσμικές ισορροπίες, όμως είναι η πρώτη φορά που η Κομισιόν αγγίζει ζητήματα που αφορούν την ανεξαρτησία στη διακυβέρνηση, αλλά και έκφραση άποψης, της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Η Κύπρος, ειδικότερα, είναι μια από τις χώρες στις οποίες η έκθεση καταγράφει ζητήματα που αφορούν την πολιτικοποίηση των διωρισμών, μαζί με την Τοσκία και τη Σλοβακία. Παράλληλα όμως καταγράφεται η πρόδος όσον αφορά την ανεξαρτησία της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης, η μερική βελτίωση της νομοθεσίας για τη διαφάνεια για το καθεστώς ιδιοκτησίας των ΜΜΕ και η δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών για την κυβερνητική διαφήμιση στα ΜΜΕ.

Η Ελευθερία της έκφρασης αποτελεί μόνο ένα μέρος του κεφαλαίου για την Κύπρο, το οποίο μεταξύ άλλων καταγράφει εισηγήσεις για την επιλογή των δικαστών στο νέο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και στο Ανώτατο Δικαστήριο, επιστημαίνει την κοινωτερήσεις όσον αφορά την οικονομική ανεξαρτητοποίηση της Νομικής Υπηρεσίας, ζητάει αποτελεσματικότερη διερεύνηση ζητημάτων διαφθοράς, καλεί για καλύτερη πρόσβαση της κοινωνίας των πολιτών στη διαβούλευση για κατάρτιση νομοθεσιών και εκκράζει ανησυχίες όσον αφορά τις διαδικασίες διορισμού στο γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως. Από την έκθεση δεν λείπει και το πρόγραμμα των κρυών διαβατηρίων, το οποίο όπως αναφέρεται έχει σταματήσει, όμως το νομικό πλαίσιο που το διέπει εξακολουθεί να βρίσκεται σε ισχύ.

Ευάλωτο σε επηρεασμό

Το μέγος της έκθεσης που αφορά το ΠΙΚ ξεχωρίζει καθώς είναι η πρώτη φορά που η Κομισιόν εξετάζει την ανεξαρτησία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στην Ε.Ε., και συνοδεύεται από ανάλογες επισημάνσεις για αρκετές άλλες χώρες. Η Κομισιόν βασίζει την ανάλυσή της στο μεγάλο ρόλο στα ευρήματά του Παρατηρητηρίου για την Πολυφωνία στο Μέσα Εννημέρωσης (Media Pluralism Monitor), το οποίο είναι ένα ανεξάρτητο επιστημονικό εργαλείο καταγραφής της κατάστασης στα ΜΜΕ στην Ευρώπη.

Στην περίπτωση της Κύπρου, η έκθεση της Κομισιόν σημειώνει ότι παρά την ύπαρξη νομοθεσίας για τη διακυβέρνηση και χρηματοδότηση του ΠΙΚ, καταγράφονται αρκετές αδυναμίες. Όπως σημειώνεται, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου διορίζονται από το Υπουργικό Συμ-

Είναι η πρώτη φορά που η Κομισιόν εξετάζει την ανεξαρτησία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στην Ε.Ε.

Η Κύπρος είναι μια από τις χώρες στις οποίες η έκθεση καταγράφει ζητήματα που αφορούν την πολιτικοποίηση των διορισμών, μαζί με την Τσεχία και τη Σλοβακία.

βούλιο για τριετή θητεία και το Δ.Σ. επιλέγει τον γενικό διευθυντή, ο οποίος και πάλι πρέπει να εγκριθεί από το Υπουργικό, το οποίο μπορεί να ανή παύσει στιγμή να απομακρύνει ολόκληρο το Δ.Σ. ή μέρος του. Η νομοθεσία για το ΠΚ δεν περιέχει κριτήρια καταλληλότητας ή μη κα-

σφαλίσεις ή διαδικασίες αξιολόγησης της εκπλήρωσης του ρόλου του ΠΙΚ».

Στο κυρίως κείμενο της έκθεσης η Κομισιόν επισημαίνει πως, ναί, με το κάθε κράτος αποφασίζει τον τρόπο χρηματοδότησης της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, αλλά υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα και αρχές για την ανεξαρτησία, το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια, στα οποία έχουν συμφωνήσει τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης σε σύσταση Επιτροπής Υπουργών (CM/Rec(2012)1).

Τα πρότυπα αυτά είναι ιδιαίτερα λεπτομερή και αφορούν τις δομές λογοδοσίας των οργανισμών δημόσιας ραδιοηλεκτρονίας και την αποτελεσματική διαχείρισή τους. Ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τη λογοδοσία στο κράτος, η οποία όπως αναφέρεται πρέπει να εξισορροπείται από ανεξαρτησία από καταχρηστική επιρροή από το κράτος ή άλλους παράγοντες.

Ειδικότερα όσον αφορά τους διορισμούς, η ύστατη της Επιτροπής Υπουργών του ΣτΕ σημειώνει πως αν και το κράτος νομιμοποιείται να εμπλέκεται στον διορισμό της διοίκησης του οργανισμού, η εμπλοκή αυτή δεν πρέπει να φτάνει σε διορισμούς σε εκτελεστικό επίπεδο ή σε επίπεδο αρχισυνταξίας και εσωτερικής διοίκησης. Γι' αυτό, προστίθεται, πρέπει να υπάρχουν ξεκάθαρα, περιορισμένα και σχετικά με τον ρόλο κριτήρια, και οι διορισμοί της διοίκησης δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την άσκηση πολιτικής ή άλλων επιτροπών. Επίσης, οι διορισμοί πρέπει να γίνονται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο που μπορεί να περιορίζεται μόνο υπό συγκεκριμένες συνθήκες που ορίζονται στη νομοθεσία, ενώ γίνεται ειδική αναφορά στην ισότητα των φύλων στους διορισμούς.

Ανοιχτή η διαδικασία επί παραβίασε

Όσον αφορά το πρόγραμμα «χρυσών διαβατηρίων» για παραχώρηση υπηκοότητας σε επενδυτές η έκθεση αναγνωρίζει πως λήφθηκαν κάποια συγκεκριμένα βήματα, και πως η επεξεργασία αιτήσεων έχει σταματήσει. Όμως, προστίθεται, το νομικό πλαίσιο που διέπει το πρόγραμμα παραμένει σε ισχύ. Η διαδικασία επί παραβάσει που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020, μετά που η Κομισιόν είχε μεταφέρει στην Κύπρο τις ανησυχίες της για τους κινδύνους διαφθοράς, παραμένει ανοιχτή.

Όπως προστίθεται, το πρόγραμμα καταργήθηκε τον Νοέμβριο του 2020, και οι τελευταίες εκκρεμότητες αιτήσεις έτους αναειρήνευσαν στις 30 Ιουλίου 2021. Ακόρω-τη απορρίπτεται η επέκταση 45 διαβατηρίων, η οποία εξετάζεται από ανεξάρτητη επιτροπή. Μιλώντας στην «Κ» κοινοτική πηγή επιβεβαίωσε πως η διαδικασία επί παραβάσει κατά της Κύπρου σε σχέση με την πρακτική των χρυσών διαβατηρίων παραμένει ανοικτή. Τόση παράλληλα πως πρόκειται για εξευριστική διαδικασία από την έκθεση για το κράτος δικαίου, και προχωρεί και αξιολογείται ανεξάρτητα από το αυτόν.

**Global
College** | **50**
ΧΡΟΝΙΑ

Σπούδασε το Μέλλον στο Μεγαλύτερο Κολέγιο της Κύπρου

Αισθητική	Πτυχίο	Μηχανική Οχημάτων	Δίπλωμα	Security Management	Πτυχίο Δίπλωμα*	Business Management	BA	Δημιουργικές Τέχνες & Εμφύχωση	Μεταπτυχιακό	 University of Roehampton London		
Κομμωτική RZ	Ανώτερο Δίπλωμα	Γραμματειακές Σπουδές & Διοίκηση Γραφείου	Δίπλωμα	Hospitality and Tourism Administration	BA	Business Administration	Δίπλωμα	MBA	Μεταπτυχιακό		Business Management	MBA
											Global Marketing	MSc
											Criminology & Criminal Justice	MA
								GTC Professional Studies	ACCA			

* Προσφέρεται και εξ' αποστάσεως

Το **Global College** προσφέρει μαθήματα του ACCA (Association of Certified Accountants) όπως επίσης και **Αξιολογημένα-Πιστοποιημένα** Προγράμματα Σπουδών από τον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας σε επίπεδο Μεταπτυχιακού, Πτυχίου, Ανώτερου Διπλώματος, Διπλώματος και τυγχάνουν **Κρατικής Χορηγίας**. Τα πτυχία του **Global College** έχουν εξασφαλίσει **Ισοτιμία Πανεπιστημιακού τίτλου** από το ΚΥΣΑΤΣ. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι περισσότερο από το **90% των αποφοίτων** μας εργοδοτούνται σε οργανισμούς του τομέα του ενδιαφέροντός τους. Το **Global College** διαθέτει σύγχρονα εργαστήρια Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Αισθητικής, Κομμωτικής, Μηχανικής Οχημάτων καθώς και χώρους εκπαίδευσης στις Πολεμικές Τέχνες, στην Ασφάλεια και στην Εμφύχωση.

Το Global College προσφέρει **μονοετή μεταπτυχιακά** του University of Roehampton London. Οι φοιτητές λαμβάνουν την ίδια ακριβώς εκπαίδευση με αυτή που θα λάμβαναν εάν παρακολουθούσαν τα μαθήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι εγγεγραμμένοι ως εσωτερικοί φοιτητές και μπορούν να παραλάβουν το πτυχίο τους στην τελετή αποφοίτησης του πανεπιστημίου στο **Ηνωμένο Βασίλειο**. Το Πανεπιστήμιο του **Roehampton** είναι υπεύθυνο για την παροχή του υλικού και για τον έλεγχο της ποιότητας διδασκαλίας. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι το University of Roehampton διαπρέπει διαχρονικά στον τομέα της έρευνας κι έχει αναγνωριστεί ως το πιο σύγχρονο Πανεπιστήμιο στον τομέα αυτό (Research Excellence Framework). Όλα τα προγράμματα λαμβάνουν **Κρατική Χορηγία**.

50
ΧΡΟΝΙΑ

Λεωφόρος Ελαιώνων 245, 2048 Στρόβολος, Ταχ. Θυρίδα 24621, 1301 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ: +357 22 814555, Φαξ: +357 22 814580
www.globalcollege.ac.cy info@globalcollege.com.cy

«Πού πάεις γιε μου, πού πάεις, έλα πίσω...»

Ο Νίκος Μιχαήλ από το Νέο Χωρίο Κυθρέας, αιχμάλωτος πολέμου σε ηλικία μόλις 17 χρονών, αφηγείται την περιπέτειά του

48 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ «ΑΤΤΙΛΑ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα τον Νίκο Μιχαήλ στο σπίτι του, λίγο έξω από τη Λευκωσία, για σκοπούς ιστορικής καταγραφής των όσων έζησε το καλοκαίρι του 1974, όταν σε ηλικία 17 ετών κατέστη αιχμάλωτος πολέμου, για λογαριασμό του περιοδικού «Νιοκωρίτικη Φωνή», το οποίο εκδίδει η κατεχόμενη κοινότητα του Νέου Χωρίου Κυθρέας, τη φροντίδι του κοινοτάρχη Χρίστου Λαμπρία. Η οικογένεια του κ. Νίκου κατέφυγε στο γειτονικό από το Νέο Χωρίο, Παλαίκυθρο, όπου και συνελήφθη. Έμεινε αιχμάλωτος για μερικούς μήνες, και όσα έζησε έμειναν ανεξίτηλα στη μνήμη του... Ξεκινήσαμε από την ημέρα του πραξικοπήματος, γιατί τρόπον τινά οι περιπέτειές του, όπως και πολλών άλλων, ξεκινάνε από εκείνη την ημέρα.

—Την ημέρα του πραξικοπήματος που ήσουν;

—Ήμουν στο ξυλουργείο του μάστρου μου, του μάστρε Πετρή, στον Τακτακάλα.

—Εσύ ήσουν πολιτικοποιημένος...

—Προέρχομαι από δεξιά οικογένεια, πήγαίνα στον σύλλογο και παίζαμε δράματα, αλλά ως εδώ, ούτε να πάω να γράψω συνθήματα ούτε τίποτε, ούτε ήμουν φανατικός. Ο πατέρας μου δεν ήταν ποτέ νεκαρμένος μέσα στα πράγματα. Την ημέρα του πραξικοπήματος πήγα στη δουλειά μου. Στις 8:15 π.μ. είδα ένα τανκ να πηγαίνει προς την Αρχιεπισκοπή. «Μάστρε Πετρή, είδα ένα άρμα να πηγαίνει προς την Αρχιεπισκοπή», του είπα. «Εμάς εν μας κόφτει, μπορεί να κάμνουν άσκηση», μου απαντά. «Δκεϊέ Πετρή εν γίνεται να κάμνουν άσκηση, θωρώ τζιαι άλλο άρμα» του είπα και τότε ακούσαμε από το τρανζίστοράκι που είχαμε ότι έγινε πραξικόπημα. Στο μεταξί άρχισαν να πέφτουν πυροβολισμοί, βάλανε τα πράματα στο μαγαζί και έφυγα. Στον κυκλικό κόμβο του ΜΠΑΤΑ είχε στρατιώτες, οι οποίοι δεν μας επέτρεψαν να πάμε στο χωριό μας. Έμεινα εκεί στου ΜΠΑΤΑ. Περιπλανιόμουν, αλλά δεν κυκλοφορούσαν οχήματα, δεν ήξερα τι να κάνω. Κάποια στιγμή είδα καταδρομείς να έρχονται προς την πολυκατοικία του «Λαϊκού Καφεκοπτείου», όπου ήταν οι Λυσσαριδικοί. Εκεί έγινε μάχη, είχα τύχη που γλύτωσα... (βαθιά συγκινημένος ο κ. Νίκος, χρειάστηκε να διακόψουμε

για λίγα λεπτά).

Σύντομα, με τη διήγηση του κ. Νίκου περάσαμε στις πρώτες ημέρες της εισβολής...

—Ξεκίνησε η εισβολή, εμείς ήμασταν στο χωριό, μετά τις πρώτες μέρες εγκαταστάθηκε στο μινιάρ (σ.σ. στο τζαμί του Νέου Χωρίου) παρατηρητήριο της 197 Μοίρας Πυροβολικού και πηγαίναμε εκεί στο παρατηρητήριο, γίναμε φίλοι με τους φαντάρους, ήταν ένας φίλος μου Σωτήρης από τα Γένναρα, της 1955 σειράς, ο οποίος μου είπε να μη φοβάμαι και ότι δεν θα σπάσει η γραμμή της Μια Μπλιάς... Την παραμονή της δεύτερης εισβολής το βράδυ μου τηλεφώνησε στο κοινοτικό τηλέφωνο ο γαμπρός μου ότι μου στέλλει άνθρωπο να μας πάρει, με τους γονείς μου, στην Αγία Βαρβάρα, όπου ήταν οι αδελφές μου. Εγώ του είπα ότι δεν θα φύγουμε, γιατί ζύμωνε η μάνα μου και θα φούρνιζε ψωμιά. Η μάνα μου το πρωί ξύπνησε πολύ νωρίς,

“

Εμείς επαλαβώσαμε, μάνι μάνι έσπασε η γραμμή της Μια Μπλιάς; διερωτηθήκαμε, ξηλώσαμε το πεννιντάρι και φύγαμε. Απού φύγει φύγει, ο σώων εαυτόν σωθείτω...

άναψε το φούρνο και στις 4:30 π.μ. είδαμε το πρώτο τουρκικό αεροπλάνο, που βομβάρδιζε τη Μια Μπλιά. Στο μεταξί ήλθε ένα στρατιωτικό Land Rover, ο στρατιώτης που επέβαινε μας είπε να φύγουμε γρήγορα, γιατί έσπασε η γραμμή της Μια Μπλιάς και έρχονται τα τουρκικά άρματα. Εμείς επαλαβώσαμε, μάνι μάνι έσπασε η γραμμή της Μια Μπλιάς; διερωτηθήκαμε, ξηλώσαμε το πεννιντάρι και φύγαμε. Απού φύγει φύγει, ο σώων εαυτόν σωθείτω, έκασα και τον Σωτήρη, ο οποίος απ' ό,τι έμαθα μετά είναι αγνοούμενος.

—Όταν σας είπε ο στρατιώτης ότι έσπασε η γραμμή της Μια Μπλιάς τι κάνατε;

—Εγώ έφυγα, πήγα σπίτι μου, πήρα τη μάνα μου, τον πατέρα μου και άλλους συγγενείς και φύγαμε περπατητοί προς το Τραχώνι. Σκοπός μας ήταν να φτάσουμε στο Παλαίκυθρο, και από χωματόδρομο να βγούμε στην Αγλαντζιά. Αυτό

Την παραμονή της δεύτερης εισβολής το βράδυ μου τηλεφώνησε στο κοινοτικό τηλέφωνο ο γαμπρός μου ότι μου στέλλει άνθρωπο να μας πάρει, με τους γονείς μου, στην Αγία Βαρβάρα, όπου ήταν οι αδελφές μου. Εγώ του είπα ότι δεν θα φύγουμε, γιατί ζύμωνε η μάνα μου και θα φούρνιζε ψωμιά.

σκέφτηκα, ο πατέρας μου από το σοκ επαλάβωσε σε μερικές ώρες άσπρισαν τα μαλλιά του. Διασταυρώσαμε τον κύριο δρόμο Λευκωσίας - Αμμοχώστου, τη γραμμή, και κατευθυνθήκαμε μέσω των χωραφιών προς το Παλαίκυθρο. Βλέπουμε απέναντι μας τρία τανκ, ο πατέρας μου νόμιζε ότι ήταν δικά μας, βλέπω τον στρατιώτη να γυρίζει τον πυργόσκο και τότε είδα μια σημαία με το μισοφύεγγο. Έριξε μια οβίδα, κόπηκαν τα σύρματα της ηλεκτρικής και πήρε φωτιά το χωράφι με τις ποκαλές, όπου ήμασταν. Η μάνα μου άρχισε να προσεύχεται στην Παναγία να μας γλυτώσει και η φωτιά γύρισε προς την αντίθετη κατεύθυνση προς τα άρματα. Οι Τούρκοι μας είδαν, και μας πυροβολούσαν. Τελικά γύρω στις 2 με 3 το μεσημέρι, καταφέραμε και μπήκαμε στο πρώτο σπίτι του Παλαίκυθρου, όπου ήταν ένας γέρος και μας έβαλε στο σπίτι του. Από την κούραση, τις φωνές και τις σκηνές που είδαμε έπαθα σαν το σοκ.

Είδαμε σκοτωμένους μέσα στα χωράφια, άλλοι τραυματίες με κομμένα τα χέρια ή τα πόδια, άλλοι στρατιώτες νεκροί κάτω από τις ελιές, ήταν ένα πανδαιμόνιο, όλμοι, πυροβολισμοί από τα τανκ και τα αεροπλάνα. Δεν έβγαίνε η φωνή μου και ξάπλωσα για καμιά ώρα. Ήλθε η μάνα μου γύρω στις 5 το απόγευμα και μου είπε να πάω με τον πατέρα μου στο χωριό να δούμε τι γίνεται. Τελικά μας μάζεψαν όλους στο δημοτικό σχολείο του Παλαίκυθρου. Ένας αξιωματικός είπε όσοι άντρες είναι από 15 ως 50 ετών να βγουν έξω από τη γραμμή. Λέω στη μάνα μου θα βγω, η μάνα μου με προέτρεψε να μη βγω, αφού ήμουν μισή. Της λέω: «Αφού είμαι πάνω από 15 χρονών, αν με καταλάβει ο Τούρκος δεν θα με σκοτώσει, γιατί τον περιπαίξα; Η μάνα μου κλαίοντας φώναζε: «Πού πάεις γιε μου, έλα πίσω...». Σταθθήκαμε στη γραμμή 150 άτομα.

Δεν ήξερα αν πίσω μου ήταν ο πατέρας μου. Ήμουν μαζί με τον πατέρα μου, όταν μας επήραν, έξω από τα καμίνια του Παλαίκυθρου είχε 5-6 στρατιώτες τους οποίους σκότωσαν εν ψυχρώ. Σκεφτήκαμε ότι ήλθε η σειρά μας, μας έριξαν την πρώτη ριπή, δίπλα μου ήταν ένας Τραχωνίτης, το παρτσούκλι του ήταν «Τταζέτικο». «Επαίξαν μας, επαίξαν μας», εφώναζε. Εγώ διαπίστωσα ότι δεν έφαγα καμιά σφαίρα, και τον ρώτησα αφού δεν έχεις τίποτε, γιατί φωνάζεις. «Επαίξαν μας ρε, επαίξαν μας, αλλά εν τζιαι σκοτώσαν μας» του λέω. Ο αξιωματικός ξαναδίνει παράγγελμα για να μας καθαρίσουν. Για καλή μας τύχη ερχόταν με μεγάλη ταχύτητα ένα τζιπ από το χωριό μας προς τον κάμπο. Κατεβαίνει ένας Τούρκος αξιωματικός από το τζιπ, έβαλε τις φωνές σε εκείνους που θα μας σκότωναν, τους χτύπησε, τους πήρε τα όπλα και τους έδωσε. Έδωσε οδηγίες στον οδηγό να φέρει

άλλους δικούς του στρατιώτες για να μας προσέχουν. «Είναι αιχμάλωτοι πολέμου». Εκείνοι που θα μας σκότωναν ήταν Τουρκοκύπριοι. Η αλήθεια είναι ότι οι Τούρκοι αξιωματικοί ήταν διαφορετικοί από τους Τουρκοκύπριους, τους πιο πολλούς σκοτωμούς τους έκαμαν Τουρκοκύπριοι.

Εκείνοι που μας συνέλαβαν ήταν Τουρκοκύπριοι, γιατί ο πατέρας μου κατάλαβε έναν, ο οποίος μάλλον του πήρε και 400 λίρες που κρατούσε. Ο αξιωματικός αυτός πήγε στο Παλαίκυθρο και ήλθε πίσω με ένα φορτηγό με ψωμιά βραστά —έβαλε τις γυναίκες και φούρνισαν— γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες και κουβέρτες. Έδωσαν στον καθένα μισό ψωμί και μαρμελάδα και μια κουβέρτα. Το βράδυ το κρύο στον κάμπο, αν και Αύγουστος, ήταν τσουκτερό.

Η διήγηση του κ. Νίκου πραγματικά είναι καθηλωτική... δεν θέλω να τον διακόψω...

—Μείναμε τρεις μέρες στο Παλαίκυθρο και μετά μας μετέφεραν με λεωφορεία στο Γκαράζ Παυλίδη. Όμως, ήμασταν όλοι άγραφοι. Οι Τούρκοι μάς είπαν ότι θα μας πάρουν στην Τουρκία. Μας είπαν ότι θα έλθει κάποιος του Ερυθρού Σταυρού και να μη βγάλε κανέναν τοιμουδιά, γιατί αλλιώς του. Ωστόσο, εμείς πατώντας ο ένας πάνω στον άλλο φτάσαμε μέχρι ψηλά στο παραθυράκι (αρσέρα) και χτυπούσαμε τα τζάμια. Μας εντόπισε ο Ερυθρός Σταυρός και ευτυχώς ήλθαν και μας έγραψαν. Μας πήραν στον Άγιο Γεώργιο Κερύνειας, στις 15 Αυγούστου πιάστηκα αιχμάλωτος, έξι μέρες στο Γκαράζ Παυλίδη, 21 με 22 Αυγούστου μας πήραν Άγιο Γεώργιο Κερύνειας. Όταν ξεμερώσαμε και είδαμε τη θάλασσα τις Κερύνειας με πολλά πολεμικά πλοία, είδα τους Τούρκους να φορτώνουν αυτοκίνητα, τράκτορ, ηλεκτρικά είδη, ό,τι φανταστείς, κοπάδια με ζώα. Στην παραλία κάποιος Τουρκοκύπριος μάς ρωτούσε με ποιον είσατε με τον Γρίβαν ή με τον Μακάριο, και μας χτυπούσε. Αυτός που μας ρωτούσε αν είμαστε του Γρίβα ή τον Μακάριο, ρώτησε το διπλανό μου από πού είναι. Αυτός του απάντησε από την Περιοστερωνοπηγή. «Περιοστερωνοπηγή», του λέει, βγάζει το κράνος του και τον χτύπησε στη μύτη και του έκοψε ένα κομμάτι. Δυστυχώς, δεν τον ξανάδα. Μετά την απελευθέρωση μάθαμε ότι και οι δικοί μας σκότωσαν Τουρκοκύπριους σε χωριά κοντά στην Περιοστερωνοπηγή. (σ.σ. πρόκειται για τα χωριά Αλδα, Μάραθα και Σανταλάρης, όπου βρέθηκαν ομαδικοί τάφοι Τ/κ δολοφονηθέντων).

«Φίλε μου δεν νιώθω μίσος για κανένα, ο κόσμος ο απλός δεν φταίει σε τίποτε. Δεν χρειάζεται το μίσος, το μίσος δεν είναι καλό πράμα».

Ο κόσμος όλος ξαναγεννήθηκε

...Φεύγουμε τελικά από τον Άγιο Γεώργιο και μας πήραν στο Σεράι, στη Λευκωσία. Οι Τούρκοι ήθελαν να μας λιντσάρουν, τελικά μας έβαλαν σε μια γωνιά και μας έριχναν με μάνικα της Πυροσβεστικής πιεσμένο νερό, που μας εξακόντιζε μέτρα μακριά. Μετά μας έβαλαν σε κελιά, σε κάθε κελί εφτά άτομα, ο ένας πάνω στον άλλο.

Μετά από μερικές μέρες μας πήραν στην παλαιστρα, μείναμε εκεί γύρω στις 10 μέρες και μετά μας μετέφεραν στις αποθήκες της ΚΕΟ, στον Τράχωνα, που ήταν

φτιαγμένες από τσιγγό με αποτελεσμα να ήταν πολύ ψηλές θερμοκρασίες, κυριολεκτικά φούρνος. Την τελευταία μέρα που θα μας απέλυαν, μας έφεραν καζάνια με ρύζι βρασμένο και χαμ, ήταν πολύ καλό αλλά με πολύ αλάτι, λύσσα. Εγώ το κατάλαβα ότι θα μας απέλυαν και είπα στο φίλο μου τον Στέλιο. «Ρε Στέλιο, φάε ρε, τζιαι τούτο εν τω σικτίρι πλάφι» του λέω. Μας έβαλαν σε λεωφορεία και κατευθυνθήκαμε προς το Λήδρα Πάλας, νόμισα ότι ο κόσμος όλος ξαναγεννήθηκε, ήταν Οκτώβρης.

Εκεί στο Λήδρα Πάλας βλέπουμε γυναίκες, μανάδες να γυρεύουν τους γιους τους, γυναίκες να ψάχνουν τον άντρα τους, να κρατούν μια φωτογραφία και να ρωτούν αν τον είδαμε. Μας πήραν στο «Φιλοξένια», κάναμε μπάνιο, φάγαμε και μας έδωσαν και δυο λίρες. Κατεβαίνω από το λεωφορείο κι εκείνη τη στιγμή έδινε συνέντευξη στο ΡΙΚ ένας αιχμάλωτος από την Άσσια, με είδε ο γαμπρός μου ο Στέλιος που έτρεξε προς εμένα και δυστυχώς τον χτύπησε ένας αστυνομικός γιατί υπήρχε κίνδυνος για αρρώ-

στιες. Στο «Φιλοξένια» ξανάμιξα με την οικογένειά μου και τον πρώτο καιρό μέναμε στο Κολόσσι. Ηλθε και η μάνα μου που ήταν εγκλωβισμένη στη Βόνη.

—Θέλω να μου πείτε ένα πράγμα, κύριε Νίκο, αν θέλετε μου απαντάτε, μίσος νιώθετε;

—Φίλε μου δεν νιώθω μίσος για κανένα, ο κόσμος ο απλός δεν φταίει σε τίποτε. Δεν χρειάζεται το μίσος, το μίσος δεν είναι καλό πράμα.

Ευχαριστίες στο περιοδικό «Νιοκωρίτικη Φωνή» για την άδεια αναδημοσίευσης.

Πρόγραμμα Εγγύησης Ελαστικών

από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της Εταιρείας Καποδιστριας

warrantytyres@chrkapodistrias.com

www.safetytogether.cy

Ένα μεγάλο φωτεινό γεμάτο μετρήσεις καλοκαίρι

Αβέρωφ, όπως Λιλλήκακας

«**Αυτοί**, πάντα ήθελαν να δουν τον Δημοκρατικό Συναγερμό να διαλύεται» έλεγε σε στιγμή έξαρσης ο Αβέρωφ Νεοφύτου, αναφερόμενος στους δημοσκόπους και καλούσε τους πολίτες να μην τους ακούν. Ήταν μία δήλωση που προκάλεσε ποικίλα σχόλια. Πρώτα και κύρια από τα συναγερμικά στελέχη τα οποία γνωρίζουν καλά πως ο συναγερμικός πρόεδρος δεν κάνει βήμα αν δεν μελετήσει πρώτα τις τάσεις των focus group και τις κυλιόμενες έρευνες. Ήταν όμως και μία ένδειξη του πανικού που επικρατεί στον πέμπτο όροφο της Πινδάρου καθώς όλες οι έρευνες δείχνουν πρώτο με διαφορά τον Νίκο Χριστοδουλίδη και τον Αβέρωφ Νεοφύτου να δίνει μάχη να κερδίσει τη δεύτερη θέση. Θυμίζει τον Γιώργο Λιλλήκα στις προεδρικές εκλογές του 2018, που απέρριπτε τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων σε μία προσπάθεια να αποτινάξει από πάνω του το βαρίδι της χαμένης ψήφου. Του Λιλλήκα πάντως δεν του βγήκε σε καλό. Μένει να δούμε αν θα βοηθήσει όλο αυτό τον Αβέρωφ Νεοφύτου.

• • • • •

Τα του οίκου τους

Ποιες όμως είναι εκείνες οι δημοσκοπήσεις, που σύμφωνα με τον Αβέρωφ Νεοφύτου έχουν πέσει τόσο έξω, ώστε να δείξουν τον ΔΗΣΥ να χάνει την πρωτιά από το ΑΚΕΛ στις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές; Μία σύντομη ανασκόπηση όσων είδαν το φως της δημοσιότητας εκείνη την περίοδο επιβεβαιώνουν ότι καμία εταιρεία δημοσκοπήσης δεν έδειξε τον ΔΗΣΥ δεύτερο κόμμα. Σύμφωνα με συναγερμικά στελέχη η μόνη δημοσκοπήηση που έδειξε κάτι τέτοιο ήταν της εταιρείας με την οποία συνεργάζεται ο ΔΗΣΥ εδώ και χρόνια, τις παραμονές των εκλογών. Μάλιστα, στελέχη του ΔΗΣΥ τηλεφωνούσαν αλαφιασμένα σε στελέχη του ΑΚΕΛ για να ανταλλάξουν πληροφορίες. Τελικά η πραγματικότητα, απέικε κατά πολύ από τις ενδείξεις εκείνες.

• • • • •

Κι άλλη παρέμβασή τους

Είναι όμως αυτός λόγος να υποτιμάς το έργο των δημοσκόπων; Προφανώς και όχι. Αυτό δείχνει έλλειψη ψυχραιμίας και είναι κάτι που θα πρέπει να το σκεφτεί καλά ο συναγερμικός πρόεδρος. Ενόχλησε μάλιστα τον Σύνδεσμο των εταιρειών δημοσκοπήσεων, συμπεριλαμβανομένης και της Pulse, η οποία διενεργεί δημοσκοπήσεις για λογαριασμό του ΔΗΣΥ. Επειδή όμως οι καιροί είναι ιδιαίτερα πονηροί και οι πολίτες χάνουν εύκολα την εμπιστοσύνη τους σε τέτοιου είδους εργαλεία, θα πρέπει και οι ίδιοι οι δημοσκόποι να είναι πιο προσεκτικοί. Τι εννοούμε; Οι εταιρείες δημοσκοπήσεων θα πρέπει να δημοσιοποιούν με ποιους συνεργάζονται. Δεν γίνεται για πα-

«**Αν γνωρίζεις** καλά τον εχθρό αλλά και τον εαυτό σου, δεν πρόκειται να διακινδυνεύσεις ακόμα και σε εκατό αναμετρήσεις», Σουν Τζου.

ράδειγμα να αναλαμβάνεις δημοσκοπήσεις για λογαριασμό ενός υποψήφιου και παράλληλα να διενεργείς και δημοσκοπήσεις για λογαριασμό ΜΜΕ. Αυτό αποτελεί καθαρή σύγκρουση συμφερόντων. Όπως δεν γίνεται ο Σύνδεσμος Εταιρείας Δημοσκοπήσεων να δέχεται να παρουσιάζονται διαρροές ευρημάτων δημοσκοπήσεων χωρίς να παρουσιάζεται η ταυτότητα σε ΜΜΕ. Είναι αυτά που πλήττουν το κύρος τους και δίδουν την ευκαιρία σε πολλούς να τους αποδομήσουν.

• • • • •

Η εμφάνιση του Φαναρά

Αίσθηση προκάλεσε στους πολιτικούς κύκλους η συνάντηση του υποψήφιου για την Προεδρία Γιώργου Κολοकाσιδης με τον Ελλαδίτη δημοσκόπο Στράτο Φαναρά σε γνωστό εστιατόριο της πρωτεύουσας. Υπενθυμίζεται πως ο Στράτος Φαναράς ήταν μεταξύ άλλων σύμβουλος του Νίκου Αναστασιάδη. Η στήλη μαθαίνει πως δεν ετοιμάζεται καμία συνεργασία των δύο, καθώς ο κ. Φαναράς αναλαμβάνει τις δημοσκοπήσεις στο ΟΜΕΓΑ για τις προεδρι-

κές εκλογές. Η συνάντηση προφανώς θα ήταν καθαρά φιλική.

• • • • •

Και ο Δημάκης...

Μιλώντας πάντως για Ελλαδίτες επικοινωνιολόγους και δημοσκόπους, σε ναυάγιο οδηγήθηκε η δεύτερη προσπάθεια του ΑΚΕΛ να πείσει τον Γιάννη Δημάκη να αναλάβει τουλάχιστον στον τομέα στρατηγικής τον Ανδρέα Μαυρογιάννη. Ο ίδιος αρνήθηκε ευγενικά, καθώς έχει αναλάβει άλλες υποχρεώσεις στον τομέα των επιχειρήσεων. Μιλώντας πάντως για το επιτελείο του Ανδρέα Μαυρογιάννη, μαθαίνουμε πως στήνεται έστω και αργά. Επικεφαλής της καμπάνιας είναι ο Λεόντιος Φιλοθέου, ο οποίος έχει την εμπειρία από τον προεκλογικό του Σταύρου Μαλά και ένα μετριοπαθές προφίλ που αρμόζει στην εν λόγω υποψηφιότητα. Τη δική του σημασία έχει και το γεγονός ότι η γνωστή δικηγόρος Αλεξία Κουντούρη αναλαμβάνει επικεφαλής του προεκλογικού προγράμματος.

• • • • •

Το βαρίδι Σιζόπουλος

«**Η στήριξη** της ΕΔΕΚ ενισχύει την προσπάθεια» ανέφερε ο Νίκος Χριστοδουλίδης μετά και την επίσημη στήριξη που έλαβε από το κόμμα των Σοσιαλιστών. Το έρωτημα που εγείρεται είναι πόσο μπορεί πραγματικά να ενισχύσει την υποψηφιότητά του η παρουσία Σιζόπουλου στο επιτελείο του και κυρίως την προσπάθεια για την εφαρμογή νέων πολιτικών. Πως μπορεί να ενισχύσει μία υποψηφιότητα που επιχειρεί να μας πείσει πως είναι αντισυστημική, η παρουσία του Μαρίνου Σιζόπουλου, ο οποίος είναι πολέμιος του ΓεΣΥ και της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας; Όμως πέραν των πολιτικών τους θέσεων που όπως υποστηρίζει ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι διαφορετικές, δεν εννοχλούν έναν «αδιάφορο και έντιμο πολιτικό» οι σκιές που αποκάλυψε ο «Πολίτης» και η Κατερίνα Ηλιάδη για τις επαγγελματικές του δοσοληψίες; Μήπως ο Νίκος Χριστοδουλίδης πρόσφερε σωσίβιο στον Μαρίνο Σιζόπουλο τελικά; Και γιατί χρειαζόταν να το κάνει;

• • • • •

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Στέλλα Κυριακίδου

Η Στέλλα Κυριακίδου, η οποία μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, μετέβη στην Ουκρανία, συναντήθηκε με τον Υπουργό Υγείας της χώρας Βίκτορ Λιάσκο και πραγματοποιήσε επίσκεψη σε ιατρικό κέντρο για παιδιά καθώς και σε κέντρο αποκατάστασης ασθενών. Η Επιτροπή και η ουκρανική κυβέρνηση υπέγραψαν συμφωνία που συνδέει την Ουκρανία στο πρόγραμμα EU4Health και επιβεβαίωσε την ουσία του να πολιτεύεται.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ένα ακόμη σοκ!

Αποκρουστικό ό,τι είδαμε να συμβαίνει στη Λάρνακα με τον Ε/κ να βιαιοπραγεί εναντίον μιας γυναίκας που κρατούσε το μωρό της. Άγριο το θέαμα και δυστυχώς δεν φαίνεται ότι είναι μεμονωμένο το γεγονός, όπως και άλλα πολλά που συμβαίνουν και νομίζουμε ότι βρέχει και δεν μας φτύνουν. Χρειάζεται παραδειγματική τιμωρία του άντρα, χωρίς υποσημειώσεις και άλλες νομικές εξηπνάδες. Ενδιαφέρον έχει ότι πάλι βγήκαν διάφοροι να μιλήσουν για τους ξένους, τα επιδόματα, και άλλα παρόμοια, με τη συζήτηση, ιδίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να χάνει το νόημά της. Αυτό που πρέπει να καταλάβουν όλοι και όλες είναι πως κανείς και καμία δεν δικαιούται να συμπεριφέρεται με παρόμοιο τρόπο σε κανέναν/καμία.

• • • • •

Μαύρος Ιούλης νοι.48

Για ακόμη μία χρονιά ήχησαν οι σειρήνες, για ακόμη μία χρονιά το πρωινό της 15ης Ιουλίου σε πολλούς έφερε στο μυαλό στιγμές τραγικές και δύσκολες. Σε άλλους έφερε ίσως ανάμεικτα συναισθήματα. Αυτό που θα ήθελα να μάθω πάρα πολύ είναι πώς ξύπνησαν οι πολιτικοί μας, ποιες σκέψεις έκαναν όσοι και όσες έχουν μνήμες από εκείνες τις μέρες; Όσοι πολιτικοί και

48 χρόνια και ακόμα αναρωτιόμαστε ποιος έφερε στην Κύπρο τη σκοτεινιά, το μαύρο και το πένθος... 48 χρόνια μικροπολιτικά παιχνίδια εις βάρος του τόπου. Κάθε Ιούλη το μισό νησί πενθεί και το άλλο μισό χαίρει... αν χαίρει!

ιδίως όσοι πρώην ΥΠΕΞ αεροπολούσαν, και έλεγαν παραφράζοντας το ευαγγελικό «Μη φοβού, μόνον ψήφιζε». Απορώ πώς συνεχίζουν τη μέρα τους όσοι και όσες ασχολούνται με την πολιτική, μετά το άκουσμα των σειρήνων... Μου είναι δύσκολο και μένα να πιστέψω πως τους έφερε η θάλασσα της Κερύνειας, όπως μου είναι και αδιανόητο να περιμένω να τους αποεείσει ο Πενταδάκτυλος.

• • • • •

Πίσω στο 1990...

Βρέθηκαν στην Κάτω Πάφο τις προηγούμενες ημέρες και κάνοντας τη βόλτα μου στην πανέμορφη προμενάδα της θέλησα να πιω έναν καφέ... και ξαφνικά βρέθηκαν πίσω στη δεκαετία του 1990, κατάλογοι πλαστικοποιημένοι, μενού πιο κλασικό και από ξενοδοχείο που σεβρίρει πρωινό λούντζα, χαλούμι και αβγά, περιβάλλον το ίδιο, όλα μου θύμισαν παλιές αγαπημένες στιγμές, τότε που η ομπρελίτσα στο παγωτό ήταν χάλι! Όσο για τις τιμές, σχεδόν πλησίαζαν αυτές του αεροδρομίου. Γουλιά και ευρώ, μη σου τύχει να ξεγελαστείς να πεις πως θα κεράσεις τους καφέδες της παρέας, ο κούκος απδόνι! Αυτά να δουλέψουμε λίγο, κ. υφυπουργέ Τουρισμού. Θα ήταν καλό να εκσυγχρονιστούμε, να αποφασίσουμε ότι μπορούμε και καλύτερα.

Τα 38 λεπτά μιας εθνικής τραγωδίας

Οι δραματικοί διάλογοι στο Πολεμικό Συμβούλιο της Αθήνας την 20ή Ιουλίου 1974 υπό τον «αόρατο δικτάτορα» Ιωαννίδη

Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τα φαντάσματα του 1974 είναι ακόμα ζωντανά και ακμαία. Τι θα είχε συμβεί αν είχε περάσει η άποψη του «αόρατου δικτάτορα» Δημήτρη Ιωαννίδη και αν το πρωί της 20ής Ιουλίου 1974, όταν οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κύπρο, η Αθήνα είχε κηρύξει πόλεμο στην Αγκυρα; Θα έλεγε κανείς ότι η μεγάλη αίθουσα ενημερώσεων στο Πεντάγωνο της Λεωφόρου Μεσογείων όπου έγινε το Πολεμικό Συμβούλιο εκείνης της ημέρας είναι το «στοικειωμένο δωμάτιο» της νεότερης ιστορίας στο οποίο έριξε φως, σχεδόν μισό αιώνα μετά, ο διευθυντής της «Κ» Αλέξης Παπαχελάς με το βιβλίο «Ένα Σκοτεινό Δωμάτιο» (εκδ. Μεταίχμιο, 2021).

Τα 38 λεπτά που διασώζονται σε μαγνητοταινία από εκείνη την ημέρα και αποκαλύφθηκαν για πρώτη φορά έχουν τα στοιχεία της τραγωδίας. Αποτελούν μια συγκλονιστική μαρτυρία που μπορεί να τaráξει ακόμα και τους αναγνώστες που δεν είναι εξοικειωμένοι με την εποχή και τους πρωταγωνιστές της. Αποδίδουν τη φόρτιση και το δράμα των ωρών, αλλά και το πραγματικό πρόσωπο της εξουσίας όταν βρίσκεται ενώπιον της Ιστορίας και των ευθυνών που εκείνη επιβάλλει.

Στο Συμβούλιο συμμετείχαν πολιτικοί και ανώτατοι στρατιωτικοί, μεταξύ των οποίων ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Φαίδων Γκιζίκης, ο πρωθυπουργός Αδαμάντιος Ανδρουτσόπουλος, ο υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ Κωνσταντίνος Ράλλης, ο Δημήτρης Ιωαννίδης και ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων Γρηγόριος Μπονάνος. Δεσπόζει η μορφή του Ιωαννίδη, ο οποίος βρίσκεται πίσω από το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου που ενεργοποίησε το σχέδιο των Τούρκων για την εισβολή. Ως αποτέλεσμα, ο σκιάδης και σκοτεινός δικτάτορας που λιγότερο από ένα χρόνο πριν είχε ανατρέψει τον Γεώργιο Παπαδόπουλο, εγκατέστησε ως πρωθυπουργό τον Ανδρουτσόπουλο και απεργαζόταν τη δικαίωση της χούντας

μέσω επέμβασης στην Κύπρο και ένωσης με την Ελλάδα, να βρίσκεται πλέον απομονωμένος από τον Ανδρουτσόπουλο, αλλά και από τον στρατηγό Μπονάνο.

Σύγκυση

Στην αρχή οι «πρωταγωνιστές» βρίσκονται σε σύγκυση: Προσπαθούν να διαπιστώσουν αν πρόκειται πράγματι για εισβολή και casus belli. «Από ελληνικής πλευράς, όπως αντιλαμβάνεσθε όλοι σας, είναι θέμα πλέον αποφάσεως πολέμου», λέει ο στρατηγός Μπονάνος. «Γιατί δεν μας το λένε καθαρά αφού θέλουν δικτοποίηση της νήσου;» λέει αργότερα ο Ανδρουτσόπουλος αναφερόμενος στους Αμερικανούς.

Ο Μπονάνος μετατοπίζει σιγά σιγά τη συζήτηση από τον πόλεμο και την επιστράτευση στις διπλωματικές πρωτοβουλίες. «Το πρώτο μέτρο θα πρέπει να είναι και η ανάκληση του πρέσβεώς μας εξ Αγκύρας... Παράλληλα θα κάνουμε την επιστράτευση την οποίαν προβλέπεται να κάνωμεν εις οίον βαθμόν επιβάλλεται». Ο Ιωαννίδης επεμβαίνει. «Σε ένα σημείο κάνουμε λάθος... Λέω: Με συγχωρείτε, έχουμε πόλεμο. Έχει αρχίσει ο πόλεμος. Η απάντηση πρέπει να είναι ότι: η Τουρκία άρχισε τον πόλεμο και η Ελλάδα θα αμυνθεί και θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να υπερασπίσει την πατρίδα. Αυτό θα είναι η απάντηση. Τυλάχιστον πόλεμο». Απαιτεί επίσης

«Να πάρουμε τον Σαμφών και να τους πούμε να συνέλθει το Υπουργικό Συμβούλιο και να κηρύξει την Ένωση. Θα την αποδεχθούμε εμείς και αρχίζει ο πόλεμος».

να κρυχθεί η Ένωση Ελλάδος και Κύπρου, κάτι που άλλωστε είναι μάλλον ταυτόσημο με την κήρυξη πολέμου που ζητεί. Αλλιώς γιατί να μπει η Ελλάδα σε πόλεμο αν δεν θεωρεί ήδη την Κύπρο εθνικό έδαφος; «Εδώ, στα γεγονότα του 1964

Στην αρχή του Πολεμικού Συμβουλίου οι «πρωταγωνιστές» βρίσκονταν σε σύγκυση: Προσπαθούσαν να διαπιστώσουν αν πράγματι επρόκειτο για εισβολή και casus belli. «Από ελληνικής πλευράς, όπως αντιλαμβάνεσθε όλοι σας, είναι θέμα πλέον αποφάσεως πολέμου», είπε ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων Γρηγόριος Μπονάνος (στη φωτογραφία, Τούρκοι στρατιώτες προελαύνουν σε κυπριακά εδάφη το πρωί της 20ής Ιουλίου 1974).

εκείνο που κατηγορούν όλους είναι ότι δεν κήρυξαν την Ένωση», λέει επιτακτικά ο Ιωαννίδης αναφερόμενος στις συζητήσεις του 1964 στο νησί. «Να τελειώσουμε. Περισσότερα πράγματα απ' ό,τι θα γίνουν τώρα, δεν θα γίνουν. Διότι αν

δεν κηρύξουμε την Ένωση θα μπουνέ μέσα οι άλλοι... Να πάρουμε τον Σαμφών και να τους πούμε να συνέλθει το Υπουργικό Συμβούλιο [στην Κύπρο] και να κηρύξει την Ένωση. Θα την αποδεχθούμε εμείς και αρχίζει ο πόλεμος. Από εκεί και πέρα

θα δούμε τι θα γίνει». Δεν αποδέχεται ότι πιθανές επιθετικές ενέργειες της Ελλάδας μπορεί να την ενοχοποιήσουν έναντι των ΗΠΑ και να της αποδοθεί ευθύνη για την κρίση. Προβλέπει ότι: «Αυτοί θα βγούνε στην Κυρήνεια. Και αφού βγούνε,

Το ντοκουμέντο όσων ειπώθηκαν στο Πολεμικό Συμβούλιο έφερε στο φως το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά «Ένα Σκοτεινό Δωμάτιο» (εκδ. Μεταίχμιο, 2021).

τότε θα μπουν. [...] Αυτό που θέλουν οι Τούρκοι το κάνουν».

Αγνόησαν την εντολή

Δεν είδαμε ποτέ τι θα γινόταν αν ο Ιωαννίδης εισακούοταν. Στο Πολεμικό Συμβούλιο εκφράστηκαν ανησυχίες ότι μια ελληνική επέμβαση θα πυροδοτούσε επίθεση της Τουρκίας στη Θράκη, επίθεση της Βουλγαρίας στην Ελλάδα ή ακόμα και εμπλοκή της Ρωσίας στην Κύπρο!

Οι Ανδρουτσόπουλος και Μπονάνος απενεργοποίησαν τη «βόμβα Ιωαννίδη» αφού ματαιώσαν, απλώς δεν εκτέλεσαν τη σαφή εντολή του δικτάτορα για «πόλεμο με την Τουρκία». Πώς τα κατάφεραν; Πώς ήταν σίγουροι ότι δεν θα δεχτούν την εκδίκηση και την τιμωρία του ταξίαρχου που μέχρι πριν από λίγες ώρες ήταν πανίσχυρος και αδιαφιλονίκητος; Θα κέρδιζε η Ελλάδα τον πόλεμο και θα πετύχαινε την Ένωση ή θα έκανε εθνικό έδαφος που θα έκανε τον ελληνικό χάρτη... αγνώριστο; Οι διάλογοι είναι αποκαλυπτικοί και οδηγούν σε απροσδόκητα συμπεράσματα. Στο τέλος σχεδόν του 38λεπτου δράματος ο Ιωαννίδης ακούγεται να λέει: «Μου φαίνεται ότι μας περνούν τα γεγονότα. Βομβαρδίζονται όλες οι πόλεις της Κύπρου».

Η «βοή των πλησιάζόντων γεγονότων» αποτυπώθηκε στη μαγνητοταινία εκείνης της ημέρας. Τα φαντάσματα του παρελθόντος, 48 χρόνια μετά, εξακολουθούν να καθορίζουν το παρόν και να δεσμεύουν το μέλλον.

MARTYRIA

Κοίταξα έξω από το παράθυρο και είδα τους αλεξιπτωτιστές...

Του ΠΑΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ

Ήταν περίπου 5 το πρωί στις 20 Ιουλίου 1974 όταν με ξύπνησε το τηλέφωνο του σπιτιού μου στη Λευκωσία. Ο ανταποκριτής του Αθηναϊκού Πρακτορείου και φίλος Κόκκος (Γιώργος) Λεωνίδας με καλημέρισε και μου υπέδειξε να κοιτάξω από το παράθυρο. Ο ουρανός ήταν καθαρός και εύκολα είδα τους αλεξιπτωτιστές που έπεφταν από τα τουρκικά αεροπλάνα βόρεια της Λευκωσίας. Αυτό που περιμέναμε, αλλά ελπίζαμε να αποφευχθεί, εξελισσόταν μπροστά στα μάτια μου.

Είχα μετατεθεί στην πρεσβεία Λευκωσίας από την πρεσβεία Λονδίνου τον Δεκέμβριο 1973. Στο νέο μου πόστο ήμουν τρίτος στην ιεραρχία, μετά τον πρέσβη (Ε. Λαγκάκος) και τον σύμβουλο (Δ. Σέρμπος). Νεώτερός μου ο Μανώλης Καραμίδας. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 1974 είχαν καταρκαλήσει οι σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας, με τους στρατιωτικούς, υπό την καθοδήγηση του πραγματικού κυβερνήτη της χώρας Ιωαννίδη, να στηρίζουν και να καθοδηγούν την ΕΟΚΑ Β κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, αγνοώντας πλήρως τον

Στην πρεσβεία το πραξικόπημα μας βρήκε ακέφαλους. Ο πρέσβης είχε κληθεί στην Αθήνα σε δήθεν σύσκεψη, για να δοθεί η εντύπωση στην Κύπρο ότι τα πράγματα βαίνουν ομαλά.

παράγοντα Τουρκία. Η δραστηριοποίηση της παράνομης ΕΟΚΑ Β συνεχίσθηκε μέχρι το πραξικόπημα, παρότι είχαν αρχίσει να περιέρχονται πληροφορίες για τη μετακίνηση μονάδων του τουρκικού στρατού απέναντι από την Κύπρο.

Στην πρεσβεία το πραξικόπημα μας βρήκε ακέφαλους. Ο πρέσβης είχε κληθεί στην Αθήνα σε δήθεν σύσκεψη τη Δευτέρα 15 Ιουλίου, για να δοθεί η εντύπωση στην Κύπρο ότι τα πράγματα βαίνουν ομαλά. Αντί σύσκεψης εκτελιχθηκε το πραξικόπημα. Ο πρέσβης δεν επέστρεψε, προφανώς γιατί θα φαινόταν διεθνώς ως έγκριση του πραξικοπήματος. Πέντε ημέρες αργότερα, το Σάββατο 20 του μηνός έγινε η εισβολή.

Από τη στιγμή που άρχισαν οι εχθροπραξίες, ο ρόλος της πρεσβείας περιοριζόταν στην καταγραφή και αναμετάδοση στο υπουργείο Εξωτερικών εξελίξεων, όπως μας τις έδινε η Εθνική Φρουρά. Κάναμε νυκτερινές βάρδιες με τον συνάδελφο Καραμίδα, γιατί οι εχθροπραξίες δεν σταματούσαν το βράδυ. Οι τουρκικές δυνάμεις ενισχύονταν και απωθούσαν σταδιακά τις δικές μας. Κύμα προσφύγων από τα χωριά της επαρχίας Κυρήνειας άρχισε να συρρέει στη Λευκωσία. Οι καταθέσεις τους στην Αστυνομία φανέρωναν τις αγριότητες των Τούρκων στρατιωκών, που πέτυχαν με τον τρόπο αυτό την ενίσχυση του κύματος φυγής.

Ανακουφιστήκαμε με την πρώτη εκκευρία τη Δευτέρα 22 το απόγευμα, αλλά γρήγορα διαπιστώσαμε ότι οι τουρκικές δυνάμεις δεν την τηρούσαν και προσπαθούσαν να βελτιώνουν συνεχώς τις θέσεις τους.

Λίγες μέρες μετά, στις 24, μαθαίνουμε από τα τηλετύπα του υπουργείου ότι μαζεύεται κόσμος στο Σύνταγμα και φημολογείται ότι έρχεται ο Κ. Καραμανλής! Εν-

θουσιασμός, ανακούφιση! Την επομένη έκανα απογευματινή βάρδια όταν εμφανίζεται στην πρεσβεία ο Νίκος Σαμφών, διорισμένος πρόεδρος από τους πραξικοπηματίες, ιδρωμένος και κατασκηονισμένος, μόνος, για να μας πει ότι εφ' όσον του ζητείται από την Αθήνα να παραιτηθεί, θα το κάνει γιατί εκείνος ήθελε μόνο να βοηθήσει την πατρίδα δεχόμενος την προεδρία. Η παραιτήση επέτρεψε την προσωρινή ανάληψη των προεδρικών καθηκόντων, σύμφωνα με το Σύνταγμα, από τον πρόεδρο της Βουλής Γλαύκο Κληρίδη. Η αποκατάσταση της συνταγματικότητας αφαίρεσε το επικείμενο της Τουρκίας περί νόμιμης επέμβασής της, ως εγγυήτριας δυνάμεις, προς αποκατάσταση της συνταγματικότητας. Ήταν όμως αργά, ο τουρκικός στρατός βρισκόταν στο νησί και δεν σκόπευε να αποχωρήσει.

Το αδιέξοδο της διάσκεψης της Γενεύης οδήγησε σε νέα τουρκική επίθεση στις 15 Αυγούστου. Οι μάχες είχαν φθάσει κοντά πλέον στη Λευκωσία. Η ΤΟΥΡ-ΔΥΚ είχε ενισχυθεί με τανκς και υποστηριζόταν από την τουρκική αεροπορία. Η τελευταία ημέρα των εχθροπραξιών ήταν η

Ανακουφιστήκαμε με την πρώτη εκκευρία τη Δευτέρα 22, αλλά γρήγορα διαπιστώσαμε ότι οι τουρκικές δυνάμεις δεν την τηρούσαν και προσπαθούσαν να βελτιώ-νουν τις θέσεις τους.

πιο κρίσιμη, διότι ο τουρκικός στρατός επιδίωξε να καταλάβει το αεροδρόμιο της Λευκωσίας. Η ΕΛΔΥΚ είχε την κύρια ευθύνη απόκρουσης της επίθεσης, ενισχυόμενη την τελευταία στιγμή από την Εθνική Φρουρά με ΠΑΟ, τα οποία με μερικές εύστοχες βολές ανέκοψαν την πορεία των τανκς. Ήταν και η μόνη περίπτωση που βοήθησαν οι αγγλικές δυνάμεις που είχαν αεροπορική βάση κοντά στο αεροδρόμιο, αρνούμενες να υποχωρήσουν από τις θέσεις τους.

Λίγες μέρες μετά συνάντησα τον Αμερικανό στρατιωτικό ακόλουθο (παρτσούκλι Red), που γεμάτος θαυμασμό για την ΕΛΔΥΚ μου είπε ότι πρέπει να τους δώσουμε ό,τι (παράσπμα) έχουμε! Είχαμε στην πρεσβεία μια μικρή

φρουρά από Ελδυκάρους, που αποφασίσαμε να στείλουμε πίσω στη Μονάδα τους όπου θα ήσαν πιο χρήσιμοι. Μου μένει αξέχαστη η εικόνα της Λευκωσίας που είχε εκκενωθεί από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της από φόβο εισόδου του τουρκικού στρατού στην πόλη. Το βράδυ με πλήρη συσκότιση διαπερνούσαν το ατύ τη γαβγίσματα των σκύλων που είχαν εγκαταλειφθεί από τους κυρίες τους.

Η Τουρκία επιδίωξε και πέτυχε με την εισβολή τη μετακίνηση πληθυσμών, διώχνοντας τους Ελληνοκυπρίους από τα κατεχόμενα εδάφη και πιέζοντας τους Τουρκοκύπριους να μετακινηθούν από τα ελεύθερα προς τα κατεχόμενα. Μπορεί να ισχυρίζεται ότι με αυτόν τον τρόπο αποφεύγονται οι μεταξύ των δύο κοινοτήτων προστριβές, αλλά, όπως φαίνεται από τις άπειρες προσπάθειες επίλυσης της ανωμαλίας που έχει δημιουργηθεί, καθίσταται δυσκολότερη η εξεύρεση λύσης. Η αδυναμία εξεύρεσης λύσης συνεχίζει να επιβαρύνει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Ο κ. Παύλος Αποστολίδης είναι πρέσβης Ε.Τ., πρώην διοικητής ΕΥΠ.

Το τελευταίο στοίχημα του Ντράγκι

Αν δεν ευθυγραμμιστούν οι κυβερνητικοί εταίροι, η Ιταλία θα μπει πάλι σε δίνη

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Ο Ιταλός πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι γνωρίζει ότι καμία από τις πολιτικές δυνάμεις που εδώ και 18 μήνες στηρίζουν την κυβέρνηση του δεν θέλει να πάει σε πρόωρες εκλογές. Ούτε το Κίνημα 5 Αστέρων ούτε το Δημοκρατικό Κόμμα ούτε η Φόρτσα Ιτάλια ούτε η Λέγκα ούτε το μικρό κεντρώο κόμμα του πρώην πρωθυπουργού Ρέντσι βιάζονται να αναμετρηθούν άμεσα στις κάλπες, που κανονικά θα στηθούν την άνοιξη του 2023. Με αυτό το δεδομένο, η παραίτηση του Ντράγκι την Πέμπτη από την πρωθυπουργία, ήταν περισσότερο διαπραγματευτική κίνηση και λιγότερο τίτλοι τέλους της κυβέρνησής του. Ο Ντράγκι ανακοίνωσε ότι αποχωρεί επικειρώντας να συνεχίσει με καλύτερους όρους – αν τους εξασφαλίσει, η πολιτική κρίση θα εκτονωθεί, τουλάχιστον προσωρινά.

Το ερώτημα είναι τι περιθώρια έχουν τα δύο κόμματα που του κάνουν τη ζωή δύσκολη, το Κίνημα 5 Αστέρων και η Λέγκα, να σταματήσουν να ασκούν πιέσεις και να υποδυθούν τις υπεύθυνες πολιτικές δυνάμεις, όπως έκαναν όταν συμφώνησαν να στηρίζουν την –σχεδόν– οικουμενική κυβέρνηση τον Ιανουάριο του 2021.

Η απάντηση: Οχι και πολλά. Αν τα δύο κόμματα αγνοήσουν τα όλο και πιο πικρά μηνύματα από τη βάση τους και δώσουν νέα παράταση ζωής στην κυβέρνηση Ντράγκι, η κοινωνική δυσανεμία που οδήγησε στην τωρινή κρίση θα εκφραστεί με ακόμη πιο σαρωτικό τρόπο στις επόμενες εκλογές.

Οι κίνδυνοι

Τα μεν 5 Αστέρια θα χάσουν τελείως την επαφή τους με τα λαϊκά στρώματα και θα εξαφανιστούν από τον πολιτικό χάρτη, η δε Λέγκα θα δει τους ψηφοφόρους της να μεταναστεύουν μαζικά στο φασιστικών καταβολών κόμμα Αδελφοί της Ιταλίας, που είναι ήδη το πρώτο κόμμα στον συντηρητικό χώρο, επωφελοόμενο από την ιδιότητα της μοναδικής αντιπολίτευσης. Ο διακανονισμός «όλοι μαζί υπό τις φτερούγες του Ντράγκι», τη

στιγμή που η κοινωνία βράζει, μπορεί να είναι επιθυμητός από την Ευρώπη, αλλά κινδυνεύει να απαξιώσει το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων στα μάτια των ψηφοφόρων, που θα αναζητήσουν αλλού εναλλακτικές λύσεις.

Η επικεφαλής των Αδελφών της Ιταλίας, Τζόρτζια Μελόνι, έχει φθάσει να παριστάνει την πιο δημοκράτισσα από όλους, με ειρωνικά σχόλια όπως «δεν μπορούμε να πάμε σε εκλογές λόγω πανδημίας, δεν μπορούμε επειδή γίνεται πόλεμος, δεν μπορούμε γιατί ανεβαίνουν τα σπρεντ, δεν μπορούμε γιατί ο (παλαιμάχος ποδοσφαιριστής της Ρόμα) Τότι και η Ιλარი κωρίζουν». Υπό την απειλή της Μελόνι, ο επικεφαλής της Λέγκας Ματέο Σαλβίνι θέτει στον Ντράγκι εξωπραγματικές απαιτήσεις, το κόστος των οποίων υπολογίζεται σε 50 δισ. ευρώ.

«Όπως έχει πει κατ' επανάληψη και ο ίδιος ο Μάριο Ντράγκι, η νάρκη που έχει βάλει η Λέγκα στην κυβέρνησή του δεν είναι μικρότερη από τη νάρκη που έχουν βάλει τα 5 Αστέρια», σημείωσε την Παρασκευή ο διευθυντής της εφημερίδας Κοριέρε ντελα Σέρα, Λουτσάνο Φοντάνα. Ο Φοντάνα είναι απαισιόδοξος ως προς τις πιθανότητες να αποφευχθούν οι εκλογές, θεωρώντας ότι δεν υπάρχουν πια οι προϋποθέσεις για να παραταθεί η ζωή της κυβέρνησης.

Αν πράγματι αυτό ισχύει, αν δηλαδή κόμματα που δεν έχουν συμφέρον να πάνε σε εκλογές υποχρεωθούν από τις συνθήκες να το κάνουν, τότε σημαίνει ότι οι πιέσεις που δέχονται από τα κάτω είναι πια εκτός ελέγχου. Δεν φαίνεται να έχει φθάσει η κατάσταση σε αυτό το σημείο, αλλά η δυναμική εκεί οδηγεί.

Ο Μπέπε Γκρίλο, ο ιδρυτής των 5 Αστέρων πήγε πρόσφατα στη Ρώμη με σκοπό να ορισθεί το πολιτικό κλίμα και να πείσει τους βουλευτές του κινήματος να μην αποχωρήσουν από την κυβερνητική πλειοψηφία. Η κοινοβουλευτική ομάδα ήταν εξαχάλπη γιατί ο Ντράγκι αποφάσισε να κατασκευάσει μεγάλο εργοστάσιο καύσης απορριμμάτων στα περίχωρα της Ρώμης, παρότι γνωρίζει ότι η αντίδραση όσων εισπνέουν το καυσαέριο

Ακόμα και αν ο Ντράγκι μείνει στο τιμόνι της Ιταλίας μετά τα παζάρια της επόμενης εβδομάδας, τα προβλήματα που προκάλεσαν την κυβερνητική κρίση θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τις πολιτικές ισορροπίες στη γείτονα χώρα.

Η παραίτηση του πρωθυπουργού, που δεν έγινε δεκτή, είναι ένας μοχλός πίεσης για να σταματήσει η εσωτερική υπονόμευση της κυβέρνησης.

από τέτοιου είδους εργοστάσια ήταν κυριολεκτικά ένας από τους λόγους που ιδρύθηκαν τα 5 Αστέρια.

«Δεν θα ρίξουμε την κυβέρνηση για ένα κ...εργοστάσιο», φέρεται να είπε ο Γκρίλο, πριν αντιληφθεί ότι το βάθος της δυσανεμίας είναι πολύ μεγαλύτερο. Εν συνεχεία ο Γκρίλο στήριξε απολύτως τον επικεφαλής του κινήματος και πρώην πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντε, όταν αυτός αποφάσισε να «κάνει νερά» στον Ντράγκι, αρνούμενος να ψηφίσει νομοσχέδιο που είχε χαρακτηρίσει ψήφου εμπιστοσύνης. Η αποχή των 5 Αστέρων από αυτή την ψηφοφορία ήταν που έστειλε τον Ντράγκι στο προεδρικό μέγαρο με την παραίτηση ανά χείρας.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία

Μπορεί όλα αυτά να φαίνονται ως υποθέσεις καθαρά

ιταλικού ενδιαφέροντος, αλλά δεν είναι. Η Ιταλία είναι απλά η πρώτη χώρα στην οποία ο πόλεμος στην Ουκρανία συνδέεται τόσο ξεκάθαρα με το κοινωνικό ζήτημα στην εσωτερική πολιτική συζήτηση.

Τα 5 Αστέρια υποστηρίζουν ότι η Ιταλία δεν πρέπει να συμμετέχει με τόσο ενθουσιασμό στον πόλεμο στο πλευρό της Ουκρανίας, αλλά να ενισχύει τις πρωτοβουλίες για την ειρήνη, γιατί η κατάσταση για τα λαϊκά στρώματα θα γίνει ακόμη δραματικότερη, αν ο πόλεμος συνεχιστεί. Η γραμμή αυτή οδήγησε πρόσφατα σε διάσπαση των 5 Αστέρων, με τον υπουργό Εξωτερικών Λουίτζι ντι Μάιο να αποχωρεί κατακεραυνώνοντας την «ταύτιση με τη Μόσχα». «Δώσατε στον Πούτιν την κεφαλή του Ντράγκι επί πινάκι», είπε στους πρώην συναδέλφους του μετά την παραίτηση του Ιταλού πρωθυπουργού.

Ενδιαφέρονται όμως όσοι πλήττονται από την αύξηση του ενεργειακού κόστους και τον πληθωρισμό που καλπάζει, για το αν ο Ντι Μάιο θα τους χαράξει φιλική γραμμή. Ακόμα και αν ο Ντράγκι μείνει στο τιμόνι της Ιταλίας μετά τα παζάρια της επόμενης εβδομάδας, τα ερωτήματα αυτά θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τις ισορροπίες.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Η κρίση στη Ρώμη τρομάζει τον Σάντσεθ και τον οδηγεί σε στροφή

Απέναντι στις έντονες κοινωνικές πιέσεις που προξενεί η οικονομική κρίση, ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ επικείμενη να σταθεροποιήσει την κυβέρνησή του με διαφορετική μέθοδο από αυτή που επέλεξε ο Μάριο Ντράγκι. Αντί παραίτησης και απειλής με προσφυγή στις κάλπες, ο σοσιαλιστής Σάντσεθ «ξύπνησε από το αριστερό πλευρό», όπως σχολίασαν καυστικά οι επικριτές του.

Ο Σάντσεθ ανακοίνωσε ένα γενναίο πρόγραμμα φορολόγησης των υπερκερδών των εταιρειών ενέργειας και των τραπεζών, μέσα από το οποίο θα χρηματοδοτήσει δωρεάν μαζικές συγκοινωνίες για τους επόμενους τέσσερις μήνες και θα αυξήσει την κρατική ενίσχυση προς τους φοιτητές και σπουδαστές. Συνολικά η έκτακτη αυτή φορολογία θα αποφέρει στα κρατικά ταμεία 7 δισεκατομμύρια ευρώ, μέσω των οποίων, εκτός των άλλων, θα κατασκευαστούν 12.000 κατοικίες στη Μαδρίτη. Η αφηνιδιαστική ανακοίνωση,

την Τρίτη, σε μια κοινοβουλευτική συνεδρίαση που συνήθως αφιερώνεται στον απολογισμό των κυβερνητικών πεπραγμένων, ήταν μια από τις ελάχιστες φορές που ο Σάντσεθ εισέπραξε τέτοιο χειροκρότημα από τους

Μέσα από τη φορολόγηση υπερκερδών εταιρειών ενέργειας και τραπεζών, θα χρηματοδοτηθούν κοινωνικές παροχές.

κυβερνητικούς εταίρους του Ποδέμος. Τον τελευταίο καιρό οι σχέσεις μεταξύ των δύο σχηματισμών ήταν τεταμένες, καθώς το Ποδέμος επέκρινε σφοδρά την απόφαση του Σάντσεθ για αύξηση των αμυντικών δαπανών της Ισπανίας στο 2% του ΑΕΠ και για συνεργασία με το Μάρκο στη βίαιη απώθηση μεταναστών.

ΑΠΟΨΗ

Οι σπασμοί των λαϊκιστών προκαλούν ξανά παράλυση

Του **ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ***

Οτι πίσω από τη στιβαρή πρόσοψη μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας (όλα τα κόμματα εκτός από το μετανεοφασιστικό της Τζόρτζια Μελόνι), με επικεφαλής έναν από τους τελευταίους εναπομεινάντες Ευρωπαίους ηγέτες, κρύβονταν όλες οι ιστορικές αδυναμίες του ιταλικού πολιτικού συστήματος ήταν γνωστό σε όλους. Οτι αυτές οι αδυναμίες –το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, ο επαρχιωτισμός, η αδυναμία άρθρωσης ενός πολιτικού λόγου που να αφορά τους πολίτες και τις έγνοιές τους, η απουσία ενδοιασμών για το τι επιτρέπεται και τι όχι, το προβάδισμα στο κόμμα εις βάρος της χώρας, και στο σήμερα εις βάρος του αύριο– θα έφταναν σε βαθμό παροξυσμού τώρα που η Ιταλία και η Ευρώπη παλεύουν να τα βγάλουν πέρα με την ενεργειακή κρίση, τον πληθωρισμό και τον πόλεμο στην

Όπως φαίνεται, ο Μάριο Ντράγκι δεν έχει καμιά όρεξη να παίξει θέατρο σκιών, και μάλιστα κακής ποιότητας.

Ουκρανία, αφήνει άναυδο και τον πιο κυνικό παρατηρητή.

Υπό μια έννοια, πρόκειται για τον τελευταίο σπασμό του Κοινοβουλίου που αναδείχθηκε από τις κάλπες του Μαρτίου 2018, με νικητές τον κεντροδεξιό συνασπισμό (37%) και μεγαλύτερο κόμμα το Κίνημα Πέντε Αστέρων (33%). Η κυβέρνηση που σχηματίστηκε τότε στηριζόταν από τη Λέγκα του Ματέο Σαλβίνι και το Κίνημα των Πέντε Αστέρων, με πρωθυπουργό τον Τζουζέπε Κόντε. Στη συνέχεια η Λέγκα αποχώρησε από την κυβέρνηση για

να προκαλέσει εκλογές, με στόχο την αυτοδυναμία, αλλά αντί για αυτό το Κοινοβούλιο έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης σε νέα κυβέρνηση, με τον ίδιο πρωθυπουργό, από το Κ5Α και το Δημοκρατικό Κόμμα.

Ο σχηματισμός κυβέρνησης από τον Μάριο Ντράγκι τον Φεβρουάριο 2021 ήταν η πρόταση του Σέρτζιο Ματαρέλα, προέδρου της Δημοκρατίας (με αυξημένες εξουσίες στην Ιταλία) στην πολιτική παράλυση που οφείλεται στη δυσαρμονία του Κοινοβουλίου με τη νέα εκλογική γεωγραφία της χώρας: το Κ5Α βρίσκεται σε διάλυση, η Λέγκα βρίσκεται σε πτώση, πολλοί ψηφοφόροι και των δύο έχουν μεταναστεύσει στο μετανεοφασιστικό κόμμα που προηγείται στις δημοσκοπήσεις με 22%, όσο περίπου και το Δημοκρατικό Κόμμα.

Η μαεστρία του Ντράγκι ήταν να δώσει στην Ιταλία μια δυναμική

κυβέρνηση που εργάστηκε πυρετωδώς για την ανοικοδόμηση (αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τα 200 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης), αποκατέστησε το διεθνές κύρος της χώρας, και ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες στην Ευρώπη, ορθώνοντας αποφασιστικά το ανάστημά της στη ρωσική επιθετικότητα. Και όλα αυτά παρά την ενεργειακή εξάρτηση της χώρας από τη Ρωσία, και παρά τον αντιευρωπαϊσμό και φιλοπουτινισμό, κρυφό ή φανερό, των δύο μεγαλύτερων κομμάτων (Λέγκα και Κ5Α) του Κοινοβουλίου και της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Η αφορμή για την κυβερνητική κρίση είναι το ίδιο καταγέλαστο όσο και ο πανικός των Πέντε Αστέρων, που ποντάρουν σε μερικούς μήνες ανεργίας αντιπολίτευσης μήπως και περισώσουν μια ή δυο ποσοστιαίες μονάδες.

Ο υπολογισμός τους διατυπώθηκε με σαφήνεια από έναν γερουσιαστή του Κινήματος: «Τι πρόβλημα υπάρχει; Αποχωρήσαμε από την αίθουσα την ώρα της ψήφου εμπιστοσύνης. Δεν αποσύραμε τους υπουργούς μας, δεν ζητάμε ανασχηματισμό, παραμένουμε στην κυβέρνηση». Με άλλα λόγια: αφήστε μας να είμαστε με το ένα πόδι μέσα και το άλλο έξω, εκλογές έρχονται.

Λογικό, και έχει ξαναγίνει (στα χρόνια της Χριστιανοδημοκρατίας). Οχι όμως με τον Ντράγκι, που όπως φαίνεται καμιά όρεξη δεν έχει να παίξει θέατρο σκιών, και μάλιστα κακής ποιότητας. «Η πλειοψηφία εθνικής ενότητας που υποστήριζε αυτή την κυβέρνηση δεν υφίσταται πια. Παραβιάστηκε το σύμφωνο εμπιστοσύνης στο οποίο βασίζοταν».

Τι θα γίνει τώρα; Ο πρωθυπουργός

υπέβαλε την παραίτησή του στον πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος την απέρριψε. Μέχρι την Τετάρτη, που ο Ντράγκι θα απευθύνει ομιλία στο Κοινοβούλιο, όλα τα ενδεχόμενα είναι ανοικτά. Να ζητήσει νέα ψήφο εμπιστοσύνης. Να επιμείνει στην παραίτησή του. Να σχηματιστεί νέα μεταβατική κυβέρνηση. Να προκηρυχθούν εκλογές.

Εάν το μέλλον ξαναγίνεται αβέβαιο για την Ιταλία, αντίθετα το παρόν έχει γίνει εντελώς προβλέψιμο: τα σπρεντ ανεβαίνουν, τα ειρωνικά πρωτοεξίδια του ξένου τύπου επιστρέφουν, οι Ευρωπαίοι εταίροι δυσκολεύονται να καταλάβουν τι συνέβη, και γιατί ήταν τόσο σημαντικό. Δεν είναι οι μόνοι.

* Ο κ. Μάνος Ματσαγγάνης κατέχει τη διεθνή έδρα Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου.

Η **φωτογραφία** από το σμήνος γαλαξιών SMACS 0723 μαρτυράει τις μεγάλες δυνατότητες του τηλεσκοπίου James Webb.

Πέντε γαλαξίες σε ένα ιδιαίτερο «μωσαϊκό» που δημιουργήθηκε από δεδομένα υπέρυθρης ακτινοβολίας που συγκέντρωσε το τηλεσκόπιο.

Τεχνικοί της NASA σπκώνουν τον μεγάλο καθρέφτη του τηλεσκοπίου χρησιμοποιώντας έναν ειδικό γερανό στο Goddard Space Flight Center.

«Βλέπουμε τα βάθη του σύμπαντος»

Ο υποδιοικητής της NASA, δρ Τόμας Ζουρμπούκεν, μιλάει στην «Κ» για τις εικόνες του τηλεσκοπίου James Webb

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Δέος. Προσωπικά αυτό ένιωσα όταν είδα τις πρώτες φωτογραφίες που έστειλε η NASA από το τηλεσκόπιο James Webb και το αρχαίο, κυριολεκτικά, σύμπαν. Πώς να μη νιώσεις δέος μπροστά σε κάτι σχεδόν ασύλληπτο για τον ανθρώπινο νου. Το πανίσχυρο μάτι του διαστημικού τηλεσκοπίου ταξίδεψε την ανθρωπότητα κοντά στη γένεση του σύμπαντος, 13,8 δισεκατομμύρια χρόνια πριν. «Φτάσαμε σχεδόν στα όρια του σύμπαντος», όπως είπε και ο αστροφυσικός Διονύσης Σιμόπουλος πριν από λίγες ημέρες.

Αλλά εντάξει εμείς που είμαστε από την πλευρά εκείνων που «καταναλώνουν» τις νέες ανακαλύψεις. Πώς έζησε αυτή την εμπειρία κάποιος από την αντίπερα όχθη; Που όχι μόνο είδε αυτές τις εικόνες πριν από εμάς, αλλά που έκανε πραγματικότητα την παραγωγή τους; «Είναι σαν να βλέπεις την πρώτη φωτογραφία του παιδιού σου, η πρώτη φωτογραφία είναι η πιο σημαντική», μου λέει χαμογελώντας ο Τόμας Ζουρμπούκεν μέσα από την οθόνη του υπολογιστή.

Η ικανοποίηση του 54χρονου υποδιοικητή της NASA και διευθυντή Διοίκησης Επιστημονικών Αποστολών του οργανισμού είναι έκδηλη, καθώς η επιτυχημένη λειτουργία του τηλεσκοπίου, που χρειάστηκε σχεδόν 20 χρόνια και 10 δισ. δολάρια για να κατασκευαστεί, ήταν ένα μεγάλο στοίχημα για την αμερικανική υπηρεσία διαστήματος. Καθισμένος στο γραφείο του και πίνοντας μια γουλιά από τον καφέ του μας λέει ότι οι πραγματικές δυνατότητες του τηλεσκοπίου και οι νέες επιστημονικές ανακαλύψεις θα ξεδιπλωθούν τις επόμενες δεκαετίες. «Τα πράγματα που θα γράψουν Ιστορία θα έρθουν μετά. Αυτό που έγινε τώρα είναι σαν να παίξαμε το πρώτο μέρος από ένα συμφωνικό έργο μιας μεγάλης ορχήστρας. Θα έχουμε υλικό για τα επόμενα 20 χρόνια», προσθέτει.

Αλήθεια, ποιες εικόνες ξεχωρίζει ένας άνθρωπος που μαθαίνει από πρώτο χέρι όλες τις νέες ανακαλύψεις; «Ξεχωρίζω τρεις που για μένα είναι οι πιο σημαντικές», λέει και μας περιγράφει τη φωτογραφία που δείχνει ένα σμήνος γαλαξιών από το βαθύτερο σημείο στο σύμπαν που μπορεί να κοιτάξει το τηλεσκόπιο. «Η εικόνα είναι πραγματικά καταπληκτική γιατί είναι η πρώτη φορά που βλέπουμε κάτι τέτοιο, είναι σαν το σύμπαν να σήκωσε μια κουρτίνα και εμείς να κοιτάμε τη συμβαίνει από πίσω. Για μένα είναι μια εμβληματική στιγμή», συμπληρώνει.

Ο δρ Ζουρμπούκεν, ο οποίος βρίσκεται αυτές τις ημέρες στην Αθήνα για το διεθνές συνέδριο διαστημικής επιστήμης COSPAR, μιλάει επίσης με ενθουσιασμό για τη φωτογραφία που άφησε πολλούς με το στόμα ανοικτό και βρίσκεται 7.500 έτη φωτός μακριά από τη Γη. Πρόκειται για το Νεφέλωμα της Τρόπιδος, τη φωτογραφία που μοιάζει

«**Εδώ** συνυπάρχουν ένα νεκροταφείο και ένας τόπος δημιουργίας», λέει ο δρ Ζουρμπούκεν για την εικόνα που δείχνει μια περιοχή γέννησης αστεριών.

«Είναι σαν το σύμπαν να σήκωσε μια κουρτίνα και εμείς να κοιτάμε τι συμβαίνει από πίσω. Είναι μια εμβληματική στιγμή».

με ένα γιγαντιαίο κύμα σε μια κοσμική θάλασσα, αλλά στην πραγματικότητα είναι η εικόνα μιας γωνιάς του σύμπαντος όπου γεννιούνται νέα αστέρια, μια μικρή βιοτεχνία αστεριών. «Σε μια τέτοια περιοχή συνυπάρχουν ένα νεκροταφείο και ένας τόπος δημιουργίας. Υπάρχουν αστέρια που έχουν μισοεκραγεί και έχουν σκορπίσει τους σπόρους στο Διάστημα», σημειώνει, «όταν όμως κοιτάμε την ίδια περιοχή με το Χαμπλ ή με ένα άλλο τηλεσκόπιο, δεν μπορούμε να δούμε πέρα από τη σκόνη και τα νέφη που σχηματίζονται». Τώρα όμως οι «φωλιές» των νέων αστεριών είναι ορατές με έναν τρόπο που δεν ήταν ποτέ πριν.

Ισως, όμως, η πιο σημαντική εικόνα για τον Τόμας Ζουρμπούκεν να είναι μία που δεν έγινε viral, ούτε ανέβηκε σε κάποιο Instagram. «Δεν είναι ακριβώς φωτογραφία, αλλά η εικόνα του φάσματος ενός εξωπλανήτη», λέει και μας εξηγεί ότι τα όργανα του τηλεσκοπίου κατάφεραν να καταγράψουν και να αναλύσουν τη σύσταση της ατμόσφαιρας ενός πλανήτη που βρίσκεται πολύ μακριά από το πλιακό μας σύστημα. Αν ένας πλανήτης έχει ατμόσφαιρα όπως η Γη, σημειώνει, και η τροχιά του τον κρύψει πίσω από το αστέρι του, τότε η ατμόσφαιρά του εξαφανίζεται πιο αργά από τον ίδιο τον πλανήτη. «Υπάρχει λοιπόν μια στιγμή που μπορούμε να δούμε την ατμό-

σφαιρα ενός τέτοιου πλανήτη και να αναλύσουμε τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται».

Αυτή τη στιγμή κατάφεραν να καταγράψουν και να αναλύσουν τα όργανα του ισχυρού τηλεσκοπίου και το σημαντικό είναι ότι ανίχνευσαν τη χημική υπογραφή του νερού. «Αυτό που προσπαθούμε να μάθουμε είναι εάν στην ατμόσφαιρα άλλων πλανητών ανιχνεύονται εκείνα τα χημικά στοιχεία που θα μας υποδείξουν ότι εκεί υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ζωής. Ψάχνουμε ακόμη και για τεχνολογικές ενδείξεις που υποδηλώνουν την παρουσία μιας κοινωνίας σαν τη δική μας, αλλά η επιστημονική μας προτεραιότητα, ειδικά με το Webb, είναι η αναζήτηση αλλαγών στην ατμόσφαιρα πλανητών παρόμοιων εκείνων που πέρασε και η Γη πριν από 3,5 δισεκατομμύρια χρόνια».

Αντίστροφο μέτρηση

Είναι γεγονός ότι η εξερεύνηση του Διαστήματος με επανδρωμένες αποστολές έχει επανέλθει στις προτεραιότητες της αμερικανικής υπηρεσίας. Η NASA υλοποιεί το πρόγραμμα «Αρτε-

μις» που θα στείλει ξανά ανθρώπους στη Σελήνη ως ένα πρώτο βήμα για το μεγάλο σχέδιο της αποστολής στον Αρν, που μέχρι πρότινος ήταν μόνο ένα σενάριο επιστημονικής φαντασίας.

Στη Σελήνη θα δοκιμαστούν νέοι τρόποι επιβίωσης των αστροναυτών σε ένα κατά τεκμήριο αφιλόξενο περιβάλλον. Μοιάζει, όπως λέει ο κ. Ζουρμπούκεν, με την εξερεύνηση που κάνει ο άνθρωπος σε έναν άγνωστο τόπο εδώ στη Γη και για να επιβιώσει χρησιμοποιεί τους πόρους τους οποίους βρίσκει στον τόπο που πηγαίνει αντί να κουβαλάει μεγάλο βάρος μαζί του. «Υπάρχουν μερικά πράγματα που δοκιμάζουμε τώρα», συνεχίζει, «και το πρώτο είναι εάν μπορούμε να καλλιεργήσουμε φυτά στη Σελήνη, και η απάντηση είναι ναι, μπορούμε, και το δεύτερο είναι εάν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το οξυγόνο και το νερό, κυρίως το νερό, ως καύσιμο για να τροφοδοτήσουμε με ενέργεια τους πυραύλους μας».

Η γνώση που θα αποκτηθεί στον δορυφόρο της Γης θα χρησιμοποιηθεί για την πρώτη επανδρωμένη αποστολή στον Κόκ-

«Θα μπορούσαμε να στείλουμε ρομπότ παντού, αλλά δεν το κάνουμε. Γιατί; Οι άνθρωποι είναι καλύτεροι».

κινο Πλανήτη που σχεδιάζει η NASA για τα τέλη της δεκαετίας του 2030. Σήμερα, οι επιστήμονες μελετούν την κλιματική ιστορία του πλανήτη για να διαπιστώσουν τι του συνέβη στο παρελθόν και ψάχνουν επίσης για ίχνη μικροσκοπικών απολιθωμάτων προκειμένου να καταλάβουν εάν υπήρχε ποτέ ζωή εκεί και τι είδους.

Το ταξίδι αστροναυτών στον Αρν, η προεξέδωξη και η παραμονή τους στην επιφάνειά του είναι μια αποστολή εξαιρετικά σύνθετη με πολλές τεχνικές δυσκολίες, και έτσι ρωτάμε τον κ. Ζουρμπούκεν γιατί είναι τόσο σημαντικό να στείλει η NASA ανθρώπους σε έναν τόσο μακρινό πλανήτη. Δεν μπορούν να κάνουν τα ρομπότ την ίδια δουλειά; «Δεν είναι τόσο σημαντικό επειδή πρέπει να το κάνουμε, είναι σημαντικό να αποδείξουμε ότι μπορούμε», τονίζει, «και όποτε η ανθρωπότητα θέσει τέτοιους στόχους, τότε πήγε ένα βήμα πιο μπροστά. Εξερευνούμε όχι επειδή πρέπει, αλλά επειδή είμαστε εξερευνητές». Ως προς τις ικανότητες των ρομπότ, πάντως, μας θυμίζει ότι πριν από μερικούς μήνες το μικρό ρομπότ όχημα Perseverance, που μαζεύει δείγματα πετρωμάτων από τον Αρν, χρειάστηκε δύο εβδομάδες για να ξεφορτωθεί ένα πετραδάκι που μπλόκαρε τις μηχανές του. «Θα μπορούσαμε να στείλουμε ρομπότ παντού,

αλλά δεν το κάνουμε. Γιατί; Οι άνθρωποι είναι καλύτεροι».

Η συζήτησή μας προσγειώνεται απότομα στη Γη όταν αναφέρω στον δρ Ζουρμπούκεν τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις επιπτώσεις που έχει και στο Διάστημα. Οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία είχαν ως αποτέλεσμα τη διακοπή συνεργασίας, μεταξύ άλλων, της ρωσικής υπηρεσίας διαστήματος, «Roscosmos», με τις αντίστοιχες στην Ευρώπη και την Αμερική. Μία από τις αποστολές που ακυρώθηκαν ήταν το ExoMars, μια κοινή αποστολή της ευρωπαϊκής «ESA» και της «Roscosmos» στον Αρν. Η NASA, λέει ο δρ Ζουρμπούκεν, εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να βοηθήσει τους Ευρωπαίους συναδέλφους της για να μη χαθεί η αποστολή.

Γενικότερα, όμως, ο ίδιος εκφράζει τη μεγάλη ανησυχία του για την απόρριψη ρωσική εισβολή σε μια χώρα με εκλεγμένη κυβέρνηση που μοιράζεται τις αξίες του δυτικού κόσμου. «Εχουμε αποσυρθεί από μια σειρά συνεργασιών με τη Ρωσία και δεν ξεκινάμε τίποτα καινούργιο. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε, αν μπορούμε, τη συνεργασία μας σε ένα καθαρά επαγγελματικό επίπεδο στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, ένα τεχνολογικό θαύμα που κράτησε εδώ και 20 χρόνια και θα δούμε πόσο μακριά μπορούμε να πάμε. Τα πράγματα εξελίσσονται», μας λέει.

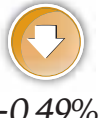
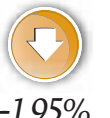
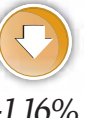
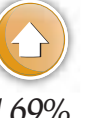
Σπεύδει να προσθέσει ότι δεν πρέπει να θεωρούμε πως όλοι οι Ρώσοι είναι το ίδιο. «Εχω δουλέψει», σημειώνει, «στη Μόσχα και έχω γνωρίσει καταπληκτικούς επιστήμονες και ανθρώπους που αγαπούν την ελευθερία». Δεν πρέπει να πέσουμε, συμπληρώνει, στην παγίδα του ρατσισμού. «Αλλά και δεν μπορούμε να δουλεύουμε με έναν συνεργάτη σε νέα επιστημονικά προγράμματα που δεν μοιράζεται τις αξίες μας και το τι θέλουμε να πετύχουμε στη Γη».

Από χτες και μέχρι τις 24 Ιουλίου χτυπάει στην Αθήνα η καρδιά της διεθνούς κοινότητας διαστημικής έρευνας και τεχνολογίας. Στην 44η Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Επιτροπής Διαστημικής Έρευνας, στο COSPAR Scientific Assembly, που γίνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, θα είναι παρόντες όλοι οι μεγάλοι διαστημικοί οργανισμοί του κόσμου και θα γίνουν ανακοινώσεις με τις τελευταίες επιστημονικές ανακαλύψεις. Ο δρ Τόμας Ζουρμπούκεν θα συμμετάσχει στις εργασίες του συνεδρίου, στο πλαίσιο του οποίου θα γίνει και μια συνάντηση γνωριμίας με το νεότευκτο Ελληνικό Κέντρο Διαστήματος. «Είμαστε πάντα ανοικτοί στη NASA για διεθνείς συνεργασίες και δεν χρειάζεται να σας πω ότι υπάρχουν πολλοί Έλληνες επιστήμονες και φορείς που έχουν πάρει μέρος στις αποστολές μας. Θα συναντήσω την ελληνική υπηρσία και θα δω τι σχεδιάζουν. Είμαστε πολύ ανοικτοί να βρούμε μαζί νέες ευκαιρίες και προκλήσεις», καταλήγει.

Από τη Σουνδία στο Διάστημα

Γεννημένος και μεγαλωμένος στη Σουνδία, ο δρ Τόμας Ζουρμπούκεν είχε από μικρός μια έμφυτη περιέργεια για τον φυσικό κόσμο που μας περιβάλλει. Σπούδασε Φυσική και Θετικές Επιστήμες και ήταν επικεφαλής πολλών επιστημονικών ομάδων που ασχολήθηκαν με την εξερεύνηση του ηλιακού μας συστήματος και του Διαστήματος, ενώ τα προηγούμενα χρόνια η έρευνά του επικεντρώθηκε στον πλανήτη Ερμή και στον Ηλιο. Ήταν επίσης καθηγητής Διαστημικής Επιστήμης και Αεροδιαστημικής Μηχανικής στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν. Από το 2016 είναι στη θέση του υποδιοικητή της NASA για το τμήμα Διεύθυνσης Επιστημονικών Αποστολών.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΚΟΜΙΣΙΟΝ Υποβάθμιση των προβλέψεων για ανάπτυξη στην Ευρωζώνη Σελ. 10	Πετρέλαιο	€/ \$								
	Χ.Α.Κ. -2,00%		Χ.Α. -0,94%		-0,49%		-1,95%		0,54%		-1,16%		1,69%		2,78%		0,72%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΠ

Η Δανία έχασε τη μάχη για εξαγωγή «φέτας»

Ενδυνάμωση της προστασίας της φέτας ως προϊόντος Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης προσφέρει η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία η Δανία δεν θα μπορεί να εξαγει τυρί με την επωνυμία «φέτα» και σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Πουλούν και φεύγουν κάτοχοι «χρυσής βίζας»

Μειώθηκε για πρώτη φορά από την καθιέρωση της «χρυσής βίζας» στην Ελλάδα ο αριθμός των ξένων στους οποίους έχει χορηγηθεί. Κάποιοι από τους πρώτους που την πήραν πούλησαν με κέρδος τα ακίνητα που αγόρασαν για να την αποκτήσουν και αναζήτησαν υπεραξίες σε άλλες χώρες. **Σελ. 6**

ΜΑΓΝΗΤΗΣ ΓΙΑ ΞΕΝΟΥΣ

Περιζήτητα τα πολυτελή εξοχικά στην Ελλάδα

Σε ανοδική τροχιά παραμένουν οι τιμές πώλησης των πολυτελών εξοχικών κατοικιών στην Ελλάδα. Παρά την αύξηση των τιμών, ανοδικά κινείται και η ζήτηση, καθώς η ελληνική αγορά προσφέρει ποιοτικά ακίνητα σε ανταγωνιστικές τιμές σε σχέση με άλλους μεσογειακούς προορισμούς. **Σελ. 12**

Ερχεται αύξηση στις δόσεις δανείων

Εξαιτίας των επιτοκίων που αναμένεται να ανακοινώσει η ΕΚΤ την Πέμπτη και το φθινόπωρο

Αύξηση των δόσεων δανείων των κυπριακών νοικοκυριών αναμένεται από το φθινόπωρο. Κι αυτό λόγω της αύξησης των επιτοκίων που θα ανακοινώσει την Πέμπτη η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τουλάχιστον κατά

25 μονάδες βάσης. Ωστόσο, τον Σεπτέμβριο αναμένεται η ΕΚΤ να προχωρήσει σε ακόμα μία αύξηση, άρα και τα επιτόκια από -0,5% που βρίσκονται σήμερα να κυμανθούν από 0,25% - 0,75%. Οι δόσεις των δανείων

των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αναμένεται να ακριβύνουν σε πρώτη φάση από 0,25% - 0,75% και εν συνεχεία βάσει των μέχρι τώρα εκτιμήσεων των αναλυτών να ανέβουν στο 1,25% το Μάρτιο του 2023.

Για δάνειο 100 χιλιάδων ευρώ με περίοδο εξόφλησης 20 ετών η μηνιαία δόση αναμένεται να αυξηθεί μέχρι το τέλος του 2022 μέχρι 20 ευρώ και για δάνειο 200 χιλιάδων ευρώ, μέχρι 40 ευρώ. Τα νοικοκυριά που θα έχουν

μεγαλύτερο πρόβλημα είναι αυτά που έχουν συνάψει δάνεια με κυμαινόμενα επιτόκια, το γνωστό EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate). Ως τώρα πάντως η ζήτηση για δανεισμό δεν έχει καμφθεί. **Σελ. 3**

Πτωχεύσεις και κραδασμοί στην αγορά κρυπτονομισμάτων

Συνεχίζονται οι κραδασμοί στην αγορά κρυπτονομισμάτων. Την Πέμπτη η τράπεζα Celsius, η επνομαζόμενη πλέον «Lehman Brothers» του κόσμου των κρυπτογραφημένων αξιών, υπέβαλε αίτημα πτώχευσης. Οι κραδασμοί στην αγορά κρυπτονομισμάτων έχουν συμπαρασύρει ακόμη και τους θεωρούμενους καταξιωμένους παίκτες της αγοράς, όπως, για παράδειγμα, το μεγαλύτερο χρηματιστήριο κρυπτονομισμάτων, το Coinbase, που εισήχθη στον Nasdaq το περασμένο έτος. Τον περασμένο μήνα το Coinbase απέλυσε το 18% του προσωπικού του για να περιορίσει το κόστος. **Σελ. 11**

Ελάχιστες ακυρώσεις πτήσεων στην Κύπρο

Κενά αέρος διεθνώς

Οι αυξήσεις τιμών καυσίμων, οι ελλείψεις προσωπικού, οι απεργίες και οι συνεπακόλουθες καθυστερήσεις και ακυρώσεις των πτήσεων, δημιουργούν ένα χαοτικό κοκτέιλ για αεροπορικές εταιρείες και αεροδρόμια. Σχεδόν αλώβητα παραμένουν έως τώρα τα κυπριακά αεροδρόμια, με ελάχιστες ακυρώσεις πτήσεων. **Σελ. 4**

Ολοκληρώθηκε ο πρώτος γύρος ομολόγων MREL

Από τις μεγάλες τράπεζες

Η Ελληνική Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολόγου Senior Preferred ύψους 100 εκατ. ευρώ και φέρει σταθερό επιτόκιο 9%. Χαρακτηρίζεται υψηλό, αλλά οι συνθήκες είναι διαφορετικές από αυτές που είχε βγει η Τρ. Κύπρου τον Ιούνιο του 2021. **Σελ. 3**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Πράσινη ανάπτυξη και οικονομική/φορολογική μεταρρύθμιση

Το θέμα υιοθέτησης της αρχής της πράσινης φορολογίας, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης, βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, λόγω των σοβαρών προβλημάτων ενεργειακής επάρκειας και, παράλληλα, της αδήριτης ανάγκης για καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο επεξεργασίας της σχετικής οδηγίας, ωστόσο η επίτευξη συναινετικής αποδεικνύεται δύσκολη. Περαιτέρω πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί σε διεθνές επίπεδο για την υιοθέτηση βασικών ελάχιστων προτύπων, συμπεριλαμβανομένων και της επιβολής κατώτατης φορολογίας στον άνθρωπο.

Παράλληλα, η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας εξήγγειλε τη διενέργεια μελέτης για την εφαρμογή του θεσμού, χωρίς να

αποκαλύπτει λεπτομέρειες. Δυστυχώς, σε αντίθεση με τις εξαγγελίες προθέσεων, στην παρούσα δύσκολη συγκυρία, οι κυβερνήσεις, τόσο στην ΕΕ όσο και στην Κύπρο, δέχονται, και υποκύπτουν, σε πιέσεις για μείωση της φορολογίας σε ενεργειακά προϊόντα, που είναι αντίθετη με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Βασικές αρχές μιας πράσινης φορολογικής μεταρρύθμισης περιλαμβάνουν: (α) τη μεταφορά του φορολογικού βάρους από τους μισθούς (εργασία) σε δραστηριότητες που ρυπαίνουν το περιβάλλον, (β) την ενθάρρυνση της λεγόμενης κυκλικής οικονομίας, και (γ) την επιβάρυνση της κατανάλωσης φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων και των βασικών αγαθών, όπως για παράδειγμα των συμβατικών μορφών ενέργειας και νερού, και γενικότερα δραστηριοτήτων που ρυ-

παίνουν το περιβάλλον. Επιστημονικές μελέτες έχουν καταδείξει την αναγκαιότητα επιβολής υψηλών φορολογικών συντελεστών για την επίτευξη των στόχων για περιορισμό της καταπόνησης του περιβάλλοντος.

Η προτεινόμενη μείωση της φορολογίας στα εισοδήματα από την εργασία συνάδει με το στόχο για τόνωση της απασχόλησης, που είναι ιδιαίτερα σημαντικός, δεδομένων των σοβαρών ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε επαγγέλματα χαμηλής εξειδίκευσης.

Η προώθηση της κυκλικής οικονομίας προτείνεται να περιλαμβάνει ειδικά φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις, που πληρούν αυστηρά πρότυπα σε ό,τι αφορά τη μείωση των αποβλήτων, καθώς και την υποχρεωτική ανακύκλωση και επιδιόρθωση προϊόντων.

Η πράσινη μεταρρύθμιση θα επηρεάσει σημαντικά νευραλγικούς τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα για την Κύπρο, συμπεριλαμβανομένων αυτών της παραγωγής ενέργειας, των οδικών μεταφορών, των αερομεταφορών, της ναυτιλίας και του κατασκευαστικού τομέα. Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να προωθηθούν φιλόδοξα αντισταθμιστικά μέτρα προς όφελος των ευάλωτων ομάδων, υπό τη μορφή χορηγιών, αντί φορολογικών ελαφρύνσεων, που αντιστρατεύονται την επίτευξη των κλιματικών στόχων. Επίσης, είναι θεμιτό να παραχωρηθεί περιορισμένη διάρκεια βοήθεια για προσαρμογή των επιχειρήσεων που θα επηρεαστούν.

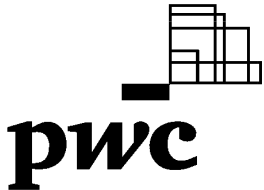
Η επίτευξη συμφωνίας στο επίπεδο της ΕΕ, αλλά και ευρύτερα σε διεθνές επίπεδο, θεωρείται απαραίτητη για να αποφευχθούν στρεβλώσεις. Για τις

λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες, πρέπει να υπάρξουν ευέλικτες ρυθμίσεις.

Όπως για όλες τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις, η υιοθέτηση πράσινης φορολογίας είναι ορθό να στηριχθεί σε σοβαρές επιστημονικές μελέτες, εκτενή διαβούλευση και αποτελεσματικό μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης. Η προεκλογική εκστρατεία για το αξίωμα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας αποτελεί μια πρώτης τάξης ευκαιρία για εκτενή παρουσίαση των θέσεων των υποψηφίων και ουσιαστική δημόσια συζήτηση.

Ο κ. Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.

Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

Πώς να επιλέξετε ένα Πολυεπιχειρησιακό Ταμείο Προνοίας & πώς επηρεάζει την επιχείρησή σας

Μάθετε περισσότερα!

Αύξηση των δόσεων δανείων το φθινόπωρο

Την προσεχή Πέμπτη η Κ. Λαγκάρντ αναμένεται να δώσει εντολή για αύξηση των επιτοκίων τουλάχιστον κατά 25 μονάδες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την προσεχή Πέμπτη, 21 Ιουλίου, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ αναμένεται να δώσει εντολή για αύξηση των επιτοκίων τουλάχιστον κατά 25 μονάδες βάσης, αρκετοί μιλούν ακόμα και για εντολή αύξησης κατά 0,5%. Το Σεπτέμβριο όμως, αναμένεται η ΕΚΤ να προχωρήσει σε ακόμα μία αύξηση επιτοκίων, άρα και τα επιτόκια από -0.5% που βρίσκονται σήμερα να κυμανθούν από 0,25% - 0,75%. Οι δόσεις των δανείων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αναμένεται να ακριβύνουν σε πρώτη φάση από 0,25% - 0,75% και εν συνεχεία βάσει των μέχρι τώρα εκτιμήσεων των αναλυτών να ανέβουν στο 1,25% το Μάρτιο του 2023. Εάν μέχρι το τέλος του 2022 θα έχουν φτάσει στο 0,75%, τότε θα μιλάμε, για παράδειγμα σε ένα δάνειο με επιτόκιο 2,5%, να λάβει αύξηση του επιτοκίου κατά 33% και θα πάει στο 3 - 3,5%. Για δάνειο με περίοδο εξόφλησης 20 ετών η μηνιαία δόση αναμένεται να αυξηθεί μέχρι το τέλος του 2022

Ως τώρα πάντως η ζήτηση για δανεισμό δεν έχει καμφθεί, παρά τις προβλέψεις ότι θα ακριβύνουν τα δάνεια.

μέχρι 20 ευρώ για δάνειο 100 χιλιάδων ευρώ, περίπου μέχρι 40 ευρώ για δάνειο 200 χιλιάδων ευρώ και περίπου μέχρι 60 ευρώ για δάνειο 300 χιλιάδων ευρώ. Αναφορικά με τα ποσοστά βάσης που αναμένεται να αυξηθεί είτε τώρα την Πέμπτη, είτε το Σεπτέμβριο η ΕΚΤ, θα εξαρτηθεί βάσει του επιπέδου του πληθωρισμού. Και με 9% στις πληθωριστικές τάσεις ίσως το 0,25% της αύξησης να είναι λίγο, γι' αυτό και γίνεται λόγος για αύξηση των επι-

Οι πληθωριστικές τάσεις «σφυροκοπούν» κάθε μέρα τα νοικοκυριά, με τα καύσιμα, τα βασικά αγαθά, τα κατασκευαστικά υλικά να έχουν πάρει την ανιούσα.

τοκίων την προσεχή Πέμπτη κατά 0,5%, άρα και θα φτάσουν τα επιτόκια στο 0% από -0,5 που βρίσκονται σήμερα. Οι τράπεζες αναμένεται να κερδίσουν από την αύξηση των επιτοκίων, από την μη καταβολή των αρνητικών επιτοκίων για φύλαξη της ρευστότητάς τους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ενώ οι καταναλωτές αναμένεται να πληρώνουν παραπάνω δόσεις πάνω στα δάνεια που έχουν συνάψει.

Οι πληθωριστικές τάσεις «σφυ-

ροκοπούν» κάθε μέρα τα νοικοκυριά, με τα καύσιμα, τα βασικά αγαθά, τα κατασκευαστικά υλικά να έχουν πάρει την ανιούσα. Πέραν της ακρίβειας που υπάρχει με τους μισθούς να μην έχουν αλλάξει, τα νοικοκυριά βλέπουν ολοένα να μειώνεται η αγοραστική τους δύναμη. Η ακριβότερη δόση των δανείων που θα κληθούν από το φθινόπωρο πιθανώς να καταβάλουν θα είναι ένα βήμα ακόμα στη συνολική πίεση που δέχονται. Τα νοικοκυριά που

θα έχουν μεγαλύτερο πρόβλημα είναι αυτά που έχουν συνάψει δάνεια με κυμαινόμενα επιτόκια, το γνωστό EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate).

Ως τώρα πάντως η ζήτηση για δανεισμό δεν έχει καμφθεί, παρά τις προβλέψεις ότι θα ακριβύνουν τα δάνεια. Παρατηρείται επίσης πως έχει αυξηθεί η ζήτηση για δανεισμό με σταθερό επιτόκιο, φοβούμενοι πως τα επιτόκια θα «ξεφύγουν» στο μέλλον. Τον Μάιο του

2022 τα συνολικά νέα δάνεια παρουσίασαν αύξηση και έφτασαν στα 362,9 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 264,5 εκατ. ευρώ τον Απρίλιο του 2022. Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, τα νέα καταναλωτικά δάνεια αυξήθηκαν στα 19,4 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 13 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, ενώ τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας παρουσίασαν αύξηση στα 114,7 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 73,1 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο

μήνα. Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσά μέχρι 1 εκατ. ευρώ σημείωσαν αύξηση στα 55,1 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 51 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα. Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσά άνω του 1 εκατ. ευρώ κατέγραψαν αύξηση στα 162,5 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 120,5 εκατ. τον προηγούμενο μήνα.

Τα επιτόκια το Μάιο

Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, το Μάιο του 2022 το επιτόκιο για καταθέσεις προθεσμίας έως ενός έτους από νοικοκυριά παρέμεινε αμετάβλητο στο 0,05%, σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2022, καθώς και το αντίστοιχο επιτόκιο για καταθέσεις από μη χρηματοδοτικές εταιρείες παρουσίασε αύξηση στο 0,01%, σε σύγκριση με -0,04% τον προηγούμενο μήνα. Αναφορικά με τα επιτόκια δανείων, το επιτόκιο που αφορά καταναλωτικά δάνεια σημείωσε μείωση στο 2,91%, σε σύγκριση με 3% τον προηγούμενο μήνα. Το επιτόκιο που αφορά δάνεια για αγορά

Τα νοικοκυριά που θα έχουν μεγαλύτερο πρόβλημα είναι αυτά που έχουν συνάψει δάνεια με κυμαινόμενα επιτόκια (EURIBOR).

κατοικίας αυξήθηκε στο 2,28%, σε σύγκριση με 2,20% τον προηγούμενο μήνα. Το επιτόκιο που αφορά δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσά μέχρι 1 εκατ. ευρώ παρουσίασε αύξηση στο 3,31%, σε σύγκριση με 3,16% τον προηγούμενο μήνα. Το επιτόκιο που αφορά δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσά άνω του 1 εκατ. ευρώ κατέγραψε αύξηση στο 2,97%, σε σύγκριση με 2,45% τον προηγούμενο μήνα.

Οι μεγάλοι ολοκλήρωσαν τις πρώτες υποχρεώσεις MREL

Τη Δευτέρα η Ελληνική Τράπεζα βγήκε στις αγορές με την έκδοση ομολόγου 100 εκατ. ευρώ και έλαβε επιτόκιο 9%

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ολοκληρώθηκε ο «πρώτος γύρος» έκδοσης MREL (Minimum Required Eligible Liabilities) από τις δύο μεγάλες κυπριακές τράπεζες, αφού τη Δευτέρα η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ολοκλήρωσε την έκδοση και τιμολόγηση ομολόγου Υψηλής Εξοφλητικής Προτεραιότητας (Senior Preferred) ύψους 100 εκατ. ευρώ. Το ομολόγο της Ελληνικής Τράπεζας εκδόθηκε στην ονομαστική του αξία και φέρει στα-

Η Τράπεζα Κύπρου εάν έβγαине σε αυτές τις συνθήκες της αγοράς, πολύ πιθανόν να είχε πετύχει ακριβότερο επιτόκιο.

θερό ετήσιο επιτόκιο ύψους 9%. Το 9% είναι ακριβό, ωστόσο είναι μία διαδικασία που η J.P. Morgan θεώρησε ότι ήταν σωστή επιλογή να προχωρήσει στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η χρονική περίοδος που επέλεξε η Ελληνική Τράπεζα να εκδώσει ομολόγο MREL δεν χαρακτηρίζεται και η καλύτερη και είναι εντελώς διαφορετικές οι συνθήκες σε σχέση με αυτές που είχε βγει το 2021 η Τράπεζα Κύπρου. Οι κυπριακές τράπεζες, όπως είχε γράψει ξανά η «Κ», έχουν λάβει εδώ και καιρό τους στόχους απαιτήσεων MREL που πρέπει να καλύπτουν μέχρι το 2025 που κυμαίνονται στο 23 - 25%, αναλόγως του προφίλ της καθεμίας. Μέχρι το τέλος του 2022 θα έπρεπε να

Η άντληση κεφαλαίων Tier II από τις κυπριακές τράπεζες θα καλύψει τις ανάγκες για τη δημιουργία προληπτικού κεφαλαίου προστασίας των καταθετών.

έχουν ικανοποιήσει τους δικούς τους προσωπικούς ενδιάμεσους στόχους, άρα ο χρόνος πιέζε την Ελληνική Τράπεζα. Τον Ιούνιο 2021, η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε στην πρώτη της συναλλαγή για σκοπούς ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) μέσω έκδοσης ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ύψους 300 εκατ. ευρώ και το Ομολόγο Υψηλής Εξοφλητικής Προτεραιότητας εκδόθηκε στην ονομαστική αξία και φέρει ετήσιο επιτόκιο ύψους 2,5%. Η Τράπεζα Κύπρου εάν έβγαине σε αυτές τις συνθήκες της αγοράς, πολύ πιθανόν να είχε πετύχει ακριβότερο επιτόκιο.

Σύμφωνα με προηγούμενη επί-

σημη πληροφόρηση που πηγάζει από προηγούμενα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας, οι ελάχιστες απαιτήσεις MREL της Ελληνικής Τράπεζας έχουν τεθεί στο 24,1% των σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων (risk weighted assets, RWA) και 5,91% του δείκτη μόχλευσης (leverage ratio exposure, LRE) ανοιγμάτων, και αυτό θα πρέπει να πληρούται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Η τελική ελάχιστη απαίτηση για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις (MREL) της Τράπεζας Κύπρου αντιστοιχεί στο 23,74% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων και στο 5,91% του δείκτη μόχλευσης μέτρου συνολικού ανοιγ-

ματος (leverage ratio exposure, LRE) και η συμμόρφωση πρέπει να επιτευχθεί μέχρι τέλος 2025.

Σημειώνεται πως η άντληση κεφαλαίων Tier II από τις κυπριακές τράπεζες θα καλύψει τις ανάγκες για τη δημιουργία προληπτικού κεφαλαίου προστασίας των καταθετών, καθώς τα κεφάλαια Tier II θα μπορούν να μετατραπούν από τις τράπεζες σε μετοχές σε περίπτωση bail-in.

Σχολιάζοντας τις εκδόσεις

Ο managing director της Athlos Capital, Ιωάννης Πέτρν, κληθείς να σχολιάσει τις δύο εκδόσεις των δύο μεγάλων τραπεζών της Κύπρου, σημείωσε πως «η Τράπεζα Κύπρου προνόησε να έχει θετική παρουσία

τα τελευταία πέντε χρόνια στην αγορά ομολόγων εκδίδοντας δύο ομολόγα Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου Μειωμένως Εξασφάλισης (Tier 2), το ένα εκ των οποίων έχει επιτυχώς ανακληθεί τον περασμένο Ιανουάριο, ενώ παράλληλα προχώρησε και με την έκδοση Χρεογράφου Πρόσθετου Κεφαλαίου Κατηγορίας 1 (Additional Tier 1 -AT1-Capital Securities). Έχοντας λοιπόν καλλιεργήσει μια πολύ καλή εικόνα απέναντι στους επενδυτές κατάφερε να εκδώσει πέρσι 300εκ. ευρώ σε Ομολόγο Υψηλής Εξοφλητικής Προτεραιότητας (Senior Preferred) με λήξη το 2027 (με δυνατότητα ανάκλησης το 2026) και επιτόκιο μόλις 2,5%, αξιοποιώντας στο έπακρο τις εξαιρετικές τότε συνθήκες

της αγοράς». Από την άλλη μεριά, ο κ. Πέτρν σχολίασε ότι «η Ελληνική Τράπεζα επιχείρησε ανεπιτυχώς την πρώτη της έξοδο στις αγορές για αντιστοιχείο Senior Preferred ομολόγο πέρσι τον Οκτώβριο παρά το γεγονός ότι η προσπάθεια έγινε για μικρότερο ποσό (200 εκ. ευρώ), κοντινότερη λήξη (2026) και ψηλότερο επιτόκιο (4%). Φορείς της αγοράς καταλογίζουν την αποτυχημένη προσπάθεια στο φτωχό ιστορικό της τράπεζας όσον αφορά τη στάση της προς τους πιστωτές της, καθώς η Ελληνική Τράπεζα είναι η μοναδική τράπεζα στην Ευρώπη που δεν πληρώνει κουπόνι στα AT1 Χρεόγραφα της (από το 2013) παρά το γεγονός ότι η Τράπεζα έχει διαθέσιμα προς διανομή στοιχεία από το τέλος του 2020 και εξαιρετικά σταθερή κεφαλαιακή βάση».

Συγχρόνως, ο managing director της Athlos Capital συμπλήρωσε ότι «μετά την αποτυχημένη προσπάθεια και χωρίς να έχει ξεκινήσει να πληρώνει τόκους στα υφιστάμενα Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Κεφαλαίου, η Ελληνική Τράπεζα αναγκάστηκε να προχωρήσει την περασμένη βδομάδα σε μία μικρή έκδοση 100εκ. ευρώ και λήξη το 2025 (με δυνατότητα ανάκλησης το 2024) με το πανάκριβο επιτόκιο του 9%. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό είναι το πιο ψηλό κουπόνι που έχει καταγραφεί για τράπεζα στην Ευρώπη για Senior ομολόγο. Οι συνθήκες είναι βεβαίως πολύ χειρότερες φέτος σε σχέση με προηγούμενες χρονιές, αλλά ξεκάθαρα στην αγορά ομολόγων δεν μετρά μόνο η πιστοληπτική ικανότητα αλλά και η γενικότερη εικόνα και αντιμετώπιση απέναντι στους επενδυτές».

Πολλά τα κενά αέρος για τις αεροπορικές

Δύσκολο το επιχειρησιακό περιβάλλον, οι αλλαγές στον αρχικό προγραμματισμό και στο κόστος των εισιτηρίων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

«Πρέπει να καταλάβουμε ότι η κάθε επιχείρηση σήμερα λειτουργεί σε μια κατάσταση πρωτόγνωρη. Είναι πολύ δύσκολο το operating environment οπότε δεν θα κατακρίνουμε εμείς την οποιαδήποτε αεροπορική, για το ότι παίρνει αποφάσεις διαφορετικές σε σχέση με εκείνα που ήθελε να κάνει», είχε δηλώσει στην πρόσφατη συνέντευξή του στην «Κ» ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίας. Περιέγραψε ένα ιδιαίτερα δύσκολο περιβάλλον τόσο για τις αεροπορικές εταιρείες εν γένει, όσο και για τις κυπριακές, επιχειρώντας να δώσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο οι δυνατότητες των κυπριακών αεροπορικών εταιρειών για ενίσχυση της συνδεσιμότητας της Κύπρου, είναι ακόμα περιορισμένες. Και είναι γεγονός ότι τις τελευταίες εβδομάδες οι προκλήσεις γιγαντώνονται μέρα με την ημέρα. Την εικόνα μας δίνει ο Managing director της Orthodoxou Group of Companies, Αντώνης Ορθοδόξου. Από τη μια, οι αυξήσεις σε κόστος καυσίμων, και κόστος εξοπλισμού, από την άλλη οι ελλείψεις προσωπικού και οι απεργίες καθώς και οι συνεπακόλουθες καθυστερήσεις και ακυρώσεις των πτήσεων, δημιουργούν ένα καυστικό κοκτέιλ για τις αεροπορικές εταιρείες και τα αεροδρόμια.

Είναι γεγονός πάντως ότι τουλάχιστον μέχρι στιγμής τα κυπριακά αεροδρόμια διεξέρχονται της κατάστασης σχεδόν αλώβητα. Μόλις το 5% των πτήσεων Ιουνίου προχώρησαν σε ακυρώσεις ενώ μέχρι στιγμής η εικόνα για τον Ιούλιο κάνει λόγο για ακυρώσεις της τάξης του 2%. Προσμετρώντας τα πιο πάνω δεδομένα, ανατρέξαμε στις δύο κυπριακές εταιρείες TUS και Cyprus Airways, και επιχειρήσαμε να διαπιστώσουμε τον αντίκτυπο αυτής της κατάστασης στην λειτουργία και την διατήρηση του πτητικού τους προγράμματος. Τουλάχιστον στην περίπτωση της TUS, φαίνεται ότι πολλά από τα δρομολόγια τα οποία είχαν ανακοινωθεί από την εταιρεία, τελικά δεν προχώρησαν και μέχρι στιγμής τουλάχιστον, οι αναφορές από πλευράς κυβερνήσεων, περί ενός σημαντικού παίκτη στην αγορά της αεροπορικής συνδεσιμότητας με μεγάλους και σημαντικούς προορισμούς, δεν έχουν επηρεαστεί.

Η TUS
Η επίσημη ενημέρωση από την πλευρά της Tus Airways, είναι ότι το τρέχον περιβάλλον θα επηρεάσει τα σχέδια επέκτασής της. Πάντως από τον Ιούλιο η αεροπορική εταιρεία σταμάτησε τις πτήσεις Πάφου- Αθήνας, ενός δρομολογίου που είχε τύχει ιδιαίτερα θερμής υποδοχής στην Πάφο. Μειώνει παράλληλα την συχνότητα της πτήσης Λάρνακα- Πρέβεζα σε μία την εβδομάδα τον Αύγουστο, ενώ μόνο για δύο μήνες διαρκεί το γεγνημα

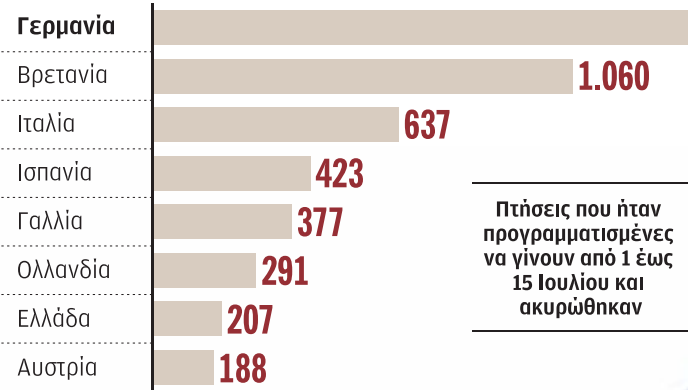
του δρομολογίου Λάρνακας- Καλαμάτας και Σκιάθου. Υπενθυμίζεται ότι τον Φεβρουάριο φέτος, σε παρουσίαση του πτητικού προγράμματος της εταιρείας είχε γίνει αναφορά και για πτήσεις σε ολόχρονη βάση από και προς Βρυξέλλες καθώς και στο αεροδρόμιο Εϊλάτ, ωστόσο αυτές οι ανακοινώσεις δεν είχαν πρακτική εφαρμογή. Επιπλέον, δεν εκτελείται το δρομολόγιο Κεφαλονιάς, Λυόν, Στρασβούργου και Τουλούζης. Από το αεροδρόμιο της Πάφου, συνεχίζει μέχρι τον Αύγουστο το δρομολόγιο Πάφος- Παρίσι, ωστόσο στο πρόγραμμα δεν υπάρχουν

Λιγότερο από το 1% των πτήσεων της TUS χρειάστηκε να ακυρωθούν και δεν έχουν γίνει σημαντικές προσαρμογές στο δίκτυο, αναφέρει η εταιρεία.

οι προορισμοί προς Ντύσελντορφ, Αμβούργο και Νυρεμβέργη. Αναμένεται να δούμε κατά πόσο θα τύχουν υλοποίησης του προγραμματισμού για τον χειμώνα σε Σαρμ Ελ Σέικ, Μαρράκες, Ντουμπάι, Τζέντα και Ριάντ. Πάντως η εταιρεία αναφέρει ότι το πρόγραμμα πτήσεων της έχει σχεδιαστεί με τρόπο που να καλύπτει κάποιες καθυστερήσεις, με αποτέλεσμα να μην προκαλεί μεγάλες διαταραχές στη λειτουργία της. Σύμφωνα με επίσημη ενημέρωσή της, λιγότερο από το 1% των πτήσεών της χρειάστηκε να ακυρωθούν και δεν έχουν γίνει σημαντικές προσαρμογές στο δίκτυο. Επιπλέον σε ανάρτησή της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η εταιρεία ανακοίνωσε την προσθήκη του πέμπτου αεροσκάφους τύπου Airbus A320.

Η Cyprus Airways
Οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα με την επάρκεια σε

Οι ευρωπαϊκές χώρες με τις περισσότερες ακυρώσεις

PHGH: Mabrian Travel Intelligence Platform

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αναπροσαρμόζει συχνότητες η WizzAir

Στο μεταξύ σε ανακοινώσεις για ακυρώσεις πτήσεων και μείωση της χωρητικότητάς της έχει προχωρήσει τις τελευταίες μέρες η αεροπορική εταιρεία Wizz Air, εταιρεία η οποία από τον Μάη του 2020 έχει καθιερώσει μόνιμη βάση στην Κύπρο ενώ αποτελεί σημαντικό παίκτη αεροπορικής συνδεσιμότητας για την χώρα. Σύμφωνα με ενημέρωση από την Hermes Airports, υπάρχει αναπροσαρμογή της εβδομαδιαίας συχνότητας των πτήσεων. Συγκεκριμένα μικρές αλλαγές θα γίνουν στο πρόγραμμα για Παρίσι, Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Έτσι, τον Αύγουστο η πτήση Λάρνακα- Παρίσι, θα εκτελείται δυο φορές την εβδομάδα, αντί τρεις. Η πτήση συνεχίζεται Σεπτέμβρη και Οκτώβρη με την ίδια συχνότητα - δυο φορές την εβδομάδα. Επίσης για τον Αύγουστο η πτήση Λάρνακα- Αθήνα αντί επτά φορές την εβδομάδα θα πραγματοποιείται έξι φορές την εβδομάδα. Το ίδιο και η πτήση Λάρνακα- Θεσσαλονίκη. Οι υπόλοιπες πτήσεις της εταιρείας από και προς την Κύπρο δεν επηρεάζονται από τις αλλαγές.

προσωπικό καμπίνας και εδάφους, ωστόσο στην Cyprus Airways δεν υπάρχει θέμα από πλευράς προσωπικού. «Μιλώντας στην «Κ» ο CEO της εταιρείας Paul Sies, ανέφερε ότι μέχρι στιγμής η κατάσταση έχει επηρεάσει σε πολύ μικρό βαθμό το πρόγραμμα της εται

ρείας, με εξαίρεση κάποιες αλλαγές και ακυρώσεις που έγιναν τις τελευταίες εβδομάδες λόγω τεχνικού προβλήματος. «Η έγκαιρη απόδοσή μας είναι πολύ πάνω από 90%, στην Ευρώπη αυτή τη στιγμή είναι περίπου 50%, επομένως είμαστε πολύ πάνω από τον ευρωπαϊκό μέ

σο όρο». Ανέφερε ότι δεν αναμένεται να διαφοροποιήσουν το υφιστάμενο πτητικό τους πρόγραμμα, αφού πρόκειται για δίκτυο το οποίο, τουλάχιστον στην παρούσα φάση, έχει δώσει στην εταιρεία ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ώστε να μην χρειάζεται να μειώσει τον αριθμό των πτήσεών της. Υπενθυμίζεται ότι αυτό το διάστημα η εταιρεία εκτελεί δρομολόγια από και προς Κάιρο, Πρέβεζα, Αθήνα, Ηράκλειο, Ρόδο, Μύκονο και Σαντορίνη και Σκιάθο, Θεσσαλονίκη και Τελ Αβίβ, Βρυτιό, Μπρατισλάβα και Κόσιτσε της Σλοβακίας. Γίνονται επίσης σκέψεις για πέντε προσθήκες που θα περιλαμβάνονταν στο χειμερινό πτητικό πρόγραμμα, σκέψεις που θα προσαρμοστούν προφανώς στα δεδομένα και τις ισορροπίες που θα διαμορφωθούν το επόμενο διάστημα.

«Θα υπάρξουν θύματα»
Ο κλάδος των αερομεταφορών περνάει μια σειρά από πολύ δύ

σκολα χρόνια και αναπόφευκτα θα υπάρξουν θύματα, ανέφερε ο CEO της Cyprus Airways. Παρά την αρνητική περιρρέουσα ατμόσφαιρα ο κ. Seis αναφέρθηκε σε τρεις παράγοντες οι οποίοι θα βοηθήσουν την εταιρεία να ξεπεράσει τα προβλήματα που υπάρχουν. Όπως ανέφερε, οι μέτοχοι έχουν εκφράσει την προθυμία τους να υποστηρίξουν την αεροπορική εταιρεία, ενώ έχουν γίνει πολλές και μεγάλες αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της αεροπορικής εταιρείας και λειτουργίας της. Επιπλέον, έχει να κάνει με

Ο κλάδος των αερομεταφορών περνάει μια σειρά από πολύ δύσκολα χρόνια και αναπόφευκτα θα υπάρξουν θύματα, ανέφερε ο CEO της Cyprus Airways.

τη δημιουργία θετικών ταμειακών ροών και τη δημιουργία θετικού ισολογισμού, καθώς και την στρατηγική της εταιρείας, να χρησιμοποιεί επίσης μέρος της χωρητικότητάς της για άλλες αεροπορικές εταιρείες και τουριστικούς πράκτορες στο εξωτερικό, πρακτική που συνοδεύεται με εγγυημένο έσοδο.

Κόστος καυσίμων
Την ίδια ώρα, οι εταιρείες έχουν να αντιμετωπίσουν ένα συνεχώς αυξανόμενο λειτουργικό κόστος, που διαμορφώνεται κυρίως από το κόστος των καυσίμων. Τώρα κατά πόσο μεταφέρουν με την σειρά τους αυτό το κόστος στις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων, είναι ένα ζήτημα το οποίο θέσαμε ενώπιόν τους. Το δεδομένο είναι ότι οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων έχουν αυξηθεί. Για παράδειγμα η εταιρεία TUS αναφέρει στην «Κ» ότι σε ορισμένα δρομολόγια το κόστος καυσίμων έχει φτάσει πλέον το 50% του συνολικού κόστους. Όπως αναφέρεται σε ενημέρωση από την εταιρεία, οι τιμές έπρεπε να προσαρμοστούν ώστε να καλυφθεί μέρος της αύξησης του κόστους αυτού. Προς το παρόν οι αυξήσεις κυμαίνονται μεταξύ 5-20%. Οι μελλοντικές τιμές θα επηρεαστούν ανάλογα. Από την πλευρά της η Cyprus Airways ανέφερε ότι εφόσον στην εξίσωση μπαίνει και η σχέση ζήτησης και χωρητικότητας αλλά και ο παράγοντας ανταγωνισμός, αυτό ενισχύει την αύξηση των τιμών. Ο κ. Seis εξέφρασε την εκτίμηση ότι το κόστος παραγωγής για μια πτήση θα συνεχίσει να είναι σημαντικά πιο ακριβό, οπότε λογικά οι τιμές των εισιτηρίων θα είναι ακριβότερες και μετά την περίοδο της τουριστικής αιχμής.

Σε ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η TUS ανακοίνωσε την προσθήκη του πέμπτου αεροσκάφους τύπου Airbus A320.

Με καθυστερήσεις το 47% των πτήσεων στο «Ελ. Βενιζέλος»

Εκτός προγράμματος πτήσεις και ιδιωτικές προκαλούν το 20% των καθυστερήσεων στα ελληνικά αεροδρόμια. Το υπόλοιπο 80% των καθυστερήσεων οφείλεται στο ντόμινο από το εξωτερικό. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η εικόνα των καθυστερήσεων στα ελληνικά αεροδρόμια είναι σαφώς καλύτερη από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά. Τα προβλήματα που έχουν παρουσιαστεί στα μεγάλα αεροδρόμια της Ευρώπης ευθύνονται τουλάχιστον κατά 80% για τις μικρές καθυστερήσεις που παρουσιάζονται σε κάποια από τα ελληνικά αεροδρόμια και σε καμία περίπτωση δεν ευθύνεται η ελληνική εναέρια κυκλοφορία.

Από τα μέχρι στιγμής στοιχεία του υπουργείου Μεταφορών προκύπτει ότι το 53% των πτήσεων στο «Ελ. Βενιζέλος» προσγειώνεται την προβλεπόμενη ώρα. Από το υπόλοιπο 47%, το 80% οφείλεται σε καθυστερήσεις από το εξωτερικό (ο συνολικός αριθμός πτήσεων τον

Ιούνιο του 2022 ήταν περίπου 9.650, ενώ οι πτήσεις με καθυστέρηση 4.520). «Η καλύτερη εικόνα στα ελληνικά αεροδρόμια οφείλεται και στην προεργασία που έχουν κάνει οι διαχειριστές των αεροδρομίων αλλά και το υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, κυρίως μέσω της

Το 80% οφείλεται σε καθυστερημένες αναχωρήσεις από το εξωτερικό.

συνεχούς επαφής με τους ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας, έχοντας εξηγήσει αναλυτικά ότι η φετινή αεροπορική κίνηση θα ξεπερνούσε τα δεδομένα του 2019», αναφέρουν πηγές του υπουργείου.

Επισημαίνεται επίσης πως η γενική συνέλευση της Ένωσης Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Ελ-

Η εικόνα των καθυστερήσεων στα ελληνικά αεροδρόμια είναι σαφώς καλύτερη από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.

λάδος υπερψήφισε στις 9 Μαΐου την κοινή συμφωνία, η οποία περιλάμβανε μια σειρά από μέτρα που στόχο είχαν να ανακουφίσουν την εναέρια κυκλοφορία από τις επικείμενες καθυστερήσεις. Συγκεκριμένα, η συμφωνία προέβλεπε την εφαρμογή νέων προγραμμάτων εργασίας, με αποτέλεσμα την αύξηση κατά σχεδόν 10% στις παραγόμενες ανθρωποώρες για την ενίσχυση των βαρδιών σε ώρες και ημέρες με αυξημένη κυκλοφορία, την αύξηση των ελάχιστων κινήσεων που εκτελούνται, και ιδίως στα αεροδρόμια της Αθήνας κατά 27%, με άμεση προτεραιότητα στις πτήσεις από Μύκονο και Σαντορίνη (του Ηρακλείου κατά 20% και της Σαντορίνης κατά 20%). Επίσης, την απόδοση του bonus στους ελεγκτές για το 2020.

Ως αποτέλεσμα, η κατάσταση αυτή τη στιγμή, σύμφωνα με κύκλους του υπουργείου Μεταφορών, έχει ως εξής: Το 53% των πτήσεων

προσγειώνεται στον ΔΑΑ στην προβλεπόμενη ώρα. Εκ του υπολοίπου 47% που παρουσιάζει καθυστέρηση: Το 80% περίπου οφείλεται στο domino effect των καθυστερήσεων στα μεγάλα αεροδρόμια της Ευρώπης, όπως επισημάναμε παραπάνω, και σε καμία περίπτωση δεν οφείλεται στην ελληνική εναέρια κυκλοφορία. Το 20% οφείλεται είτε σε εμπορικές πτήσεις που πραγματοποιούνται εκτός χρονοθυρίδων (slots) –κυρίως στο αεροδρόμιο Ηρακλείου– είτε σε ιδιωτικές πτήσεις σε νησιά που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς, οι οποίες προκαλούν «αναστάτωση» στο πρόγραμμα προσαπογειώσεων. Μάλιστα, καθημερινώς παραλαμβάνονται από τον ΔΑΑ 600-1.000 αποσκευές επιβατών από πτήσεις προηγούμενων ημερών, και προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό, η διοίκηση του «Ελ. Βενιζέλος» έχει εγκαταστήσει ένα προσωρινό σύστημα logistics.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή 24 Ιουλίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μειώθηκαν για πρώτη φορά οι κάτοχοι αδειών «χρυσής βίζας»

Αρκετοί ξένοι πούλησαν τα ακίνητά τους αποκομίζοντας υψηλά κέρδη

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μειωμένος κατά 544 εμφανίζεται ο αριθμός των κατόχων αδειών παραμονής στο πλαίσιο του προγράμματος «χρυσή βίζα» με το πέρας του πρώτου εξαμήνου του 2022.

Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, οι κάτοχοι αδειών στο τέλος Ιουνίου είχαν υποχωρήσει σε 9.075, έναντι 9.619 στο τέλος του φετινού Ιανουαρίου, κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά από την έναρξη εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος, στα μέσα του 2014. Συνολικά, κατά τη διάρκεια του 2021 χορηγήθηκαν 1.035 νέες άδειες, αριθμός που ήταν υψηλότερος κατά 10,3% από το 2020, με τον συνολικό αριθμό να φτάνει στις 9.619 άδειες στο τέλος Ιανουαρίου του 2022.

Σύμφωνα με στελέχη της αγοράς ακινήτων, η τάση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι κάποιοι από τους κατόχους αδειών των πρώτων ετών επέλεξαν να μην τις ανανεώσουν μόλις ολοκληρώθηκε η πενταετία ισχύος τους, είτε γιατί προτίμησαν την άδεια κάποιας άλλης χώρας είτε γιατί δεν την χρειάζονται πλέον, είτε γιατί προτίμησαν να μεταπωλήσουν το ακίνητο που είχαν αγοράσει, ώστε να κεφαλαιοποιήσουν τυχόν υπεραξίες.

Όπως αναφέρει στην «Κ» ο κ. Αλέξανδρος Ρισβάς, επικεφαλής του δικηγορικού γραφείου Ρισβάς και Συνεργάτες, που ειδικεύεται στον τομέα των προγραμμάτων επενδυτικής μεταναστευσης, «αρκετοί ξένοι επενδυτές, που τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά ακινήτων το 2017 και το 2018, επιλέγουν σήμερα να μεταβιβάσουν το ακίνητό τους, ώστε να κεφαλαιοποιήσουν τις υπεραξίες που έχουν δημιουργηθεί. Σε ορισμένες περιπτώσεις ακινήτων υψηλής ζήτησης, το κέρδος είναι πολύ σημαντικό». Για παράδειγμα, Τούρκος επενδυτής που είχε αγοράσει ακίνητο επί της οδού Σόλωνος στο

Τούρκος επενδυτής που είχε αγοράσει ακίνητο στο Κολωνάκι το 2017 αντί 260.000 ευρώ, το πούλησε έναντι σχεδόν διπλάσιου ποσού.

Κολωνάκι το 2017 αντί ποσού της τάξεως των 260.000 ευρώ, το πούλησε πρόσφατα έναντι σχεδόν διπλάσιου ποσού.

Με βάση τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, από το πρώτο τρίμηνο του 2018, όταν και ξεκίνησε η ανάκαμψη της αγοράς κατοικίας και μέχρι το φετινό πρώτο τρίμηνο, οι τιμές πώλησης κατοικιών στην Αττική έχουν αυξηθεί κατά σχεδόν 40% κατά μέσον όρο, ενώ σε αρκετές περιοχές οι αυξήσεις είναι ακόμα υψηλότερες. Αυτό αφορά ιδίως τα σημεία που είχαν τοποθετηθεί οι επενδυτές

του προγράμματος «χρυσή βίζα», όπως το κέντρο της Αθήνας και τα νότια προάστια. Στην Αττική, η αύξηση των τιμών των κατοικιών κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο ανήλθε σε 9,7% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ συνολικά το 2021 η αύξηση άγγιξε το 9,4%, έναντι αυξήσεων 7,8% το 2020 και 10,6% το 2019.

Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων του υπ. Μεταναστευσης και Ασύλου, καταγράφονται σημαντικές μειώσεις αδειών, ιδίως μεταξύ των Κινέζων, των Ρώσων και των Τούρκων επενδυτών, δηλαδή των τριών πιο κινητικών ομάδων/χωρών μέχρι σήμερα. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των Κινέζων κατόχων αδειών παραμονής υποχώρησε στο τέλος του πρώτου εξαμήνου σε 5.949, από 6.391 στο τέλος Ιανουαρίου, μια μείωση κατά 442 άδειες, ή -7%. Ουσιαστικά δηλαδή ο ρυθμός έκδοσης νέων αδειών ήταν αισθητά χαμηλότερος από τον αριθμό των αδειών που δεν

ανανεώθηκαν, δείγμα του ρυθμού της αποχώρησης των Κινέζων από την αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με τον κ. Ρισβά, πλέον πολλοί Κινέζοι επενδυτές αποφεύγουν την απόκτηση ακινήτων στην Ελλάδα, λόγω της σημαντικής ανόδου των τιμών, και επιλέγουν να εξασφαλίσουν άδεια παραμονής μέσω της κατάθεσης 400.000 ευρώ σε προ-θεσμιακό λογαριασμό εγχώρις τράπεζας, στο πλαίσιο του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

Αντίστοιχα οι Ρώσοι επενδυτές έχουν μειωθεί κατά 168, ή -38%. Μάλιστα, ο αριθμός αυτός θα μειωθεί ακόμα περισσότερο τους επόμενους μήνες, καθώς μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει απαγορευτεί η χορήγηση αδειών παραμονής σε Ρώσους υπηκόους, όπως επίσης και η ανανέωση προγενέστερων αδειών παραμονής. Όσον αφορά τους Τούρκους επενδυτές, ο αριθμός των αδειών προς εκείνους έχει μειωθεί σε 587 σήμερα, από 619 στο τέλος Ιανουαρίου.

Ενδιαφέρον από Βρετανούς μετά το Brexit

Την ίδια στιγμή που μερίδα επενδυτών επιλέγει να πωλήσει τα ακίνητά της και να μην ανανεώσει την άδεια παραμονής, ο ρυθμός αναπλήρωσης (με νέους) των επενδυτών που επιλέγουν να αποεπενδύσουν και να μετακινηθούν σε άλλες αγορές - χώρες, που επίσης «τρέχουν» προγράμματα «χρυσής βίζας», είναι ακόμα χαμηλός. Ωστόσο, όπως σημειώνει ο κ. Ρισβάς, αυτό έχει αρχίσει να διαφοροποιείται λόγω της αυξημένης ροής επενδυτών από τη Μεγάλη Βρετανία και τις ΗΠΑ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι φέτος έχουν ήδη καταγραφεί 111 νέες άδειες προς επενδυτές από τη Μεγάλη Βρετανία. Πρόκειται για τις πρώτες «αφίξεις» μετά την αποχώρηση της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση κι ενώ σειρά εταιρειών που ασχολούνται με την επενδυτική μετανάστευση, όπως η βρετανική Astons, είχε κατατάξει την Ελλάδα μεταξύ των κορυφαίων επενδυτές, εξαιτίας του ότι αποτελεί χώρα-μέλος της Ε.Ε., διαθέτει σημαντικές επενδυτικές επιλογές και ταυτόχρονα το χαμηλότερο όριο για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, με μόλις 250.000 ευρώ.

Εκτός από τους Βρετανούς επενδυτές, που φαίνεται πως έχουν αρχίσει να κινούνται προς την Ελλάδα, ο κ. Ρισβάς τονίζει ότι φέτος έχει αρχίσει να καταγράφεται αυξημένο ενδιαφέρον από χώρες όπως

Κινητικότητα για την απόκτηση «χρυσής βίζας» στην Ελλάδα καταγράφεται και από κατοίκους χωρών όπως η Ταϊβάν, η Ινδία, ο Λίβανος και το Ιράν.

Φέτος έχουν ήδη καταγραφεί 111 νέες άδειες προς επενδυτές από τη Μεγάλη Βρετανία.

η Ταϊβάν, η Ινδία, ο Λίβανος και το Ιράν. Οι περισσότεροι εξ αυτών αναζητούν επενδυτικό «καταφύγιο» και διέξοδο σε χώρες της Ε.Ε., όπως η Ελλάδα, είτε για λόγους καθαρά

επενδυτικούς (θεωρούν δηλαδή ότι υπάρχουν ευκαιρίες για απόκτηση ακινήτων) είτε επειδή βρίσκονται σε χώρες με σημαντική οικονομική ή και πολιτική αποσταθεροποίηση. Για παράδειγμα, στην Ταϊβάν, τους τελευταίους μήνες έχουν αυξηθεί οι εντάσεις με την Κίνα, με αφορμή και την εμπλοκή των ΗΠΑ. Αντίστοιχα, στον Λίβανο και το Ιράν η σημαντική υποτίμηση του τοπικού νομίσματος έχει αυξήσει το ενδιαφέρον για επανατοποθέτηση κεφαλαίων σε τρίτες χώρες, όπως η Ελλά-

Στην έκδοση νέου ομολόγου 100 εκατ. προχωράει η CPLP

Σε δεύτερη έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ στην ελληνική κεφαλαιαγορά προχωράει η CPLP Shipping Holdings PLC, μέλος του ομίλου Capital Maritime, συμφερόντων Ευάγγελου Μαρινάκη.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ενέκρινε την Πέμπτη το ενημερωτικό δελτίο για τη δημόσια προσφορά έως 100.000 άυλων κοινών ανώνυμων νομολογιών της ναυτιλιακής CPLP Shipping Holdings και την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση στην κατηγορία τίτλου σταθερού εισοδήματος της ρυθμιζόμενης αγοράς στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Οι ομολογίες, με ονομαστική αξία 1.000 ευρώ εκάστη, θα έχουν συνολική διάρκεια επτά ετών, δίνοντας στο ευρύ επενδυτικό κοινό, θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές, τη δυνατότητα συμμετοχής στο αναπτυσσόμενο επενδυτικό πρόγραμμα της CPLP, εξασφαλίζοντας ικανοποιητικές και σταθερές αποδόσεις. Το φθινόπωρο η δημόσια εγγραφή της πρώτης ομολογιακής έκδοσης ύψους 150 εκατ. ευρώ της CPLP συγκέντρωσε περισσότερα από 800 εκατομμύρια ευρώ καταγράφοντας ρεκόρ επενδυτικού ενδιαφέροντος. Η προσφορά με-

ταφράστηκε σε υπερκάλυψη της έκδοσης κατά 5,3 φορές με πολύ σημαντικό ενδιαφέρον από ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές, ενώ το τελικό επιτόκιο των ομολογιών διαμορφώθηκε στο 2,65%. Εκ του συνόλου, 100.000 ομολογίες (66,67%) κατανεμήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές και 50.000 (33,33%) σε θεσμικούς. Η CPLP υλοποιεί επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 1,9

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ενέκρινε το ενημερωτικό δελτίο για τη δημόσια προσφορά.

δισ. δολ. την περίοδο 2021-2023, με τις αναπτυξιακές επενδύσεις μόνο για την περίοδο 2022-2023 να ανέρχονται σε 598 εκατ. δολ. Στόχος της η ανανέωση και ενίσχυση του στόλου της και η καθιέρωσή της στη διεθνή αγορά θαλάσσιας μεταφοράς LNG. Σήμερα η CPLP διαθέτει 7 πλοία τελευταίας γενιάς LNG που διανέμουν υδροποιημένο φυσικό αέριο σε 48 χώρες σε όλο τον κόσμο.

Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο κατέγραψαν τζίρο 11 δισ. ευρώ έναντι 8,2 δισ. ευρώ τον Μάιο του 2021.

Αλμα κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις το πρώτο τρίμηνο

Παρά την ανθεκτικότητα που παρουσίασαν οι πωλήσεις στο λιανεμπόριο έως τον Απρίλιο του 2022, καθώς και η παραγωγή στον κλάδο της μεταποίησης έως τον Μάιο του 2022, οι αντίστοιχοι δείκτες εμπιστοσύνης επιδεινώθηκαν σε χαμηλά άνω των 12 μηνών στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2022. Το καμπανάκι αυτό κρούει η Eurobank στην τακτική της έκδοση για την ελληνική οικονομία, τονίζοντας πως ενισχύεται έτσι η πιθανότητα να υπάρξει επιβράδυνση ή συρρίκνωση στο μέλλον. Ειδικά τον Μάιο του 2022 παρατηρήθηκε υπεραπόδοση εσόδων σε κλάδους όπως ο τουρισμός, η μεταποίηση αλλά και το λιανεμπόριο, γεγονός που οφείλεται αφενός στην ανάκαμψη των κλάδων μετά τα lockdowns αφετέρου στην αύξηση της αξίας των πωληθέντων λόγω των ανατιμήσεων.

Στοιχεία που δημοσίευσε η ΕΛΣΤΑΤ καταδεικνύουν πως ο κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων και των δραστηριοτήτων της ελληνικής οικονομίας το πρώτο τρίμηνο του 2022 σημείωσε αύξηση 38,4%, στα 91,9 δισ. ευρώ έναντι 66,1 δισ. ευρώ που είχε ανέλθει στο πρώτο τρίμηνο του 2021. Η μεγαλύτερη αύξηση (315,1%) είχαν οι επιχειρήσεις που επλήγησαν σε μεγάλο βαθμό από τα περυσινά lockdowns και οι οποίες δραστηριοποιούνται στον κλάδο τεχνών, διασκέδασης και ψυχαγωγίας. Αντίθετα, μικρότερη ήταν η αύξηση στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ενημέρωση και επικοινωνία (5,3%). Σε μηνιαία βάση για το σύνολο των επιχειρήσεων της οικονομίας με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, ο κύκλος εργασιών τον Μάιο του 2022

ανήλθε σε 30,5 δισ. ευρώ, σημειώνοντας άνοδο 51,8% σε σχέση με τον Μάιο του 2021 που είχε φτάσει τα 20,1 δισ. ευρώ. Η μεγαλύτερη αύξηση στον κύκλο εργασιών τον Μάιο 2022 σε σύγκριση με τον Μάιο 2021 παρουσίασαν οι επιχειρήσεις του τομέα δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, με τον τζίρο τους να σημειώνει άνοδο 242% φθάνοντας τα 734 εκατ. ευρώ. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο κατέγραψαν τζίρο 11 δισ. ευρώ έναντι 8,2 δισ. ευρώ τον Μά-

Τη μεγαλύτερη αύξηση είχαν όσες δραστηριοποιούνται στον κλάδο τεχνών, διασκέδασης και ψυχαγωγίας.

ιο του 2021 (+34,9%), ενώ ο κλάδος της μεταποίησης κατέγραψε άνοδο του τζίρου 56%, με αυτόν να διαμορφώνεται τον Μάιο του τρέχοντος έτους στα 8,2 δισ. ευρώ από 5,2 δισ. ευρώ το ίδιο διάστημα κατά την περυσινή χρονιά. Μεγάλη αύξηση κατέγραψε και ο τζίρος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των μεταφορών και της αποθήκευσης (+70,3%), με αυτόν να διαμορφώνεται στα 1,5 δισ. ευρώ από 913,3 εκατ. ευρώ τον Μάιο του 2021. Αντίθετα, τη μικρότερη αύξηση στον κύκλο εργασιών κατά 5,3% τον Μάιο 2022 σε σύγκριση με τον Μάιο 2021 κατέγραψαν οι επιχειρήσεις του τομέα δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα.

Αργούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας οι νέοι

Λιγότερο από 33 χρόνια εκτιμάται ότι θα είναι η διάρκεια απασχόλησης ενός σημερινού 15άρη στην Ελλάδα

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

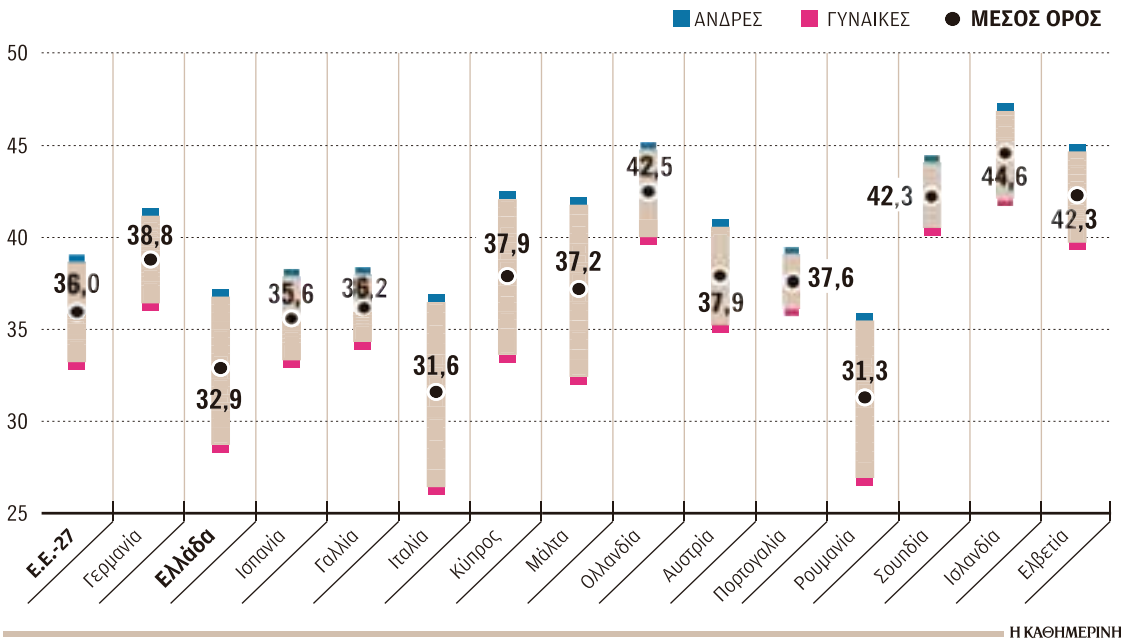
Λιγότερο από 33 χρόνια θα εργασθεί ένας σημερινός 15άρης, καθώς η Ελλάδα, σύμφωνα με τη Eurostat, ανήκει στις ευρωπαϊκές χώρες με τον μικρότερο χρόνο που αναμένεται να εργαστεί ένας σημερινός έφηβος όταν μπει στην αγορά εργασίας.

Έτσι πλέον το πρόβλημα έχει μεταφερθεί από την έξοδο από την αγορά εργασίας, με τις εκατοντάδες χιλιάδες πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, στην είσοδο. Να σημειωθεί ότι πλέον τα γενικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης έχουν αυξηθεί στα 67 ή στα 62 και 40 έτη ασφάλιστος, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρίσκεται στην κορυφή των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να έχει βελτιώσει αισθητά τη μέση πραγματική ηλικία αποχώρησης από τον ενεργό εργασιακό βίο (στα 60,9 για τους άνδρες και 58,1 για τις γυναίκες), με τα κυβερνητικά στελέχη να επισημαίνουν ότι δεν τίθεται θέμα ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης.

Πλέον, το πρόβλημα είναι στους νέους που αργούν να ενταχθούν κανονικά στην ελληνική αγορά εργασίας. Πρόκειται, σύμφωνα με τους ειδικούς, για έναν περιπλοκο και επώδυνο γρίφο της ελληνικής αγοράς εργασίας με διαχρονικά δομικά χαρακτηριστικά. Μάλιστα, η πανδημία και οι συνέπειές της φαίνεται πως έπληξαν σε μεγαλύτερο βαθμό τους νέους, καθώς σύμφωνα με την επισκόπηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη που δημοσιεύθηκε χθες, ήταν από τις ομάδες που «χτυπήθηκαν» περισσότερο από την απώλεια θέσεων εργασίας κατά την οικονο-

Διάρκεια εργασιακού βίου

Η αναμενόμενη διάρκεια απασχόλησης ενός σημερινού 15χρονου στην Ελλάδα όταν μπει στην αγορά εργασίας θα είναι 32,9 έτη, έναντι 36 ετών στη Ε.Ε.

Σε δημόσια διαβούλευση η εθνική στρατηγική για την ενίσχυση της απασχόλησης.

μική κρίση που προκάλεσε η πανδημία. Μάλιστα, η έκθεση δείχνει επίσης ότι και η ανάκαμψη ήταν πιο αργή για αυτούς απ’ ό,τι για τις άλλες ηλικιακές ομάδες, κυρίως λόγω της συχνής εμπλοκής τους σε προσωρινές, επισφαλείς θέσεις εργασίας.

Αναλυτικά, σύμφωνα με την Ευ-

ρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, το 2021 η αναμενόμενη μέση διάρκεια εργασιακής ζωής για τους 15χρονους στην Ε.Ε. ήταν 36 έτη. Στην Ελλάδα, η αναμενόμενη διάρκεια απασχόλησης ενός σημερινού εφήβου είναι μόλις 32,9 έτη, με μόνες τη Ρουμανία με 31,3 έτη και την Ιταλία με 31,6 έτη να βρίσκονται σε χειρότερη θέση. Από το 2001 η αναμενόμενη μέση διάρκεια του επαγγελματικού βίου αυξήθηκε σταθερά στην Ε.Ε. Μειώθηκε όμως για πρώτη φορά το 2020, λόγω της υγειονομικής κρίσης που προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε επίπεδο Ε.Ε., από 32 έτη το 2001 αυξήθηκε σε 35,9 έτη το 2019, στη

συνέχεια μειώθηκε σε 35,6 έτη το 2020 για να επανέλθει το 2021 στο προπανδημικό επίπεδο.

Μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., η αναμενόμενη μέση διάρκεια της επαγγελματικής ζωής διέφερε σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τις χώρες και τη γεωγραφική τους θέση. Το 2021 οι υψηλότερες διάρκειες στην Ε.Ε. καταγράφηκαν στην Ολλανδία (42,5 έτη), στη Σουηδία (42,3 έτη) και τη Δανία (40,3 έτη).

Για τους άνδρες η αναμενόμενη διάρκεια της επαγγελματικής ζωής ήταν κατά μέσο όρο 38,2 έτη στην Ε.Ε, με τις μεγαλύτερες να καταγράφονται στην Ολλανδία (44,3 έτη) και τη Σουηδία (43,6 έτη) και τη μικρότερη στη

Βουλγαρία (34,6 έτη) και τη Ρουμανία (35 έτη). Για τις γυναίκες, η μέση διάρκεια της επαγγελματικής ζωής στην Ε.Ε. ήταν τα 33,7 έτη, με τη μεγαλύτερη διάρκεια να καταγράφεται επίσης στη Σουηδία (41 έτη) και την Ολλανδία (40,5 έτη), αλλά η μικρότερη στην Ιταλία (26,9 έτη) και τη Ρουμανία (27,4 έτη).

Στόχος η μείωση της ανεργίας

Η μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών από 28,4% (2021) σε 22% το 2025 και 18% το 2030, καθώς και η ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης και η διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας αποτελούν βασικές προτεραιότητες της εθνικής στρατηγικής για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ), που δόθηκε από το υπουργείο Εργασίας σε δημόσια διαβούλευση. Πρόκειται για ένα ολιστικό στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη και υλοποίηση στην Ελλάδα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης κατά την περίοδο 2022-2030, σε συνδυασμό με παθητικές πολιτικές αγοράς εργασίας. Και επιδιώκει να συμβάλει, μέσα από τις επιμέρους πολιτικές και δράσεις, στην επίτευξη των τριών πρωταρχικών στόχων για το 2030 που έχουν τεθεί από την Ελλάδα στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων – και ειδικότερα:

- Τουλάχιστον το 71,1% του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών να εργάζεται το 2030 (σε σχέση με 61,1% το 2020).
- Τουλάχιστον το 35% όλων των ενηλίκων να συμμετέχει σε προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης κάθε χρόνο το

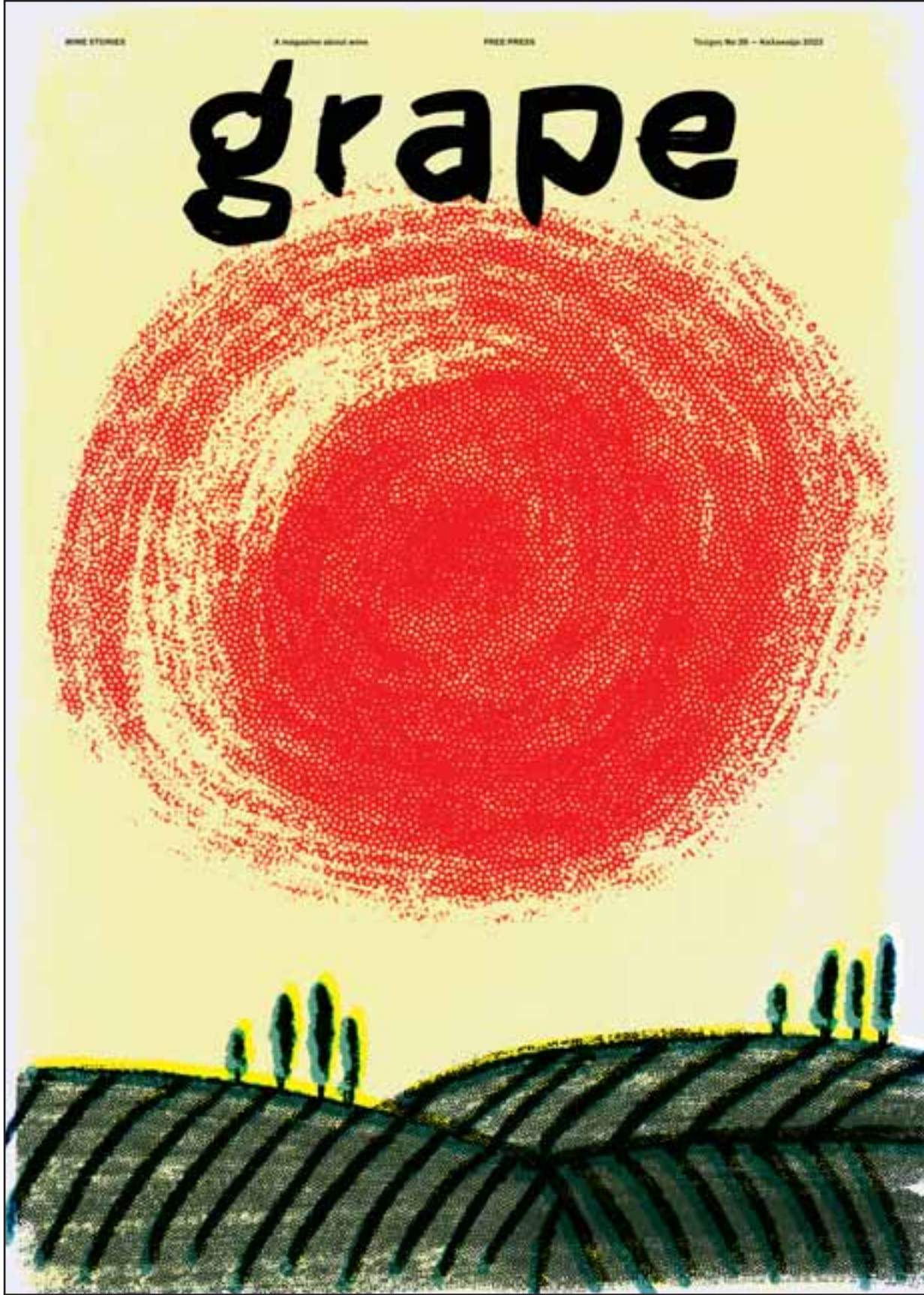
2030 (σε σχέση με 16% το 2016).

- Ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού να μειωθεί έως το 2030 κατά τουλάχιστον 7,3% (από 29% το 2019 σε 21,7% το 2030).

- Η ανεργία των νέων 15-24 ετών να μειωθεί στο 5% το 2030 (από 11% το 2021) και η ανεργία των νέων 25-29 ετών να περιοριστεί στο 16%, από 28,7% το 2021.

Συνολικά, οι στόχοι της εθνικής στρατηγικής είναι η αύξηση της απασχόλησης και η αντιμετώπιση της ανεργίας, η ενίσχυση των προσόντων, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και η ενίσχυση της ετοιμότητας και προσαρμοστικότητας της αγοράς εργασίας και του εργατικού δυναμικού.

Ειδικά δε, όσον αφορά τον 2ο στρατηγικό άξονα, ήτοι την «Ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας», έπειτα από ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, προωθούνται στοχευμένα μέτρα και δράσεις, όπως π.χ. η επιδότηση νέων θέσεων εργασίας και η επιχορήγηση επιχειρήσεων για προσλήψεις νέων, τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας για νέους ανέργους 15-24 και 25-29 ετών και τα προγράμματα ενίσχυσης και επιχορήγησης της νεανικής επιχειρηματικότητας. Η πρώτη προτεραιότητα του συγκεκριμένου άξονα είναι να αντιμετωπίσει το διαχρονικό πρόβλημα του υψηλού ποσοστού ανεργίας στις ηλικιακές ομάδες 15-24 ετών και 25-29 ετών που χαρακτηρίζει την ελληνική αγορά εργασίας την τελευταία δεκαετία.

Ο έρωτάς μας για τον οίνο

Κυριακή 24/7

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Task force 820 υπαλλήλων κατά της μεγάλης φοροδιαφυγής

Πάνουν δουλειά τα έξι νέα ελεγκτικά κέντρα – Ποιες υποθέσεις θα ελέγχουν

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

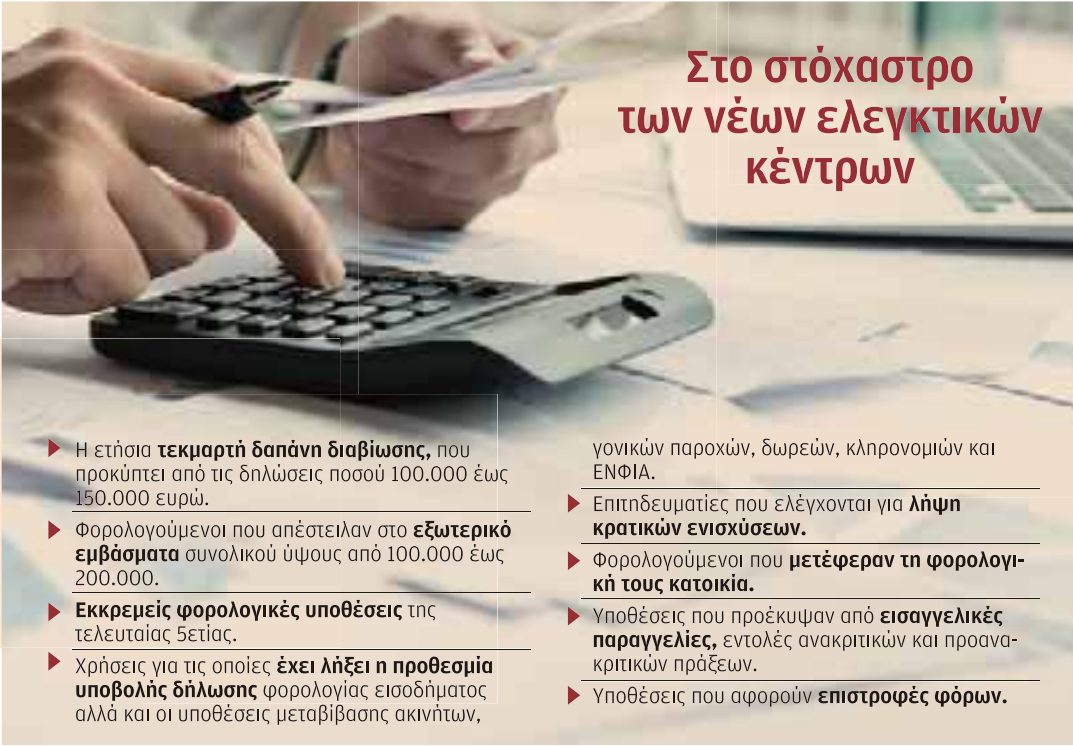
Σε λειτουργία τίθενται τα έξι νέα ελεγκτικά κέντρα στα τέλη Ιουλίου, με τους προϊσταμένους των τμημάτων να έχουν ήδη πιάσει δουλειά και να κατηγοριοποιούν τις υποθέσεις που θα ελεγχθούν κατά προτεραιότητα.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό και τις οδηγίες της κεντρικής διοίκησης, στο στόχαστρο θα βρεθούν φορολογούμενοι που απέκτησαν ακίνητη περιουσία μεγάλης αξίας, όσοι δηλώνουν τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης άνω των 100.000 και έως 150.000 ευρώ, καθώς και τα εμβάσματα άνω των 100.000 ευρώ.

Με βάση τον ανωτέρω σχεδιασμό γίνεται αντιληπτό ότι τα έξι νέα ελεγκτικά κέντρα (ΕΛ-ΚΕ) και οι 820 υπάλληλοι που τα στελεχώνουν θα εστιάσουν στη μεγάλη φοροδιαφυγή. Συγκεκριμένα, έργο των νέων ελεγκτικών κέντρων είναι ο εντοπισμός και η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής και εν γένει κάθε μορφής απάτης σε βάρος των φορολογικών εσόδων. Οι φορολογικοί έλεγχοι δεν θα γίνονται από τις κατά τόπους ΔΟΥ και θα διενεργούνται από τα νέα Ελεγκτικά Κέντρα. Ωστόσο θα πρόκειται για ειδικούς φορολογικούς ελέγχους, εστιασμένους σε μεγάλες υποθέσεις.

Οι βασικότερες αρμοδιότητες των ΕΛΚΕ είναι οι ακόλουθες:

1. Η διενέργεια:
 - Φορολογικού ελέγχου επί των φορολογουμένων.
 - Φορολογικού ελέγχου για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων και τον εντοπισμό εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων που δεν έχουν δηλωθεί.
2. Ο έλεγχος σε φυσικά πρόσωπα που ασκούν ή δεν ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα εφόσον πληρούν οποιοδήποτε από τα παρακάτω κριτήρια:
 - Η αξία ακινήτων περιουσίας

Μεταξύ άλλων θα ελέγχουν όσους δηλώνουν τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης άνω των 100.000 και έως 150.000 ευρώ.

του φορολογουμένου, του/της συζύγου και των προστατευόμενων τέκνων αυτού, όπως υπολογίζεται στην ηλεκτρονική εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Περιουσιολογίου της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, ανέρχεται αθροιστικά, από την 1η-1-2015 και μετά τουλάχιστον σε ένα έτος, στο ποσό του 1.000.000 ευρώ και έως του ποσού του 1.500.000 ευρώ.

- Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης, που προκύπτει από

τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, είναι ποσού από 100.000 έως 150.000 ευρώ.

- Τα ποσά δαπανών (τεκμηρίων) απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ανέρχονται σε 200.000 έως 400.000 ευρώ.
- Απέστειλαν στο εξωτερικό χρηματικά εμβάσματα συνολικού ύψους από 100.000 έως 200.000 ευρώ, σε τουλάχιστον ένα έτος όπως εντοπίζονται από τα στοιχεία που διαβιβάζονται στην ΑΑΔΕ, από πιστωτικά, χρηματοδοτικά ιδρύματα, ιδρύματα πληρωμών και εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και από τα στοιχεία των συνδικαιούχων των λογαριασμών χρέωσης για την αποστολή του εμβάσματος.
- 3. Η διενέργεια ελέγχων επί υποθέσεων φόρου μεταβίβασης ακινήτων, φορολογίας κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών και κερδών από τυχερά

- γονικών παροχών, δωρεών, κληρονομιών και ΕΝΦΙΑ.
- Επιτηδευματίες που ελέγχονται για λήψη κρατικών ενισχύσεων.
- Φορολογούμενοι που μετέφεραν τη φορολογική τους κατοικία.
- Υποθέσεις που προέκυψαν από εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ανακριτικών και προδικαστικών πράξεων.
- Υποθέσεις που αφορούν επιστροφές φόρων.

Υψηλή ανάπτυξη στο 4% βλέπει η Ε.Ε.

Συγκρατημένα αισιόδοξοι για την πορεία της ελληνικής οικονομίας είναι στο υπουργείο Οικονομικών μετά και τις εκτιμήσεις της Κομισιόν για ανάπτυξη 4% το 2022, από 3,1% που προβλέπει η κυβέρνηση. Στελέχη του οικονομικού επιτελείου αναφέρουν ότι δεν πρόκειται προς το παρόν να αναθεωρηθούν οι στόχοι στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο, αλλά τον Οκτώβριο με την κατάθεση του προεξέδρου του προϋπολογισμού. Αυτό όμως δεν εμποδίζει το Μέγαρο Μαξίμου να σχεδιάζει μέτρα και ελαφρύνσεις που θα εξειδικευθούν τον Σεπτέμβριο στη ΔΕΘ από τον πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη. Μπορεί η ενεργειακή κρίση να είναι ο μεγάλος αστάθμητος παράγοντας και ο πληθωρισμός να συνεχίζει την ανοδική πορεία του, ωστόσο τα ίδια στελέχη επισημαίνουν ότι και το 2022 η ανάπτυξη της οικονομίας θα είναι σημαντική παρά τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία και τον υψηλό πληθωρισμό που είναι κυρίως εισαγόμενος λόγω των διεθνών τιμών της ενέργειας και των τροφίμων.

Παράλληλα τονίζουν ότι η έως τώρα πορεία των εσόδων είναι σημαντικά αυξημένη σε σχέση με τις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού, εκτονώνοντας τη δημοσιονομική πίεση που ασκεί η ενεργειακή κρίση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Κομισιόν, το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 4%, σημαντικά υψηλότερο από τη μέση επίδοση στην Ε.Ε. αλλά και από την προηγούμενη εκτίμηση της Επιτροπής (3,5%) και του ΥΠΟΙΚ (3,1%).

Η πλήρης επίδραση του υψηλότερου πληθωρισμού και της συνακόλουθης συμπίεσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος αναμένεται να φανεί αργότερα μέσα στο έτος, εκτιμά η Κομισιόν.

Τουρισμός, κατανάλωση και επενδύσεις στηρίζουν φέτος την ελληνική οικονομία – «Αγκάθι» ο πληθωρισμός.

Το 2023 η Επιτροπή περιορίζει στο 2,4%, από 3,1% προηγούμενης (με βάση τις προηγούμενες εκτιμήσεις), τον ρυθμό ανόδου του ΑΕΠ.

Ταυτόχρονα όμως οι εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό κινούνται στην αντίθετη κατεύθυνση. Με βάση την Κομισιόν, ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί στο 8,9% στην Ελλάδα, έναντι

προηγούμενης πρόβλεψης για αύξηση κατά 6,3%, ενώ για το 2023 εκτιμά πως ο δείκτης τιμών (εναρμονισμένος) θα αυξηθεί εκ νέου κατά 3,5% έναντι ανόδου κατά 1,9% που ανέμενε πριν. Στο σχετικό κεφάλαιο για τη χώρα μας τονίζεται ότι «η οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα διατήρησε τη δυναμική της το πρώτο τρίμηνο του 2022, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 2,3% σε τριμηνιαία βάση. Οι σταθερές καταναλωτικές δαπάνες υποστηρίχθηκαν από τις θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας και οι επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά».

Ωστόσο επισημαίνεται ότι μπορεί η ανάπτυξη το πρώτο τρίμηνο να υπερβεί τις προηγούμενες εκτιμήσεις, αλλά η

πλήρης επίδραση του υψηλότερου πληθωρισμού και της συνακόλουθης συμπίεσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος αναμένεται να φανεί αργότερα μέσα στο έτος.

Η ανάπτυξη το 2022 προβλέπεται να στηριχθεί επίσης από το Ταμείο Ανάκαμψης, αλλά και τον τουρισμό που θα καταγράψει πλήρη επιστροφή στα προ πανδημίας επίπεδα έως το 2023.

«Στο μέλλον, η αυξημένη αβεβαιότητα αναμένεται να μειώσει περαιτέρω τη ζήτηση για νέες θέσεις εργασίας και σε συνδυασμό με τον ακόμη υψηλό ρυθμό πληθωρισμού να αποδυναμώσει την ανάπτυξη το 2023», εκτιμάται. Επιπλέον, οι ασθενέστερες προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας καθώς και οι αυστηρότεροι όροι δανεισμού αναμένεται να επιβραδύνουν τις ιδιωτικές επενδύσεις, παρά την ώθηση του Ταμείου Ανάκαμψης», επισημαίνεται.

Κατά την παρουσίαση του απολογισμού του κυβερνητικού έργου της τριετίας, ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας ανέφερε μεταξύ άλλων τα εξής: «Μέσα σε αυτή την τριετία, παρά τις ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες που δημιουργήσαν οι αλληπάλληλες κρίσεις, καταφέραμε, μέσα από συστηματική και συντονισμένη προσπάθεια, να πετύχουμε σημαντικούς οικονομικούς στόχους που είχαμε θέσει. Τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και αποδεικνύουν ότι οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας παραμένουν –παρά τις δυσκολίες– ευοίωνες».

Η φέτα κατέχει μερίδιο άνω του 80% στις εξαγωγές ελληνικών τυριών.

Η Δανία έχασε τη μάχη για τη φέτα στο Δικαστήριο της Ε.Ε.

Της ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ενδυνάμωση της προστασίας της φέτας ως προϊόντος Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης προσφέρει η απόφαση του Δικαστηρίου της Ε.Ε., σύμφωνα με την οποία η Δανία δεν μπορεί να εξαγει τυρί με την επωνυμία «φέτα» και σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, τα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης που έχουν κατοχυρωθεί από τα κράτη-μέλη μπορούν να παράγονται με συγκεκριμένες προδιαγραφές μόνο σε αυστηρά καθορισμένες περιοχές και κανένα άλλο προϊόν δεν επιτρέπεται να κυκλοφορεί στην ευρωπαϊκή αγορά με το ίδιο όνομα. Ωστόσο δεν είναι σαφώς καθορισμένο τι ισχύει γι' αυτά τα προϊόντα στις αγορές των τρίτων χωρών. Εκμεταλλευόμενη το συγκεκριμένο «παράθυρο» της νομοθεσίας, η Δανία εξέγη άσπρο τυρί με την επωνυμία «φέτα» εκτός Ε.Ε. και κυρίως στις ΗΠΑ, αξιοποιώντας τη φήμη του ελληνικού τυριού.

Ωστόσο αναμένεται να τεθεί τέλος σε αυτή την πρακτική, καθώς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο είχε προσφύγει η Ελλάδα για να προστατεύσει τη «φέτα» ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Δανία, παραλείποντας να λάβει μέτρα ώστε να προλάβει και να σταματήσει την εξαγωγή τυριού που ονόμαζε «φέτα» σε τρίτες χώρες, παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει με τον Κανονισμό 1151/2012.

«Το βασικότερο επιχείρημά μας, το οποίο και έγινε δεκτό από το Δικαστήριο, είναι ότι στο μέλλον η Ε.Ε. μπορεί να επιχειρήσει να κάνει μια διμερή συμφωνία με μια

χώρα για την προστασία ευρωπαϊκών προϊόντων. Οπότε δεν πρέπει να αφήνουμε τα κράτη-μέλη να προβαίνουν σε κινήσεις που ναρκωθούν την προστασία των προϊόντων μας», τονίζει στην «Κ» ο δικηγόρος κ. Θεόδωρος Γεωργόπουλος, εκπρόσωπος του γραφείου που έχει αναλάβει την εκπροσώπηση της υπόθεσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η φέτα κατέχει μερίδιο άνω του 80% στις συνολικές εξαγωγές ελληνικών τυριών. Οι εξαγωγές φέτας τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν συνεχή άνοδο, με κύριο αποδέκτη τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και κυρίως τη Γερμανία. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η φέτα βρίσκεται

Δεν μπορεί να εξαγει τυρί με την επωνυμία «φέτα» και σε χώρες εκτός Ε.Ε.

χαμηλά σε σχέση με τα ποσοστά διακίνησης άλλων ευρωπαϊκών τυριών εντός της Ένωσης. Συγκεκριμένα, τα σκήπτρα κρατούν το γκούντα, το τσένταρ, το έμενταλ, το ένταμ, το παρμιτζάνο ρετζάνο και το μπρι.

Όσον αφορά τις ΗΠΑ θεωρείται σημαντική αγορά, δεδομένου μάλιστα του αριθμού των Ελλήνων της διασποράς που βρίσκονται στη χώρα. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια αυξάνεται διαρκώς η κατανάλωση τυριού στη χώρα. Οι εξαγωγές της φέτας στις ΗΠΑ από το 2015 έως το 2021 αυξάνονταν συνεχώς σε ποσότητα. Μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα οι εξαγωγές σχεδόν διπλασιάστηκαν (από 2.346 τόνους το 2015 σε 4.736 τόνους το 2021). Ωστόσο, οι τιμές αντίστοιχα σημείωσαν μικρή πτώση.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διενεργεί Διαγωνισμό για την Ανάθεση με Δημόσια Σύμβαση της Λειτουργίας (3) τριών προγραμμάτων παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαβίωση σε 3 άτομα με αυτισμό στην Επαρχία Λεμεσού.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τα Έγγραφα Διαγωνισμού σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του ΤΚΕΑΑ www.mlsi.gov.cy/dsid.

IN THE DISTRICT COURT OF NICOSIA Probate Jurisdiction

Application No. 515/2022

In the matter of the Probate (Re-Sealing Law), Cap.192 and
In the matter of SOPHIA PAPASAVVAS,
late of Australia, deceased.

Notice is hereby given that on the 14/7/2022, at 9.00 o'clock in the forenoon, application will be made to the above-named District Court for the resealing of the probate of the will of SOPHIA PAPASAVVAS, late of Australia, deceased, granted by the Supreme Court of Victoria, Australia on the 21/1/2021.

Agis Charalambous
Lawyer for GEORGE PAPPAS and SOULLA PAIKOPOULOS

Η διαμάχη των κληρονόμων της Silversea Cruises

Ο εμφύλιος των αδελφών Μανφρέντι και Φρανσέσκο Λεφέμπρ ντ’ Οβίντιο

Η ιστορία έχει όλα τα συστατικά μιας καλογυρισμένης σειράς για λογαριασμό μιας δημοφιλούς τηλεοπτικής πλατφόρμας: μία εταιρεία, η οποία παρέχει πολυτελείς κρουαζιέρες στους έχοντες, μια αμφισβητούμενη οικογενειακή κληρονομιά και ένας μεγιστάνας, που μάχεται για να προστατεύσει την περιουσία του από τον αδελφό του, όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά του το Bloomberg.

Η εντελώς πραγματική σύγκρουση διαδραματίζεται 20 χρόνια και πλέον με πρωταγωνιστές τους Ιταλούς αδελφούς Μανφρέντι και Φρανσέσκο Λεφέμπρ ντ’ Οβίντιο, ο πρώτος δισεκατομμυριούχος και ο δεύτερος πανεπιστημιακός καθηγητής Ιστορίας, και με διακύβευμα την ιδιοκτησία της εταιρείας συμμετοχών, που ίδρυσε ο πατέρας τους.

Ο Φρανσέσκο ισχυρίζεται ότι είναι ο νόμιμος ιδιοκτήτης του 52% αυτής, σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα. Αυτή η εταιρεία είχε στην ιδιοκτησία της τη Silversea Cruises, η οποία υπό τη διοίκηση του Μανφρέντι αναδείχθηκε σε ηγέτιδα στον κλάδο των υπερπολυτελών κρουαζιερών. Το 2018 η Royal Caribbean Cruises αγόρασε το πλειοψηφικό πακέτο μετοχών, αποτιμώντας το σε 2 δισ. δολάρια. Έπειτα από χρόνια δικαστικών ακροάσεων και αποφάσεων, η υπόθεση μπορεί να τελεσιδικήσει οριστικά με δική στο εφετείο της Μπολόνια. Εάν ληφθεί απόφαση υπέρ του Φρανσέσκο, όχι μόνο θα διακινδυνεύει η περιουσία του Μανφρέντι, αλλά και μία επενδυτική στρατηγική, η οποία του έδωσε τη

Υπό τη διοίκηση του Μανφρέντι η εταιρεία έγινε κυρίαρχη στον κλάδο των υπερπολυτελών κρουαζιερών.

δυνατότητα να διοικηθεί χρήματα σε πολλές επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Από την πώληση της Silversea, ο Μανφρέντι ανέλαβε τον έλεγχο του ταξιδιωτικού ομίλου Abercrombie & Kent μαζί με τον ιδρυτή του, υποστήριξε επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης μιας εταιρείας κρυπτογράφησης λογισμικού και χρηματοδότησε άλλες, οι οποίες ελέγχονται από τον αμφιλεγόμενο Γερμανό επενδυτή Λας Βίντορστ. Τον Ιούνιο δε η A&K αγόρασε δύο πλοία, που διατέθηκαν προς πώληση μετά την κατάρρευση της Crystal Cruises.

Τα αδέρφια μεγάλωσαν στη Ρώμη. Ο γεννημένος το 1951 Φρανσέσκο ακολούθησε ακαδημαϊκή καριέρα, ενώ ο Μανφρέντι, δύο χρόνια μικρότερός του, εγκατέλειψε το πανεπιστήμιο για να εργαστεί στις αναπτυσσόμενες οικογενειακές ναυτιλιακές επιχειρήσεις με τον πατέρα τους Αντόνιο, ο οποίος πέθανε το 2011.

Η διαμάχη μεταξύ των αδελφών ξεκίνησε πριν από περισσότερα από 20 χρόνια, όταν, σύμφωνα με ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν σε δικαστικά έγγραφα, ο Αντόνιο αποφάσισε να θέσει τις συμμετοχές των γιων

του και αδελφών σε οικογενειακό καταπίστευμα. Οι δύο άνδρες διαφωνούσαν έως το 2001, οπότε επήλθε συμβιβασμός. Ο μεν Φρανσέσκο θα έλάμβανε ακίνητα στη Ρώμη και μια εταιρεία χαρτοφυλακίου, που ελέγχει ορισμένα ναυτιλιακά περιουσιακά στοιχεία, ενώ ο Μανφρέντι θα κρατούσε την εταιρεία με τις κρουαζιέρες, όπου μερίδιο κατείχε και η αδελφή τους Ελβίρα. Το 2008 ο Φρανσέσκο ανακίνησε την υπόθεση, προσφεύγοντας στο δικαστήριο κατά της υπόλοιπης οικογένειας, υποστηρίζοντας ότι η παράδοση των μετοχών της εταιρείας χαρτοφυλακίου δεν έγινε, όπως είχε προγραμματιστεί. Ο αδελφός του αντιτίνει πως δεν υπήρξε παρατυπία.

Ο Φρανσέσκο δεν είχε κατορθώσει στο παρελθόν να κατασχεσει περιουσιακά στοιχεία της Silversea στην Ελλάδα και στη Γερμανία, αλλά η κύρια προσπάθειά του διεξήχθη μέσω ιταλικών δικαστηρίων. Διεκδικεί το ήμισυ των μετοχών της Silversea ή αποζημίωση, που αντιστοιχεί στο 52% της αξίας της εταιρείας, η οποία υπολογίζεται σε περίπου 800 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως η οικογένεια των αντιδίκων έχει μακρά ιστορία με γαλλικές ρίζες, που εγκαταστάθηκε στη Νάπολη την εποχή των Ναπολεόντειων πολέμων. Ο δε πρόγονός τους Σαρλ Λεφέμπρ έγινε ένας από τους πιο αξιόλογους επιχειρηματίες και τραπεζίτες στη Νότια Ιταλία, συνεργαζόμενος με τους Ρότσιλντ.

Η Amazon υπαναχωρεί για να αποφύγει τα ευρωπαϊκά πρόστιμα

Καθetti δυνατόν κάνει ο αμερικανικός κολοσσός της Amazon, ώστε να μπορέσει να αποφύγει την εισβολή του επιβολή προστίμου από τις αρμόδιες ρυθμιστικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως σχετικά αναφέρει σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters. Από μέρους της η εταιρεία προσφέρθηκε να σταματήσει τις πρακτικές διαδικτυακών πωλήσεων και μάρκετινγκ, τις οποίες οι Βρυξέλλες θεωρούν ότι αντίκεινται στην ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού, και να θέσει τέρμα σε δύο σχετικές έρευνες ώστε να αποτρέψει την πιθανή επιβολή υψηλού προστίμου. Οι κανόνες που αφορούν τέτοιες μονοπωλιακές πρακτικές θα αρχίσουν να τίθενται σε εφαρμογή από το 2023, ενώ το δυνπτικό πρόστιμο θα μπορούσε να φθάσει –το ανώτατο– στο 10% του παγκοσμίου τζίρου της Amazon.

Η Amazon θα αποσεί από τη χρήση των δεδομένων των πωλητών προς όφελος των δικών της δραστηριοτήτων στις λιανικές πωλήσεις και των προϊόντων της με ιδιωτική ετικέτα.

Η Amazon θα αποσεί από τη χρήση των δεδομένων των πωλητών προς όφελος των δικών της δραστηριοτήτων στις λιανικές πωλήσεις και των προϊόντων της με ιδιωτική ετικέτα, όπως δήλωσε χθες εκπρόσωπος των ευρωπαϊκών Αρχών. Επιπλέον, επιβεβαιώνοντας παλαιότερο ρεπορτάζ του Reuters,

ανακοίνωσε πως θα μεταχειρίζεται τους άλλους εμπόρους κατά τρόπο ισότιμο, όταν ταξινομεί τις προσφορές τους για το «καλάθι αγοράς» στον ιστότοπό της – και αυτός ο ιστότοπος είναι που δημιουργεί το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων της Amazon. Θα επινοήσει δε κι ένα δεύτερο «καλάθι αγοράς» για ένα ανταγωνιστικό προϊόν, εάν διαφέρει ουσιαστικά σε τιμή και παράδοση από το προϊόν στο πρώτο «καλάθι». Συν τοις άλλοις, οι έμποροι και οι προσφορές στο συνδρομητικό της πρόγραμμα Prime θα επιλέγονται βάσει κριτηρίων, που δεν θα υπαγορεύουν εισ βάρος τους διακρίσεις. Εν κατακλείδι, οι έμποροι θα έχουν ακόμα την επιλογή να προτείνουν δική τους εταιρεία παροχής υπηρεσιών διανομής και μεταφοράς, η οποία θα είναι άλλη από την Amazon.

REUTERS

Για τον άπληστο και τον χοριζισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

ΤΜΗΜΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
TAX DEPARTMENT

ΣΕ ΑΦΟΡΑ!

Εάν είστε Μισθωτός, Συνταξιούχος ή Αυτοεργοδοτούμενος και το Μεικτό σας Εισόδημα για το 2021 είναι μεγαλύτερο των €19500, τότε έχετε υποχρέωση να υποβάλετε Δήλωση Εισοδήματος Ατόμου 2021

Η Δήλωση είναι διαθέσιμη για υποβολή μέσω TAXISnet

Τελευταία ημερομηνία υποβολής η 31^η Ιουλίου 2022

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Φορολογίας www.mof.gov.cy/tax

ΠΛΗΡΩΝΩ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΠΟΥ ΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ.
ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΩ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Κινδύνους για την Ευρωζώνη εγκυμονεί η ιταλική κρίση

Ανησυχίες για τις επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων

Ενώ η ΕΚΤ παρενέβη όταν πήραν την ανιούσα οι αποδόσεις της Ιταλίας και πέτυχε την υποχώρησή τους με την υπόσχεσή της για ένα νέο εργαλείο, τώρα με την υποχώρηση του ευρώ, τον πληθωρισμό στα ύψη και τις πιέσεις για αυξήσεις επιτοκίων, το μόνο που έλειπε ήταν να πέσει η κυβέρνηση Ντράγκι. Ίσως η Ιταλία οδηγεί την Ευρωζώνη στη μεγαλύτερη κρίση της.

Η πτώση της κυβέρνησης Ντράγκι μπορεί να προκαλέσει νέα αστάθεια στην αγορά ομολόγων, αναγκάζοντας την πρόεδρο της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ να παρουσιάσει άμεσα μια λύση. Θα καταστάσει, άλλωστε, σαφή την ανάγκη για μια πολιτική διευθέτηση που θα διορθώσει τις ατέλειες της Ευρωζώνης. Αν δεν πετύχει όπως πέτυχε άλλοτε να κρατήσει ενωμένη την Ευρωζώνη παρά την πτώχευση της Ελλάδας, τότε караδοκεί και ο κίνδυνος της πτώχευσης. Τον περασμένο μήνα φάνηκε πόσο ευάλωτη είναι η Ιταλία, όταν η προοπτική να αυξηθεί το κόστος δανεισμού οδήγησε τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της πάνω από το 4% για πρώτη φορά από το 2014. Εκτοτε υποχώρησαν επειδή

η ΕΚΤ υποσχέθηκε να παρουσιάσει ένα νέο εργαλείο που θα αποτρέψει τον κατακερματισμό της Ευρωζώνης.

Και ενώ οι επενδυτές στοιχηματίζουν στην περαιτέρω άνοδο των επιτοκίων στις ΗΠΑ, το ευρώ διολίσθησε στην ένα προς ένα ισοτιμία προς το δολάριο για πρώτη φορά από το 2022. Όπως επισημαίνει ο Τσαρλς Γκούντχαρτ, πρώην στέλεχος της τράπεζας της Αγγλίας που είχε προειδοποιήσει για τους κινδύνους του ευρώ πριν από τη γέννησή του το 1999, «η κατάσταση για την ΕΚΤ είναι σήμερα πιο δύσκολη από οποτεδήποτε άλλοτε». Στην πραγματικότητα η τράπεζα αντιμετωπίζει μια κρίση μεγαλύτερη από την πρώτη υποτίμηση του ευρώ, την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, την κρίση χρέους της Ελλάδας και τον πανικό γύρω από το κόστος δανεισμού της Ιταλίας στην αρχή της πανδημίας το 2020. Υπάρχουν τρία πιθανά σενάρια που τους επόμενους μήνες και τα επόμενα χρόνια μπορούν να αναγκάσουν τις κυβερνήσεις της Ε.Ε. να αντιμετωπίσουν τελικά το «ιταλικό πρόβλημα».

Η Λαγκάρντ έπεισε τους συνεργάτες της να υποστηρίξουν μια

Τον περασμένο μήνα φάνηκε πόσο ευάλωτη είναι η Ιταλία, όταν η προοπτική να αυξηθεί το κόστος δανεισμού οδήγησε τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της πάνω από το 4%. Εκτοτε υποχώρησαν επειδή η ΕΚΤ υποσχέθηκε να παρουσιάσει ένα νέο εργαλείο που θα αποτρέψει τον κατακερματισμό της Ευρωζώνης.

«Η κατάσταση για την ΕΚΤ είναι σήμερα πιο δύσκολη από οποτεδήποτε άλλοτε», επισημαίνει ο Τσαρλς Γκούντχαρτ, πρώην στέλεχος της τράπεζας της Αγγλίας.

προσέγγιση με δύο σκέλη όταν προήδρευσε έκτακτης συνεδρίασης από το υπόγειο ενός ξενοδοχείου στο Λονδίνο. Πρώτον, ότι η ΕΚΤ θα επανεπενδύσει με ευελιξία τα κέρδη από τα ομόλογα του έκτακτου προγράμματος κατά της πανδημίας και, δεύτερον, ότι μετά θα παρουσιάσει ένα πανίσχυρο εργαλείο, ίσως παράλληλα με την ανακοίνωση της πρώτης αύξησης επιτοκίων έπειτα από μία δεκαετία, στις 21 Ιουλίου. Αν, όμως, οι αντιρρήσεις που έχει ήδη εκφράσει ο πρόεδρος

της Bundesbank, Χοακίμ Νάγκελ, πάρουν τη μορφή νομικής προσφυγής, τότε η ΕΚΤ θα περιορίσει τις φιλοδοξίες της. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών, αν οι γνωστοί «ιέρακες», δηλαδή ο Νάγκελ, εμποδίσουν την ΕΚΤ να παρουσιάσει ένα αξιόπιστο και απεριόριστο εργαλείο κατά του «κατακερματισμού» της Ευρωζώνης, τότε οδηγούμεθα στην ύφεση και την επικίνδυνη διεύρυνση των spreads. Οι Τζέιμι Ρας, Μαέβα Κουζέν και Ντέιβιντ Πάουελ της Bloomberg Economics πιθανολογούν «μια τόσο μεγάλη εκτόξευση των spreads, που θα καταστήσει αναγκαία μια πολιτική παρέμβαση».

Στο μεταξύ, η ΕΚΤ δεν έχει καν αρχίσει να αυξάνει τα επιτόκια, σε αντίθεση με τη Federal Reserve και άλλες κεντρικές τράπεζες. Υποστηρίζει πως στην Ευρωζώνη ο πληθωρισμός είναι κυρίως εισαγόμενος, ενώ η εγχώρια ζήτηση είναι ακόμη υπό έλεγχο. Τι γίνεται, όμως, αν αυξηθούν πειστικά οι μισθοί; Σύμφωνα με τον Αρέντ Καπτέιν, επικε-

φαλής οικονομικών ερευνών στον όμιλο UBS AG, «στην Ευρώπη βλέπουμε ήδη να επιταχύνονται οι αυξήσεις των μισθών, γι' αυτό και θα είναι δύσκολο να ανακοπεί η προσδοκία για μεγαλύτερο πληθωρισμό». Αυτή τη στιγμή οι περισσότεροι οικονομολόγοι δεν πιστεύουν πως η ΕΚΤ θα αυξήσει το βασικό επιτόκιο πολύ πάνω από το 1,5%. Η κατάσταση μπορεί, άλλωστε, να γίνει πολύ πιο περίπλοκη αν η αντιστροφή της παγκοσμιοποίησης και η στροφή στην πρόστινη οικονομία τροφοδοτήσουν περαιτέρω τον πληθωρισμό. Αν, όμως, η ΕΚΤ αναγκαστεί να αυξήσει πιο επιθετικά τα επιτόκια, δύσκολα θα μπορεί να συγκρατηθεί το κόστος δανεισμού της Ιταλίας. Οι οικονομολόγοι του Bloomberg προβλέπουν πως αν φτάσουν τα επιτόκια της Ευρωζώνης στο 3%, τότε το χρέος της Ιταλίας θα βρεθεί σε «μια εκρηκτική πορεία».

Στην Ιταλία οι πολιτικές κρίσεις είναι συνήθεις, όπως καταμαρτυρούν οι δέκα πρωθυπουργοί που δι-

ετέλεσαν από τη δημιουργία του ευρώ και μετά. Η κυβέρνηση Ντράγκι έχει επιτύχει να διασφαλίσει την ανάκαμψη της οικονομίας από την πανδημία και να μειώσει το ιλιγγιώδες χρέος της Ιταλίας. Οικονομολόγοι της Bloomberg Economics προειδοποιούν πως «αν αναλάβει κυβέρνηση που δεν μπορεί να συμβιβάσει με την Κομισιόν, τότε η ΕΚΤ δεν θα μπορεί να παρέμβει». Η Ιταλία δεν είναι τόσο ευάλωτη όσο ήταν η Ελλάδα στην κρίση χρέους. Έχει κάποιες αντοχές. Επιπλέον το μέγεθός της και η ιδιότητα του ιδρυτικού μέλους της Ε.Ε. τη θέτουν σε άλλη πολιτική κατηγορία. Μπορεί, όμως, να συμβεί οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα σενάρια, ενδεχομένως και εξαιτίας άλλων παραγόντων, όπως π.χ. μια ύφεση ορειλόμενη στην ενεργειακή κρίση. Γι' αυτό και αναμένεται να ενταθεί η πίεση τόσο προς την ΕΚΤ όσο και προς τις κυβερνήσεις, ώστε να διορθώσουν τις ατέλειες του σχεδίου του ευρώ.

BLOOMBERG

Η Κομισιόν υποβάθμισε τις προβλέψεις της για ανάπτυξη, βλέπει άνοδο πληθωρισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάθμισε τις προβλέψεις της για την οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωζώνη για φέτος και το επόμενο έτος και αναθεώρησε τις εκτιμήσεις της για τον πληθωρισμό, κυρίως λόγω των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία. Στις τριμηνιαίες προβλέψεις, οι Βρυξέλλες επιβεβαίωσαν τις πιο αρνητικές προοπτικές, τις οποίες είχαν ήδη συζητήσει οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης τη Δευτέρα.

Τώρα η Κομισιόν προβλέπει ανάπτυξη 2,6% φέτος για το μπλοκ των 19 χωρών του ευρώ – ποσοστό ελαφρώς μικρότερο από το 2,7% που είχε προβλέψει τον Μάιο.

Όμως για το 2023, όταν ο αντίκτυπος του πολέμου στην Ουκρανία – με τις υψηλότερες τιμές της ενέργειας – μπορεί να γίνει αισθητός ακόμα πιο έντονα, η ανάπτυξη προβλέπεται πλέον μόλις στο 1,4% αντί του 2,3% που είχε εκτιμηθεί προηγουμένως. Ο πόλεμος επηρέασε τις οικονομίες των χωρών της Ευρωζώνης και έπληξε

Αιτία οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία στις ευρωπαϊκές οικονομίες.

επίσης την αλυσίδα εφοδιασμού των εμπορευμάτων, ιδίως σε άνθρακα και αλεύρι. Παρά τις οικονομικές κυρώσεις των δυτικών χωρών κατά της Ρωσίας, καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται στην Ουκρανία, η αύξηση των τιμών των τροφίμων συνεχίζεται λόγω της παγκόσμιας προσφοράς και της αύξησης του κόστους. Οι τιμές της ενέργειας και των τροφίμων έφεραν τον πληθωρισμό στο υψηλότερο επίπεδο από το 1997 με 8,1% τον Μάιο, ενώ το ποσοστό αυτό ήταν τετραπλάσιο του στόχου που είχε θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Εξάλλου, η Επιτροπή αναβάθμισε τις εκτιμήσεις της για τον πληθωρισμό της Ευρωζώνης, ο

Η Κομισιόν προβλέπει τώρα ανάπτυξη 2,6% φέτος για τις χώρες του ευρώ, από 2,7% που είχε προβλέψει τον Μάιο, ενώ για το 2023 η ανάπτυξη προβλέπεται πλέον μόλις στο 1,4%, αντί του 2,3% που είχε εκτιμηθεί προηγουμένως. Η Επιτροπή αναβάθμισε τις εκτιμήσεις της για τον πληθωρισμό, ο οποίος φέτος αναμένεται να κορυφωθεί στο 7,6%, πριν υποχωρήσει στο 4% το 2023.

ο οποίος φέτος αναμένεται να κορυφωθεί στο 7,6% πριν υποχωρήσει στο 4% το 2023. Τον Μάιο, η Επιτροπή είχε προβλέψει ότι οι τιμές στη ζώνη του ευρώ

θα αυξάνονταν κατά 6,1% φέτος και 2,7% το 2023. Προειδοποιεί, άλλωστε, ότι ο πληθωρισμός θα μπορούσε να κινηθεί ακόμη υψηλότερα, εάν οι τιμές του φυσικού

αερίου εκτιναχθούν στα ύψη λόγω της διακοπής των προμηθειών από τη Ρωσία, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω αναθεώρηση της ανάπτυξης προς τα κάτω.

Δεν θα μπορούσαν επίσης να αποκλειστούν κίνδυνοι για τις προοπτικές από την αναζωπύρωση της πανδημίας. Παρά τους μεγάλους αυτούς κινδύνους, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η Ευρωζώνη δεν αναμένεται να οδηγηθεί σε ύφεση και οι προβλέψεις θα μπορούσαν επίσης να βελτιωθούν εάν συνεχιστούν οι μειώσεις των τιμών του πετρελαίου και των εμπορευμάτων, που καταγράφονται τις τελευταίες ημέρες. Χάρη στην ισχυρή αγορά εργασίας με ιστορικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας, η Επιτροπή είπε ότι η ιδιωτική κατανάλωση θα μπορούσε επίσης να αποδειχθεί πιο ανθεκτική στην αύξηση των τιμών, εάν τα νοικοκυριά χρησιμοποιούσαν περισσότερες από τις αποταμιεύσεις τους.

Η Γερμανία, η μεγαλύτερη οικονομία της Ε.Ε., θα δει αργή

ανάπτυξη, στο 1,4% φέτος και 1,3% το 2023. Η Επιτροπή είχε προβλέψει τον Μάιο ρυθμούς ανάπτυξης για τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία 1,6% και 2,4% αντίστοιχα. Η Γαλλία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 2,4% φέτος, αντί του προβλεπόμενου 3,1%. Το επόμενο έτος η ανάπτυξη εκτιμάται ότι θα επιβραδυνθεί περαιτέρω στο 1,4%, έναντι 1,8% που προβλεπόταν τον Μάιο. Οι εκτιμήσεις της Κομισιόν δόθηκαν στη δημοσιότητα ενώ εκδιδανόταν πολιτική κρίση στην Ιταλία, για την οποία αναφέρεται πως θα αναπτυχθεί φέτος περισσότερο από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί. Τώρα φαίνεται να επεκτείνεται κατά 2,9%, αντί του 2,4% που εκτιμήθηκε τον Μάιο. Η Κομισιόν εκτιμά, πάντως, πως η οικονομία της Ιταλίας θα παρουσιάσει σημαντική επιβράδυνση το επόμενο έτος, όταν η ανάπτυξη προβλέπεται στο 0,9%, δηλαδή μικρότερη σε σύγκριση με τις άλλες μεγάλες οικονομίες και χαμηλότερη από την προηγούμενη πρόβλεψη 1,9%.

Συστάσεις ΔΝΤ στην Κίνα για οικονομία, πανδημία

Εν μέσω εντεινόμενης ανησυχίας για τη διαφαινόμενη ύφεση στην παγκόσμια οικονομία και τις επιπτώσεις της επιβράδυνσης που γνωρίζει η Κίνα, το ΔΝΤ κάλεσε το Πεκίνο να στηρίξει περαιτέρω τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο με μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής. Παράλληλα τόνισε την ανάγκη να υιοθετήσει η κινεζική ηγεσία μια πιο ευέλικτη στρατηγική σε ό,τι αφορά τα μέτρα ανάσχεσης της πανδημίας προκειμένου να αντιμετωπίσει την επιβράδυνση που ήδη καταγράφει η δεύτερη οικονομία στον κόσμο.

Σε συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε ο εκπρόσωπος του Ταμείου, Τζέρι Ράις, τόνισε πως τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής μπορούν να αποβούν εξαιρετικά αποτελεσματικά αν προβλέπουν

Καλεί το Πεκίνο να λάβει νέα δημοσιονομικά μέτρα και να υιοθετήσει πιο ευέλικτη στρατηγική για την ανάσχεση του κορωνοϊού.

μεταφορά κεφαλαίων με σκοπό την ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής προστασίας. Προσέθεσε, άλλωστε, ότι σε αντίθεση με τις άλλες μεγάλες οικονομίες, η Κίνα δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα υψηλού πληθωρισμού, πράγμα που της δίνει τη δυνατότητα να προσφέρει πρόσθετη στήριξη στην οικονομία της. Ο κ. Ράις τόνισε, όμως, ιδιαίτερα την ανάγκη να αλλάξει τακτική το

Πεκίνο και να εγκαταλείψει τα δρακόντεια μέτρα με τα οποία προσπάθει να επιτύχει την ανάσχεση της πανδημίας, εν ολίγοις να εγκαταλείψει την πολιτική της μηδενικής ανοχής στον κορωνοϊό. Υπογράμμισε πως χρειάζεται μια πιο ευέλικτη προσέγγιση στο θέμα προκειμένου να μην επιβραδυνθεί περαιτέρω ο ρυθμός ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας. Πρότεινε, άλλωστε, στο Πεκίνο να εργαστεί περισσότερο προκειμένου να ενθαρρύνει τον πληθυσμό να προχωρήσει στις λεγόμενες αναμνηστικές δόσεις των εμβολίων και προπαντός να πείσει τους ανεμβολίαστους να εμβολιαστούν και ιδιαίτερα όσους ανήκουν στις προχωρημένες ηλικίες. Οι συστάσεις του ΔΝΤ έρχονται σε μια στιγμή που το Πεκίνο επα-

ναφέρει για πολλοστή φορά τα σκληρά lockdowns, λίγες ημέρες αφού τα ήρε σε πόλεις - «κλειδιά», όπως η πολύβουρη Σαγκάι, ένα από τα μεγαλύτερα εμπορικά λιμάνια του κόσμου, και η Σεντζέν, που αποτελεί εδώ και καιρό την έδρα της λεγόμενης κινεζικής «Silicon Valley», όπως αποκαλείται καθώς είναι έδρα πολλών εταιρειών υψηλής τεχνολογίας. Η δεύτερη οικονομία στον κόσμο πληρώνει βαρύ τίμημα για την πολιτική μηδενικής ανοχής στον κορωνοϊό, καθώς τα αλληπαλά σκληρά lockdowns έχουν περιορίσει δραστικά την οικονομική δραστηριότητα σε καίριους τομείς της βιομηχανίας και έχουν οδηγήσει σε σημαντική επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης.

BLOOMBERG

Οι συστάσεις του ΔΝΤ έρχονται σε μια στιγμή που το Πεκίνο επαναφέρει για πολλοστή φορά τα σκληρά lockdowns.

Νέα πτώχευση στην αγορά κρυπτονομισμάτων

Εν μέσω κρίσης του κλάδου κατέρρευσε η τράπεζα Celsius, μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του είδους, με «τρύπα» 2 δισ. δολ.

Τείνει να αποτελέσει κοινοτοπία στη φρασεολογία της αγοράς, αλλά ίσως χρησιμοποιείται δόκιμα για μια ακόμη φορά η αναλογία με τη Lehman Brothers, καθώς επιχειρεί να περιγράψει την κλίμακα μιας κατάρρευσης και ενδεχομένως των συνεπειών της. Τις τελευταίες ημέρες ακούγεται να περιγράφει την κρίση που συνοδεύει την κατάρρευση της τράπεζας κρυπτονομισμάτων Celsius, της επονομαζόμενης πλέον «Lehman Brothers του κόσμου των κρυπτογραφημένων αξιών». Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του είδους, που καταρρέει πικρά ακολουθώντας τη μοίρα πολλών άλλων παικτών αυτής της αδιαφανούς αγοράς, μετά τη σαρωτική πτώση των κρυπτονομισμάτων τους τελευταίους μήνες.

Επειτα από πέντε χρόνια ζωής και δραστηριότητας στον αδιαφανή κόσμο των κρυπτονομισμάτων, η Celsius υπέβαλε την Πέμπτη αίτημα πτώχευσης. Από το 2017, οπότε ιδρύθηκε, λειτουργούσε ως τράπεζα καθώς έπαιρνε τις καταθέσεις των πελατών της σε κρυπτονομίσματα και τις δάνειζε σε μεγάλες εταιρείες κρυπτονομισμάτων με μεγάλο τόκο ή τις χρησιμοποιούσε για να στοιχηματίζει με μεγάλο ρίσκο. Οι ζημιές από τις επισφαλείς αυτές επενδύσεις αποτέλεσαν σίγουρα την αιτία της πτώσης της. Παράγοντες της αγοράς των κρυπτονομισμάτων υπολογίζουν ότι τώρα έχει στους ισολογισμούς της μια «τρύπα» μεγέθους έως και 2 δισ. δολ. Μιλώντας σε διεθνή ΜΜΕ σε καθεστώς ανωνυμίας, το προσωπικό της Celsius παραδέχεται πως η εταιρεία δεν ήταν κατάλληλα προετοιμασμένη για να αντιμετωπίσει μια αναταραχή στην αγορά. Από την εσωτερική

Οι κραδασμοί στην αγορά κρυπτονομισμάτων έχουν συμπαράσει ακόμη και τους θεωρούμενους καταξιωμένους παίκτες της αγοράς, όπως, για παράδειγμα, το μεγαλύτερο χρηματιστήριο κρυπτονομισμάτων, το Coinbase, που εισήχθη στον Nasdaq το περασμένο έτος. Τον περασμένο μήνα το Coinbase απέλυσε το 18% του προσωπικού του για να περιορίσει το κόστος.

Στα μέσα του περασμένου μήνα είχε «παγώσει» τις καταθέσεις των πελατών της εμποδίζοντάς τους να κάνουν αναλήψεις.

της αλληλογραφία προκύπτει πως η εταιρεία έπασχε από ανεπαρκή εποπτεία και προβληματικά εσωτερικά συστήματα, έως και από παραπλανητική παρουσία-

ση των οικονομικών δεδομένων. Η Celsius είχε κατορθώσει να συγκεντρώσει περισσότερους από 100.000 πιστωτές και ενεργητικό άνω των 20 δισ. δολ. επειδή προσέφερε στους καταθέτες της αποδόσεις ύψους ενίοτε και άνω του 18%. Όλα αυτά μέχρι τα μέσα του περασμένου μήνα, οπότε «πάγωσε» ουσιαστικά τις καταθέσεις των πελατών της εμποδίζοντάς τους να κάνουν αναλήψεις έπειτα από ένα κύμα πανικόβλητων αναλήψεων. Εκτοτε η Celsius ακολουθεί τη μοίρα δεκάδων hedge funds, χρηματιστηρίων ή και τραπεζών του κό-

σμου των κρυπτονομισμάτων, που μπλόκαραν τις καταθέσεις των πελατών τους ή αντίλησαν κεφάλαια με ιλιγγιώδες κόστος ή υπέβαλαν αίτηση πτώχευσης. Ανάμεσά τους το hedge fund Voyager Digital Ltd, που υπέβαλε αίτηση πτώχευσης προ ημερών, όπως και το Three Arrows Capital που έχει πτωχεύσει και βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης και ρευστοποίησης. Έχει προηγηθεί η θεαματική πτώση που σημείωσαν τους τελευταίους μήνες οι αξίες των κρυπτονομισμάτων οδηγώντας το μεγαλύτερο από αυτά, το bitcoin, από

τα 69.000 δολ. στα οποία βρισκόταν τον Νοέμβριο στα 19.000 δολ. και διαγράφοντας από τη συνολική αξία της αγοράς τουλάχιστον 2 τρισ. δολ. Όπως επισημαίνουν παράγοντες της αγοράς, σε αντίθεση με παλαιότερα επεισόδια μεγάλης πτώσης των κρυπτονομισμάτων, φέτος συνέδραμαν στην κατάρρευση και οι επιθετικές αυξήσεις των επιτοκίων από μεγάλες και μικρές κεντρικές τράπεζες που εξώθησαν τους επενδυτές να γυρίσουν μαζικά την πλάτη στις επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Η πτώση τους συμπορεύθηκε σε μεγάλο

βαθμό με τις απώλειες στις αγορές μετοχών. Έδρασε, όμως, παράλληλα ως καταλύτης τον Μάιο η κατάρρευση του κρυπτονομίσματος TerraUSD ή αλλιώς UST της κατηγορίας των λεγόμενων stablecoin, ένα είδος κρυπτονομισμάτων που υποτίθεται πως είναι ασφαλέστερα και σταθερότερα ως συνδεδεμένα με την αξία κάποιου σκληρού νομίσματος και συνήθως του δολαρίου. Εν μέσω της πτώσης των κρυπτονομισμάτων, το Terra αποσυνδέθηκε από το δολάριο και κατέρρευσε, συμπαρασύροντας και το δίδυμο κρυπτονομίσμα Luna αλλά και το Three Arrows Capital που είχε μεγάλη έκθεση σε αυτά τα δύο κρυπτονομίσματα. Η κατάρρευση των Terra και Luna αλλά και του Three Arrows Capital έχει προκαλέσει πρωτοφανείς κραδασμούς στην αγορά, συμπαράσύροντας ακόμη και τους θεωρούμενους καταξιωμένους παίκτες της αγοράς, όπως, για παράδειγμα, το μεγαλύτερο χρηματιστήριο κρυπτονομισμάτων, το Coinbase που εισήχθη στον Nasdaq το περασμένο έτος. Τον περασμένο μήνα το Coinbase απέλυσε το 18% του προσωπικού του για να περιορίσει το κόστος.

Σε ό,τι αφορά τη Celsius, ουδείς γνωρίζει αν οι πελάτες της θα καταφέρουν να ανακτήσουν κάτι από τις αποταμιεύσεις τους σε κρυπτονομίσματα. Αν, πάντως, αποτελέσει πράγματι τη Lehman Brothers των κρυπτονομισμάτων, θα δικαιώσει οικονομολόγους όπως οι κάτοχοι Νομέλ Οικονομικών, Πολ Κρούγκμαν και Τζόζεφ Στίγκλιτζ, που έχουν επανειλημμένως προειδοποιήσει ότι τα κρυπτονομίσματα θα καταρρεύσουν προκαλώντας μεγάλο πόνο. REUTERS, BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES, CNBC

PIK 1

ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΑ

Ερευνούμε, Ανακαλύπτουμε, Αποκαλύπτουμε
Αύγουστος 1974. Συνομιλίες της Γενεύης εν μέσω προέλασης του Αττίλα.

Πώς έφθασαν σε αδιέξοδο;
Γιατί ο Γλαύκος Κληρίδης απέρριψε τα δύο σχέδια των Τούρκων;
Ποιος ο ρόλος των Βρετανών;

Έρευνα – Παρουσίαση
Χριστόδουλος Χριστοδούλου

Σύμβουλος Εκπομπής
Χρίστος Ιακώβου

Φιλοξενούμενος
Πόλυς Ποθυβίου, Νομικός και μέλος της ελληνοκυπριακής αποστολής στις συνομιλίες της Γενεύης.

Τετάρτη, 20 Ιουλίου
Γύρω στις 10.30 μ.μ.
(Αμέσως μετά την εκδήλωση στο Προεδρικό Μέγαρο)
PIK 1

PIK

Ψηφιακός Ηρόδοτος

Σας ευχαριστούμε που γράφετε μαζί μας την Ιστορία

- 10.000 ιστορικά ντοκουμέντα στη διάθεση της κοινότητας
- 170.000 χρήστες στην ιστοσελίδα μας <https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Πολιτισμική προσφορά, διεθνής αναγνώριση

(Φωτογραφία: Λευκωσία, περίοδος Αγγλοκρατίας ΓΤΠ)

Μαγνήτης για ξένους επενδυτές οι βίλες

Μεγάλη ζήτηση για πολυτελή εξοικά, εξαγορές εκατομμυρίων από την Κρήτη και τις Κυκλάδες μέχρι την Πρέβεζα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Το ποσό των 2,2 εκατ. ευρώ δαπάνησε πριν από μερικές εβδομάδες ένας Βέλγος επιχειρηματίας προκειμένου να αγοράσει μια νεόδμητη εξοική βίλα πολυτελείας, με πισίνα, στην περιοχή του Αγίου Νικολάου στην Κρήτη. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο εν λόγω αγοραστής σχεδιάζει να αξιοποιήσει το πολυτελές ακίνητο τόσο για ίδια χρήση όσο και για τουριστική εκμετάλλευση, αντί εβδομαδιαίου ενοικίου της τάξεως των 20.000 ευρώ κατά τους θερινούς μήνες. Συνλλαγές τέτοιου βεληνικού και προσανατολισμού, δηλαδή με διττό στόχο (ιδιοκατοίκηση και εκμετάλλευση), έχουν πολλαπλασιαστεί φέτος στην ελληνική αγορά πολυτελών εξοικών κατοικιών. Μάλιστα, ορισμένοι επενδυτές από το εξωτερικό προχωρούν ένα βήμα παραπάνω, καθώς αναζητούν οι ίδιοι εκτάσεις για ανάπτυξη συγκροτημάτων πολυτελών εξοικών, πολλαπλασιάζοντας έτσι το οικονομικό τους αποτύπωμα και την προστιθέμενη αξία στην ελληνική οικονομία συγκριτικά με μια απλή αγοραπωλησία.

Για παράδειγμα, αυτήν την περίοδο, Γερμανός επιχειρηματίας ναυπήγησε θαλαμγών, που διαθέτουν ενεργειακή αυτονομία (η.κ. χρήση ηλιακής ενέργειας για την ηλεκτροδότησή τους) σχεδιάζει κάτι αντίστοιχο και στην αγορά ακινήτων, με πρώτιστο στόχο την αξιοποίηση του υφιστάμενου πελατολογίου του. «Ο άνθρωπος αυτός έχει αναπτύξει μια πολύ ιδιαίτερη επικερίρη κι επιθυμεί να την επεκτείνει και στην ξηρά, υλοποιώντας επένδυση της τάξεως των 50 εκατ. ευρώ. Στόχος του είναι να αποκτήσει έκταση στην παραθαλάσσια

περιοχή της Πρέβεζας, όπου θα αναπτυχθεί ένας πρότυπος οικισμός υψηλής πολυτέλειας, αποτελούμενος από 20 κατοικίες με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά και πλήρη ενεργειακή και αρδευτική αυτονομία», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Γιώργος Γαβριηλίδης, διευθύνων σύμβουλος και ιδρυτής της Elxis, εταιρείας παροχής μεσικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, με ειδίκευση τον τομέα των πολυτελών εξοικών κατοικιών. Το κάθε ακίνητο αναμένεται να πωλείται αντί ποσού της τάξεως των 2-3

Το α΄ εξάμηνο, οι πωλήσεις κατοικιών σε Γερμανούς κατέγραψαν αύξηση κατά 300%, συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

εκατ. ευρώ. Ο εν λόγω επιχειρηματίας έχει ήδη αποκτήσει ακίνητο στην περιοχή νοτίως της Πρέβεζας, απ' όπου προγραμματίζει τις επόμενες κινήσεις του.

«Οι ξένοι επενδυτές δεν έφυγαν ποτέ από την ελληνική αγορά πολυτελών εξοικών, ούτε κατά την περίοδο της πανδημίας. Αυτό που έχει αλλάξει όμως πλέον είναι ότι όσοι επενδύσουν σήμερα έχουν πλήρη συναίσθηση και αντίληψη του πλεονεκτήματος που προσφέρει η χώρα, ως προς το ύψος των τιμών και την ποιότητα των προσφερόμενων ακινήτων, σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές χώρες της νότιας Ευρώπης, όπως η Ισπανία, η Ιταλία, η Κροατία και η Πορ-

Επενδυτές αγόρασαν ακίνητα της τάξεως των 800.000-1.000.000 ευρώ, με επισκέψεις των 24 ωρών στην Ελλάδα.

τογαλία», σημειώνει ο κ. Γαβριηλίδης. Σύμφωνα με τον ίδιο, ειδικά αυτήν την περίοδο, οι πληθωριστικές πιέσεις και οι γεωπολιτικές εξελίξεις έχουν ως αποτέλεσμα την εντονότερη αγοραστική δραστηριότητα, αφού σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού τα ακίνητα αποτελούν «επενδυτικό καταφύγιο», ιδίως στην Ελλάδα, που είναι πλέον «το ανερχόμενο αστέρι στη Μεσόγειο», όπως τονίζει χαρακτηριστικά ο επικεφαλής της Elxis.

Μεγάλη ζήτηση παρατηρείται φέτος για εξοικά ακίνητα στην Κρήτη, λόγω θέσης και αεροπορικών συνδέσεων, ενώ υψηλή είναι και η ζήτηση για τις Κυκλάδες, τα Επτάνησα και η ηπειρωτικές περιο-

χές της Πελοποννήσου, αλλά και της Δυτικής Ελλάδας. Για παράδειγμα, Ολλανδός επενδυτής που δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη ακινήτων προχώρησε πρόσφατα στην απόκτηση δύο παραθαλάσσιων οικοπέδων απέναντι από τη Λευκάδα (με ορατότητα προς τον Σκορπιό), αντί ποσού 1,1 εκατ. ευρώ για κάθε ακίνητο. Στόχος του είναι να κατασκευάσει τέσσερις υπερπολυτελείς κατοικίες, 400 τ.μ. η καθεμία, επενδύοντας συνολικά 10 εκατ. ευρώ. Οι δύο κατοικίες θα αξιοποιηθούν επενδυτικά με τη μίσθωσή τους αντί ποσού της τάξεως των 30.000 ευρώ/εβδομάδα, ενώ οι άλλες δύο προορίζονται για ίδια χρήση.

«Αυτό που προσφέρει σήμερα η ελληνική αγορά εξοικών και που έχει αρχίσει να γίνεται συνείδηση σε όλο και περισσότερους ξένους επενδυτές, είναι ότι η χώρα μας προσφέρει ιδιαίτερα προσιτά ακίνητα υψηλής πολυτέλειας. Σήμερα δεν βρίσκει κανείς πολυτελή βίλα κοντά στη θάλασσα στην Ισπανία, λόγω της υπερβολικής δόμησης. Την ίδια στιγμή, ακίνητα αντίστοιχων προδιαγραφών πωλούνται δύο ή και τρεις πιο ακριβά στην Ιταλία και πέντε φορές ακριβότερα στη Γαλλία. Ακόμη και στην Κροατία, οι τιμές πλέον είναι διπλάσιες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες της Ελλάδας», υπογραμίζει ο κ. Γαβριηλίδης. Κατά τον

ίδιο, υπάρχουν περιπτώσεις επενδυτών που αγόρασαν ακίνητα της τάξεως των 800.000-1.000.000 ευρώ με επισκέψεις των 24 ωρών στην Ελλάδα.

Σε πρόσφατη ανάυσή της, η Elxis αναφέρει ότι κατά το φετινό α΄ εξάμηνο, οι πωλήσεις κατοικιών σε Γερμανούς αγοραστές κατέγραψαν αύξηση κατά 300%, συγκριτικά με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Έτσι, οι Γερμανοί κατατάσσονται στην κορυφή των ξένων αγοραστών εξοικών κατοικιών στην Ελλάδα, ξεπερνώντας άλλες χώρες, όπως η Ολλανδία, το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ειδικά ως προς τους αγοραστές από τη Μεγ. Βρετανία, ο κ. Γαβριηλίδης σημειώνει ότι από την οριστικοποίηση του Brexit και μετά, παρατηρείται κατακόρυφη πτώση του αγοραστικού ενδιαφέροντος. Παράλληλα, οι Γερμανοί επενδυτές διαθέτουν και τα μεγαλύτερα ποσά, καθώς δαπανούν κατά μέσον όρο 350.000 ευρώ, ποσό που συνιστά αύξηση της τάξεως του 20% συγκριτικά με το 2021.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Elxis έχει προχωρήσει στη διαμόρφωση μιας ομάδας υποστήριξης, με μόνιμους απασχολούμενους νομικούς και άλλους επαγγελματίες, ώστε να διευκολύνονται οι επενδυτές στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης μιας αγοραπωλησίας. Με τον τρόπο αυτόν επιχειρείται να αντιμετωπιστούν πάγιες «αδυναμίες» της ελληνικής αγοράς, όπως η γραφειοκρατία στις συναλλαγές. Παράλληλα, παρέχει και υπηρεσίες διαχείρισης των ακινήτων που αγοράζονται, από την εκμίσθωσή τους σε τρίτους μέχρι τον καθαρισμό και την προετοιμασία τους ενόψει της επίσκεψης των ιδιοκτητών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η στέγη... κάτω από τα πόδια μας

Το σημερινό θέμα επανέρχεται δυστυχώς στην επικαιρότητα μόλις καταρρεύσει μια εγκαταλειμμένη οικοδομή ή όταν πέσει ένα μπαλκόνι. Τις πλείστες φορές (ευτυχώς) την είδηση τη συνοδεύει η φράση «...ευτυχώς δεν θρηνήσαμε θύματα...», αλλά όσο περνά ο καιρός είναι θέμα χρόνου να συμβεί – και πάλι δυστυχώς – και αυτό.

Το σύμπτωμα είναι φαινομενικά οι κακά συντηρημένες οικοδομές, αλλά η αιτία είναι πιο ουσιαστική: πολυσύνθετη. Έχει να κάνει αφενός με την απουσία επαρκών ελέγχων κατά την κατασκευή που επιτρέπουν την παρείσφρηση κακοτεχνιών και έχει να κάνει αφετέρου με την έλλειψη ελέγχων μετά το πέρας της κατασκευής και κατά τη διάρκεια της ζωής του κτηρίου.

As δεχτούμε για χάρη συζήτησης πως η εφαρμογή του αντισεισμικού κώδικα από το 1994 δημιούργησε μια νέα γενιά κτηρίων, που συμπεριφέρονται σωστά κάτω από συνθήκες καταπόνησης και as δεχτούμε επίσης πως η θέσπιση της υποχρεωτικής επίβλεψης από το 1999 εγγυάται σε μεγάλο βαθμό αυτή την στατική επάρκεια που απαιτεί ο αντισεισμικός κώδικας. Πρέπει να αισθανόμαστε ασφαλείς; Μονολεκτικά απαντάμε πως, όχι.

Όλο το κτηριακό στοκ της χώρας το οποίο σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε πριν θεσπιστούν τα πιο πάνω (αντισεισμικός κώδικας και επίβλεψη) και που στο μεταξύ δεν έτυχε της όποιας ορθής στατικής αναβάθμισης σε βαθμό που να κρίνεται επαρκής, αποτελεί δυνατό κίνδυνο αστοχίας – είτε ολοκληρωτικής ή τμηματικής, με απρόβλεπτο αποτέλεσμα και αφήνοντας εντελώς στην τύχη τον παράγοντα «ανθρώπινη ζωή».

Μπορεί κάποιοι να θεωρούν πως οι αισθητικές παρεμβάσεις

σε μια οικοδομή ή το περιοδικό φρεσκάρισμα της αρκούν στο να την εντάξουν στην κατηγορία «συντηρημένη οικοδομή». Αυτό όμως δυστυχώς δεν αρκεί. Αντίθετα μπορεί και να επιβαρύνουν την φυσική της κατάσταση. Αν για παράδειγμα μια πεπαλαιωμένη σαφή εξωτερική επιφάνεια ενός κτηρίου επενδυθεί με νέο κέλυφος το οποίο εδράζεται σε εξωσκελετό, τότε αν δεν γίνει η σωστή προεργασία υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η υπερφόρτωση με μεγαλύτερα κάρητα φορτία να ωθήσει στην κατάρρευση του νέου κελύφους.

Αλλά as δούμε πιο απλές περιπτώσεις. Μήπως επιβάλλεται το περιοδικό μογιάντισμα μιας οικοδομής; Εγώ λέω πως αναντίλε-

Ειδικά ο περιοδικός έλεγχος πρέπει να αρχίζει να εφαρμόζεται σε κτήρια ηλικίας 10 ετών (και άνω). Το πράγμα δεν σπκώνει άλλη αναβολή.

κτα, ναι. Τη βοηθά να δείχνει πιο όμορφη, πιο σύγχρονη, μη παραμελημένη και σίγουρα τη βοηθά στο να διατηρεί ένα σεβαστό επίπεδο αξίας. Κάποιοι το κάνουν, οι περισσότεροι όμως όχι. Είναι όμως αρκετό ένα μογιάντισμα; Η απάντηση είναι και πάλι πως, όχι. Η στατική επάρκεια δεν έχει να κάνει με την καλαισθησία της οικοδομής. Αν παράλληλα δεν ελέγχονται παράγοντες όπως η κατάσταση του σκυροδέματος (μπετόν) και η κατάσταση του οπλισμού (σίδηρο), τότε ό,τι επιφανειακό κάνουμε συμπεριφέρεται σαν μα-

Τα μπαλκόνια σχεδιάστηκαν σαν μπαλκόνια και όχι σαν υποδομάρια, καθιστικά, τζαμαρίες ή αποθηκευτικοί χώροι.

κιγιάζ το οποίο μπορεί να κρύβει... πανούκλα. Και ο τρόπος να ελέγξεις αυτά είναι μέσω εργασιών ελέγχων. Εκεί θα φανούν πολλά και θα δοθεί η σωστή κατεύθυνση από τους μηχανικούς για τις διορθωτικές κινήσεις που απαιτούνται.

Μπορούμε με μια μονοκοντυλιά να εντάξουμε όλα τα κτήρια μιας ηλικίας σε μια κατηγορία;

Δεν συστήνεται επειδή υπεισέρχονται πολλοί άλλοι λόγοι που παίζουν το ρόλο τους. Για παράδειγμα, ένα κτήριο σε παραθαλάσσια ζώνη που ανεγέρθηκε τη

δεκαετία του 1970, μπορεί να θεωρηθεί πιο καταπονημένο από ένα αντίστοιχο του που ανεγέρθηκε στη Λευκωσία. Όμως και πάλι δεν μπορούμε να βασιστούμε μόνο σε αυτό για να κατηγοριοποιήσουμε επειδή έχει σημασία τι υλικά χρησιμοποιήθηκαν τότε, τι προσθηκομετατροπές έγιναν έκτοτε και σε ποιο βαθμό αυτές επηρεάζουν τη στατική συμπεριφορά του κτηρίου, πόσες από αυτές είναι αδειούχες και πόσες παράνομες, τι μέτρα λαμβάνονταν για την προστασία του φέροντα οργανισμού κλπ.

Σαν πηγές προβλημάτων σε κτήρια μεγάλης ηλικίας αναφέρω ενδεικτικά, τις ελλείψεις υγρομολώσεις που έχουν την σταδιακή οξείδωση του οπλισμού που οδηγεί στη τελική αστοχία. Αυτά είναι ιδιαίτερα εμφανή σε πλάκες και δοκάρια οροφών, σε μπαλκόνια και σε βάσεις υποστυλμάτων. Άλλο παράδειγμα είναι η χρησιμοποίηση άμμου σαν υπόστρωμα των δαπέδων. Αυτή η εγκληματική προσέγγιση της τότε περιόδου υποβοηθά την εισχώρηση και τον εγκλωβισμό υγρασιών που με τη σειρά τους επηρεάζουν αρνητικά

τον σκελετό, τις τοικοποιίες αλλά και τις υπηρεσίες που διαπερνούν τα δάπεδα. Άλλο παράδειγμα είναι η αποκόλληση των αποχετεύσεων μεταξύ επιπέδων ορόφων που δημιουργούν και πάλι πρόβλημα υγρασιών με τα γνωστά μακροχρόνια προβλήματα.

Τελυταίο αλλά εξίσου σημαντικό σε αυτή την κουβέντα είναι η υπερφόρτωση τμημάτων του κτηρίου με κατασκευές που δεν προορίζονταν κατά τον σχεδιασμό των τμημάτων αυτών. Για παράδειγμα, τα μπαλκόνια. Σχεδιάστηκαν σαν μπαλκόνια και όχι σαν υποδομάρια ή σαν καθιστικά ή τζαμαρίες ή σαν αποθηκευτικοί χώροι. Τα μόνιμα επιπλέον φορτία ή «γονατίσουν» το μπαλκόνι σας κάποια στιγμή. Τι φταίνει οι άνθρωποι που θα πληρώσουν κάποτε την αμέλειά σας;

Όλα αυτά καταλήγουν σε ένα πράγμα: πρέπει να θεσπιστεί ο περιοδικός έλεγχος (εγώ το λέω δημόσια εδώ και 20 χρόνια), και να υπάρχει πιστοποιητικό καταλληλότητας. Θα πρέπει να δίνονται κατευθυντήριες γραμμές επιδιорθώσεων και παρακολούθηση της συμμόρφωσης. Θα πρέπει να θεσμοθετηθούν τα ταμεία συντήρησης κτηρίων και δη των κοινόκτητων οικοδομών και να δοθούν τα κατάλληλα εφόδια στις διαχειριστικές επιτροπές για να υλοποιούν το έργο τους.

Ειδικά ο περιοδικός έλεγχος πρέπει να αρχίζει να εφαρμόζεται σε κτήρια ηλικίας 10 ετών (και άνω). Το πράγμα δεν σπκώνει άλλη αναβολή. Κάποτε η τύχη τελειώνει και αντί στέγης πάνω από το κεφάλι μας μην έχουμε μπαλκόνι... στο κεφάλι μας.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Η ζωή είναι ρευστή, το έργο μένει»

Η «Κ» βρέθηκε στο ατελιέ του Αλέκου Φασιανού στην Τζια, το οποίο πλέον είναι επισκέψιμο από το κοινό

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Ενα σμήνος γαλάζιων μελισσών διακοσμεί το λευκό πιάτο. Κίτρινα στάχυα είναι ζωγραφισμένα στο γαλάζιο secrétaire, ανθρώπινες φιγούρες στον παλιό καναπέ, ένα ξύλινο πουλί διακοσμεί τη μικρή ντουλάπα. Εξι μήνες μετά τον θάνατό του, ο Αλέκος Φασιανός είναι ακόμα εδώ, παρών στο ατελιέ του στην Τζια που έχτισε με τα ίδια του τα χέρια σχεδόν μισό αιώνα πριν.

Ο χώρος δεν ξεπερνά τα 70 τετραγωνικά μέτρα, όμως ήταν υπεραρκετός για να χωράει την καλλιτεχνική ιδιοφυΐα που έχει εμποτίσει κάθε σπιθαμή του. Δεν είναι μόνο οι διάσπαρτοι πίνακες ή οι φασιανικές σιδεριές στις πόρτες και στα παράθυρα. Ο Αλέκος Φασιανός δεν βρίσκεται εδώ μόνο ως καλλιτέχνης αλλά και ως άνθρωπος.

Ενας άνθρωπος που ήθελε να ζει απλά, που απλά ήθελε να δημιουργεί. Δίπλα στο κρεβάτι του βρίσκονται ακόμα τα παπούτσια του. Σε μια γωνιά, το ψαροντούφεκο και τα βατραχοπέδιλά του. Είναι εδώ ακόμα τα πινέλα του, τα χρώματά του, οι λέξεις του. «Ελάτε στα Ξύλα», γράφει σε ένα σημείωμα, ειρωνικά σε ένα κομμάτι ξύλο. «Αντώνη, σε περίμενα, έλα στο ξενοδοχείο της Λίζας να φάμε εκεί», γράφει σε ένα άλλο, «Αλέκος».

«Δεν είναι μουσείο»

«Δεν είναι γκαλερί ή μουσείο», λέει στην «Κ» η κόρη του, Βικτώρια Φασιανού, λίγες ώρες πριν από το άνοιγμα του ατελιέ το προηγούμενο Σαββατοκύριακο. «Βλέπεις πώς ζούσε, την απλότητά του, πώς από το τίποτα δημιούργησε κάτι τόσο ενδιαφέρον – γίνεται άνθρωπος, δεν είναι απλώς ένα όνομα».

«Ο Αλέκος δεν έπινε καφέ», λέει στην «Κ» ο γιος του, Νί-

«Βλέπεις πώς ζούσε, την απλότητά του, πώς από το τίποτα δημιούργησε κάτι τόσο ενδιαφέρον – γίνεται άνθρωπος, δεν είναι απλώς ένα όνομα».

κος, περιγράφοντας την καθημερινή του ρουτίνα στο νησί. «Ξυπνούσε στις 7, με το που χτυπούσαν οι καμπάνες, και ερχόταν στο ατελιέ – μέχρι τις 7.30 είχε αρχίσει να ζωγραφίζει», συμπληρώνει. Σταματούσε μόνο για γρήγορο φαγητό ή για ψάρεμα – «ακόμα και αυτό είχε διδακτικό χαρακτήρα, πηγαίναμε σε συγκεκριμένα βράκια για να δούμε τα ψάρια της Τζιας», αναφέρει. Υστερα επέστρεφε, ζωγράφιζε μέχρι να νυχτώσει.

«Δεν θεωρούσε την Τζια διακοπές», σημειώνει η Βικτώρια, «έλεγε “δεν έχω να διακόψω από κάτι, θα φέρω τα πινέλα μου, θα κάτω να ζωγραφίσω»». Ζωγράφιζε πάντα στο πάτωμα – «για να είναι γειωμένος», συμπληρώνει, και για να στεγνώνουν πιο γρήγορα τα χρώματα–, αλλά γενικά ζωγράφιζε όπου ήταν. Στο πουνγκί που έπαιρνε παντού μαζί του, πέρα από κλειδιά, χαρτομάντιλα και χρήματα, είχε πάντα στυλό, για να ζωγρα-

Κάποια από τα αντικείμενα στο ατελιέ του Αλέκου Φασιανού στην Τζια, ζωγραφισμένα από τον ίδιο.

φίζει σε εφημερίδες, χαρτοπετσέτες ή τραπεζομάντιλα. Πίστευε, τονίζει η Βικτώρια, πως ό,τι πιάνεις μπορείς να το κάνεις τέχνη.

Το πέτυχε, όχι μόνο στο ατελιέ, αλλά και ακριβώς από κάτω, στο σπίτι του στην Ιουλίδα, τη χώρα της Τζιας. Είναι καλοκαιρινό, απλό – αν εξαιρέσει κανείς πώς παντού υπάρχουν δημιουργίες του. Στην είσοδο, σιδερένιοι, φασιανικοί δράκοι – «για προστασία», τονίζει ο Νίκος. Τις λευκές πόρτες των δωματίων κοσμούν γαλάζια ζωγραφισμένα πουλιά,

Το ατελιέ του Αλέκου Φασιανού δεν ξεπερνά τα 70 τετραγωνικά μέτρα, όμως η καλλιτεχνική ιδιοφυΐα του έχει εμποτίσει κάθε σπιθαμή του. Ο χώρος πλέον είναι επισκέψιμος με ραντεβού, μέσω του Alekos Fassianos Estate.

Τα αδέρφια Νίκος και Βικτώρια Φασιανού μπροστά από την πόρτα του σπιτιού τους στην Τζια.

«**Ενα παιδί** έβαλε χρώμα στο περιγράμμα», λέει η Βικτώρια αναφορικά με τα περιγράμματα που έδωσαν στα παιδιά, μαζί με ένα βιβλίο του Φασιανού, τα «Ψάρια Κέας». «Δεν πειράζει, δεν θα είχε πρόβλημα ο Αλέκος».

Η είσοδος του ατελιέ, στο οποίο είχαν έρθει ο Γιάννης Τσαρούχης και ο Λούι Αραγκόν, μεταξύ άλλων.

κίτρινες μέλισσες, λουλουδία. Φασιανικοί ξύλινοι δίσκοι, ζωγραφισμένα φώτα στο ταβάνι, μορφές πέτρινες, μαρμάρινες, μορφές σε σιδεριές, στον τοίχο μια μαγευτική τοιοχογραφία – «Αυτός ο καβαλάρης της Τζιας καπνίζοντας απομακρύνεται σιωπηλά προς τα όρη», είχε γράψει ο Αλέκος Φασιανός, πάνω από την υπογραφή του.

Ακόμα και τα πόμολα τα είχε φτιάξει ο ίδιος. Ενα είναι βασισμένο σε κουβάρι γάτας – «είχε σκεφτεί ότι κάθεται τέλεια στην παλάμη», αναφέρει η Βικτώρια. Περνώντας χρόνο στους χώ-

ρους του γίνεται ξεκάθαρο πως ο Αλέκος Φασιανός δεν ζωγράφιζε γιατί έπρεπε, γιατί ήταν η δουλειά του. «Ο πατέρας μου έλεγε “έγινα ζωγράφος για να είμαι ελεύθερος”», λέει ο Νίκος. «Την ώρα που ζωγράφιζε ένιωθε ένα με τον κόσμο του, στον κόσμο του ήταν ελεύθερος».

Το άνοιγμα

Η ιδέα να ανοίξουν το ατελιέ ήρθε από την Κατερίνα Παπανικολόπουλος, ιδρύτρια του Athens Design Forum, σε συνεργασία με το οποίο έγινε το opening. «Με ενδιέφερε να δει ο κόσμος όλα τα διαφορετικά υλικά και μέσα που χρησιμοποιούσε», λέει η ίδια στην «Κ», και να γνωρίσει ο κόσμος καλύτερα τον καλλιτέχνη, έναν καλλιτέχνη που σημάδεψε την Ελλάδα και σημαδεύτηκε από εκείνη. «Αν διαβάσεις τα σημειώματα, βλέπεις το χιούμορ, την προσωπικότητα, την ουσία του – είμαστε πολύ τυχεροί που η Βικτώρια, ο Νίκος και η Μαρίζα (σ.σ. η μητέρα τους, που παντρεύτηκε τον Αλέκο Φασιανό το 1997) έζησαν εδώ, αυτό δεν μπορείς να το πάρεις από αλλού», δηλώνει.

Στο πλαίσιο του opening, επισκέφθηκαν το προηγούμενο Σάββατο το ατελιέ 70 παιδιά. Ζωγράφισαν στο δάπεδο, εκεί όπου ζωγράφιζε και εκείνος. Την Κυριακή ήρθαν περισσότερα από 300 άτομα – Τζιώτες με τους οποίους έκανε παρέα, Γάλλοι τουρίστες, Αθηναίοι που βρέθηκαν στο νησί μόνο για να δουν το ατελιέ του Φασιανού. «Θεωρώ ότι είναι ένας αιώνιος καλλιτέχνης», λέει η Βικτώρια, «χρέος μου είναι να διαιωνίζουμε το ανεξίτηλο έργο του».

Για αυτόν τον λόγο ελπίζει το ατελιέ, στο οποίο θυμάται να έρχεται ως παιδί και να τον παρακολουθεί για να σιγουρευτεί ότι ήταν εκεί, να είναι από του χρόνου μόνιμα ανοιχτό στο

«Έχεις δει τον τόπο αυτό να χρησιμοποιείται, να είναι ζωντανός – τώρα τον βλέπεις να τιμάται από ανθρώπους που αναγνώρισαν το έργο του».

κοινό, σε συνεργασία με τον Δήμο Κέας.

Στο σπίτι στην Τζια, σε ένα κουτί ζωγραφισμένο από τον ίδιο, είναι αποθηκευμένες χάρτινες φιγούρες που αφιέρωνε στην οικογένειά του. «Νίκος», γράφει ένας ήλιος μουσταρδί. «Μαρίζα», λέει πίσω από ένα κόκκινο λουλούδι. «Για τη Βικτώρια», γράφει ένα ζωγραφισμένο κόκκινο πουλί, «που έγινε 7 ετών». «Ηταν δάσκαλος, διδάκτωρ, μέντορας και οδηγός», αναφέρει ο Νίκος, τονίζοντας πως τώρα που ανοίγουν ένα χώρο στον οποίο ζούσε και δημιουργούσε, νιώθει υπερηφάνεια, συγκίνηση, συνειδητοποίηση για το έργο του πατέρα τους. «Έχεις δει τον τόπο αυτό να χρησιμοποιείται, να είναι ζωντανός – τώρα τον βλέπεις να τιμάται από ανθρώπους που αναγνώρισαν το έργο του», λέει στην «Κ». Είναι η πιο τρανή απόδειξη της πιο σημαντικής διδαχής του. «Η ζωή είναι ρευστή», έλεγε, “το έργο μένει”.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η ψυχή είναι αθάνατη, αν την κατανοήσεις

Ο καλλιτέχνης Μιχάλης Χαραλάμπους μίλησε στην «Κ» για την έκθεση με τίτλο «ANIMA» που παρουσίασε πρόσφατα στο Λονδίνο

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Ο κύριος καλλιτέχνης Μιχάλης Χαραλάμπους παρουσίασε στο Cyprus House στο Λονδίνο την έκθεση με τίτλο «ANIMA». Μια έκθεση εμπλεκόμενη ανάμεσα στην έννοια της ψυχής, του ανθρώπου και του ζώου, με όχημα την τεχνολογία όπως VR και AR, και εμπνευσμένη από τα αρχαιολογικά αντικείμενα του Κυπριακού Μουσείου και του Βρετανικού Μουσείου. Στόχος του καλλιτέχνη ήταν να μεταφέρει στον θεατή αυτή την αίσθηση του «άλλου» μέσω εικονικής (VR) και επαυξημένης πραγματικότητας (AR). Να μεταφέρει τοπία οικεία αλλά ταυτόχρονα μη γήινα, τα οποία να εμπειρέχουν έννοιες του χρόνου και του χώρου, της ταυτότητας, της ιστορίας και αρχαιολογίας».

–Τι θελήσατε να προκαλέσετε στον θεατή μέσα από την έκθεση «ANIMA»;

–Ο τίτλος της έκθεσης έχει την ετυμολογία και σημασιολογία του στη λατινική ερμηνεία anima δηλαδή στην ελληνική λέξη ψυχή μέχρι τις σύγχρονες αγγλικές οικειοποιήσεις και παραλλαγές που δηλώνουν την κινούμενη εικόνα ζωντανή δράση. Anima για μένα σημαίνει το άυλο, το αόρατο, η αναζήτηση μιας ουσίας που καθορίζει το ανθρώπινο, το μη ανθρώπινο: το ζώο, το αντικείμενο, το μετα-ανθρώπινο. Άλλωστε αυτός ήταν και ο στόχος της έκθεσης, να μεταφέρει στον θεατή αυτή την αίσθηση του «άλλου» μέσω εικονικής (VR) και επαυξημένης πραγματικότητας (AR). Να μεταφέρει τοπία

«Η Ψυχή είναι μια αδιόρατη λέξη που μπορεί να σε συναρπάσει, να σε ταξιδέψει, να σου αποκαλύψει αλήθειες»

οικεία αλλά ταυτόχρονα μη γήινα, τα οποία να εμπειρέχουν έννοιες του χρόνου και του χώρου, της ταυτότητας, της ιστορίας και αρχαιολογίας. Η εμπειρία του επισκέπτη μέσα από τον κόσμο του ANIMA δημιουργήσε προφανή πρωταρχικά ερωτήματα για τον όρο ΨΥΧΗ.

–Ποια ήταν τα μέσα που χρησιμοποιήσατε για την υλοποίηση των έργων σας;

–Όταν ολοκλήρωσα την έρευνα στα μουσεία μετέφερα τα ψηφιακά αντικείμενα σε ειδικό πρόγραμμα software 3D modeling, τα οποία επεξεργάστηκα επιμελώς και συνένδεσα με άλλες υβριδικές μορφές τις οποίες δημιούργησα. Η τελική μορφή του έργου ήταν τρία ψηφιακά γλυπτά με μια αίσθηση queer, τα οποία ερμηνεύονταν μέσω διαφόρων εκφάνσεων. Σε συνεργασία με το ερευνητικό τμήμα του CYENS, την ομάδα ITICA (Κλεάνθη Κλεάνθους) και την πολύτιμη τεχνογνωσία του Παναγιώτη Κυριάκου (ερευνητή CYENS) δημιουργήσαμε περιβάλλοντα Εικονικής και Επαυξημένης πραγματικότητας. VR-AR. Στο εικονικό περιβάλλον το οποίο μπορούσες να βιώσεις μόνο μέσω ειδικών γυαλιών διέκρινες ένα σαρωμένο τοπίο από την ελεύθερη Αμμόχωστο, συγκεκριμένα ξεχασμένα αρχαία λουτρά

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΕΒΕΛΙΝΗ ΠΙΟΤΟΓΡΑΦΗ

«Η σχέση μου με τον χρόνο είναι καθοριστικής σημασίας, ερμηνεύω και αντιλαμβάνομαι έννοιες μέσω μιας φευγαλέας εικόνας, αλλά και με μια αντίστροφη πορεία στο παρελθόν με μια ελπίδα ότι θα μου αποκαλυφθούν διαμέσου της φαντασίας και μ' ένα μαγικό τρόπο απαντήσεις για το μετά».

κοντά στην παραλία της Μακρόνησου, τα οποία κατά κάποιο τρόπο έχαναν την ταυτότητά τους σε διάλογο με τις υβριδικές μορφές ώστε να σε μεταφέρουν σ' ένα απροσδιόριστο μη γήινο χώρο.

–Ποια είναι η σύνδεση μεταξύ του Κυπριακού Μουσείου και του Βρετανικού Μουσείου;

–Εκίνησα την έρευνά μου στο Βρετανικό Μουσείο με την συμβολή του δρ Μάριου Ψαρά (Cultural Counsellor at High Commission of Cyprus, London) και του Thomas Kiely επιμελητή του Ελληνικού, Ρωμαϊκού και Κυπριακού Τμήματος του Μουσείου. Με τον Μάριο και τον Thomas καταφέραμε να έχουμε πρόσβαση στους ειδικά αποθηκευτικούς χώρους της κυ-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΕΒΕΛΙΝΗ ΠΙΟΤΟΓΡΑΦΗ

πριακής συλλογής. Μπροστά μας ξετυλίχτηκε μια πλούσια συλλογή αρχαιολογικών αντικειμένων διάφορων περιόδων και τοποθεσιών του νησιού, τα οποία δεν εκτέθηκαν ποτέ. Επικεντρωθήκαμε σε ιεροτελεστικές κυρίως μάσκες από την Αμαθούντα και υβριδικές, ζωομορφες, ανθρωπόμορφες και μετανθρώπινες αναπαραστάσεις. Με τη βοήθεια ειδικού λογισμικού 3D SCAN από το κινητό μου σάρωσα τα επιλεκθέντα αντικείμενα. Η ίδια διαδικασία έγινε πίσω στο νησί, στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων, την Ευτυχία Ζαχαρίου και Ευθυμία Άλφα.

–Στην έκθεση σας συνδέσατε το παρελθόν, το μέλλον και το

παρόν. Ποια είναι η σχέση σας με τον χρόνο;

–Η σχέση μου με τον χρόνο είναι καθοριστικής σημασίας, ερμηνεύω και αντιλαμβάνομαι έννοιες μέσω μιας φευγαλέας εικόνας αλλά και με μια αντίστροφη πορεία στο παρελθόν με μια ελπίδα ότι θα μου αποκαλυφθούν διαμέσου της φαντασίας και μ' ένα μαγικό τρόπο απαντήσεις για το μετά. Έτσι λειτούργησε το ANIMA. Επιχείρησα ένα ταξίδι στην ιστορία, με ελπίδα να απαντήσω ερωτήματα για το παρόν και το μέλλον.

–Τι είναι αυτό που ανακαλύψατε κατά τη διάρκεια της δημιουργίας των έργων σας;

–Ήταν μια διαδικασία που εμπειρείχε ένα είδος διαλογισμού,

μια συνεχόμενη αναζήτηση της αλήθειας. Το ANIMA έγινε σταδιακά μια ιδέα, μια δικαιολογία να επεκταθώ σε ακατογράφητες διαδρομές, αφήνοντας τα αρχαία ειδώλια να με καθοδηγήσουν από την αρχική τους μορφή μέχρι την άυλη ψηφιοποιημένη υπόστασή τους. Τα αντικείμενα μαζί με τις υβριδικές φόρμες έγιναν ορατά, οπτικά, μοναδικά. Δουλεύοντας τα έργα καθ' όλη την διάρκεια της παραγωγής μέσω τεχνολογικών εργαλείων εικονική πραγματικότητας γεννήθηκαν ερωτήματα όπως «είναι αυτός ένας νέος τρόπος για να δούμε την αλήθεια; Είναι ο μόνος τρόπος; Η αλήθεια είναι μια έννοια που με απασχολεί συχνά. Θα μπορούσα κυριολεκτικά να σκεφτώ πολλούς λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι δημιουργούν. Από την άλλη σκέφτομαι αν ο καλλιτέχνης αναζητεί την αλήθεια διά μέσου αυτού είναι γιατί την πιστεύει, όπως πίστευαν με ένα μεταφυσικό τρόπο οι αρχαίοι Κύπριοι στα δημιουργήματά τους, τη στιγμή που έπλαθαν τον πηλό για να φτιάξουν υπέροχα αγαλματίδια, ειδώλια, αγγεία και λαξευμένες πέτρες.

–Πώς αντιλαμβάνεστε την έννοια της ψυχής; Είναι αθάνατη η ψυχή;

–Η Ψυχή είναι μια αδιόρατη λέξη που μπορεί να σε συναρπάσει, να σε ταξιδέψει, να σου αποκαλύψει αλήθειες. Είναι ένα ατέρμονο ταξίδι, το οποίο μπορεί να σε πάρει πολύ μακριά αλλά και να σε επιστρέψει. Η ψυχή είναι αθάνατη, αν την κατανοήσεις μέσα από τον εαυτό σου.

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΝΤΑΛΑΡΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΟΤΣΙΡΑΣ

ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ Η
ΑΣΠΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΕΓΕΙΑΣ | ΩΡΑ 21:00

ΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ACCESS CITY PARHOS ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ
THANOS HOTELS & RESORTS ΚΑΙ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ

ΠΡΟΠΩΛΗΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

Tickethour

a ticketmaster company

ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ACS

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΕΓΕΙΑΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΠΑΦΟΣ SUPERMARKET

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

HELLENIC BANK

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ASSERTUS

MULTIBUILD

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

MADAD

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

LOVE 100.7 FM

1922-2022 Βάλε στα όργανα φωτιά

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

Σμυρνέικα Πολίτικα
τραγουδία ανατολίτικα
και ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΙΚΑ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ

ΔΙΚΤΑΜΕΛΗΣ ΛΑΪΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

ΦΩΝΗΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ ΜΑΖΙ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΘΑΝΗΣ

ANNITA ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΙΑΡΥΜΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Αμφοτέρω Αφροδίτη

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΦΗΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΚΑΡΔΙΑΚΟΣ ΑΡΧΑΙΟΣ

31/8/2022

Αμφιθέατρο Μακαρίου III
(Σχολής Τυφλών) Λευκωσία 21:00

1/9/2022

Δημοτικό Κηποθέατρο Λεμεσού
«Μόριος Τόκος» 21:00

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100.7 FM

98.1 & 95.1

Tickethour

a ticketmaster company

7777 7040

ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Αποζητούμε σαν σημειολογία τα «λάθη»

Η μουσική μπορεί να έχει μια θέση πολιτική, λέει ο Αλέξανδρος Μίαρης από τους *Electric Litany*, που έρχονται στο Φέγγαρο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ο ήχος που συντονιζόμαστε είναι πάντα κάτι τυχαίο και όχι προκαθορισμένο. Κυνηγάμε τις στιγμές που καθώς παίζουμε αρχίζουμε να μην αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας σε αυτό που ακούγεται», λέει ο Αλέξανδρος Μιάρης από τους Electric Litany. Η μπάντα θα εμφανιστεί μετέπειτα έξι χρόνια ξανά στον Φέγγαρο, έχοντας τρεις δίσκους στο ενεργητικό τους και στα σκαριά τον τέταρτο. Στο δυναμικό των Electric Litany είναι πλέον και τον Ελληνοβρετανό ηλεκτρονικό μουσικό Jason Tsontilis στα synth. Ο Αλέξανδρος αναφέρει πως η επόμενη δουλειά τους είναι η πιο ήπια και οικεική ως τώρα... «Κυρίως γιατί είναι προάγγελος του τέταρτου δίσκου που θα είναι ένας κρότος ηχητικά!», με τη βασική ιδέα να είναι γράψουν μουσική με την οποία μπορείς να κοιμηθείς. Τέλος, σχετικά με το πώς τον έχει επηρεάσει η επιτακτική, κερκυράκη εν προκειμένω καταγωγή του, λέει πως «οι γιαγιάδες που τραγουδάνε μινιμαλιστικές τριφωνίες σε τετράστιχα εν τέλει με στοιχειώνουν».

–Επιστρέφετε φέτος στο φεστιβάλ του Φέγγαρου μετά από έξι χρόνια, τι έχει αλλάξει στους Electric Litany από τότε;

— Έχει κυκλοφορήσει σε αυτό το διάστημα ο τρίτος δίσκος μας, ο «Under a Common Sky», που μέρος του θα παρουσιάσουμε στον φετινό Φέγγαρο. Όπως και ένα bootleg μέσα στο Lockdown με τα έσοδα του να ενισχύουν κοινωνικές κουζίνες και το τα-

Το νέο ep των Electric Litany ακροβατεί ανάμεσα στο music for sleep και στην ιδέα πέντε συναισθημάτων που είναι τόσο συγκεκριμένα που η γλώσσα ως τώρα δεν είχε λέξεις γι' αυτά...

μείο των φυλακισμένων. Όσο για εμάς, πάντα ήμασταν μια παρέα που άλλαζε και αλλάζει συνεχώς με φυσικό τρόπο αλλά ταυτόχρονα κρατά έναν πολύ σκληρό βασικό πυρήνα. Όμως είμαστε οι ίδιοι άνθρωποι πάνω κάτω, με την ίδια διψα να παίζουμε να γράφουμε και να επικοινωνούμε. Έχουμε επίσης πλέον στις τάξεις μας, μεγάλη μεταγραφή, τον Ελληνοβρετανό ηλεκτρονικό μουσικό Jason Tsontilis στα synth, όσο για το Φέγγαρο είναι από τα πιο όμορφα και αληθινά μουσικοκεντρικά φεστιβάλ στην Ευρώπη και χαίρομαστε πολύ που θα παίξουμε ξανά εκεί.

**–Ποιο είναι το μουσικό σύμ-
μπαν των Electric Litany;
Ποιος είναι ο ήχος όπου
συντονίζονται απόλυτα οι
Electric Litany;**

—Ευτυχώς ποτέ δεν υπήρχε κάτι απόλυτα κοινό μεταξύ μας όσον αφορά τα ακούσματά μας. Οι ηχητικές αφετηρίες για το πού μπορεί να πάει ο ήχος μας ήταν πολλές φορές άγνωστες. Άρα για να απαντήσω στην ερώτησή σου, ο ήχος που συντινάζομαστε είναι πάντα κάτι τυχαίο και όχι προκαθορισμένο. Κυνηγάμε

«Ευτυχώς όμως η συντριπτική πλειονότητα των μουσικών στην Ελλάδα μιλάνε και θα μιλάνε άφοβα, ο καθένας με τον τρόπο του! Εμείς νιώθουμε άχρηστοι αν δεν μιλάμε και αν δεν πράττουμε πολιτικά» λέει ο Αλέξανδρος Μιάρης από τους Electric Litany.

τις στιγμές που καθώς παίζουμε αρχίζουμε να μην αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας σε αυτό που ακούγεται. Εκεί ακριβώς νιώθουμε ότι γεννιέται κάτι καινούργιο και προσπαθούμε να καταγράψουμε την στιγμή αυτή. Συνήθως αυτές οι στιγμές είναι που έχουν μουσικά «λάδη» και αυτά ακριβώς αποζητούν σαν σημειολογία. Αυτά είναι που αν τα देखτείς και αρχίσεις να τα πλάθεις, δημιουργούν τον νέο ήχο που εμείς συντονιζόμαστε, το μουσι-

κό σύμπαν που εμείς δεν ακου-
γόμαστε απαραίτητα ως εμείς μα
ως καινούργιοι «εμείς».

—Είστε μία μπάντα με ξεκά-
θαρη πολιτική τοποθέτηση...
μπορεί η μουσική να κάνει
πολιτική ή έστω να είναι μια
ισχυρή πολιτική πράξη;

—Η μουσική φυσικά μπορεί και να έχει μια θέση πολιτική, ακόμα και να συμπορευθεί με ριζοσπαστικά κινήματα. Μπορεί να γίνει αισθητική ταυτότητα ή

ακόμα να πει πολύ συγκεκριμένα λόγια με τους στίχους. Αλλά ως ένα σημείο φυσικά, εντάξει μουσικά είναι... Στην Ελλάδα συγκεκριμένα υπάρχουν πολλές μπάντες και καλλιτέχνες που τρέχουν και στηρίζουν ότι μπορούν και αυτό είναι σπουδαίο και τους σεβόμαστε όλους αυτούς.

Θα ήθελα βέβαια να σταθώ στο ότι όλη αυτή η σκέψη λειτουργεί βέβαια και ανάποδα. Ελαβάν οι ίδιοι η μουσική είτε η έλξη κοινωνικών μηνυμάτων μέσω αυτής λειτουργεί και ως «καταδότης» για το πού βρισκόμαστε σήμερα. Για το παράδειγμα, μεγάλο μέρος της popular μουσικής που φτάνει στα αφτιά μας που εύκολα «καταδίδει» το ίδιο το σύστημα που την παράγει. Βόθρος και τα δύο. Ακόμα και η ίδια η απουσία κάποιων κοινωνικών/πολιτικών αναφορών μάς λέει κάτι για τους ίδιους τους καλλιτέχνες. Δεν χρειάζεται να ντύνονται με τα ρούχα της Μαρέζας και να παίζουν πάνω στο Ζάππειο για να

στηρίξεις την απώλεια κάθε πολιτικής πράξης, που βέβαια και αυτό πολιτική θέση είναι απλώς απέναντι στον λαό. Θα το πάω και λίγο πιο μακριά. Αρκεί το ότι ζεις σε μια χώρα που η ανισότητα είναι τόσο εξοφθαλμη, η καταπίεση άλλο τόσο και εσύ, ρε τραγουδιστή ή καλλιτέχνη, δεν λες μια κουβέντα; Δεν σου βγαίνει είτε να πεις μια φράση είτε να σταθείς εκτός μουσικής κοντά σε σκατούς που μοιραίως. Αυτό και αν είναι πολιτική πράξη, και αυτός που δεν μιλάει κάτι πάντα καταδίδει (συνήθως τα λεφτά του μπαμπά του και την τάξη του). Ευτυχώς όμως ο συντηρητικός πλειονότητα των μουσικών στην Ελλάδα μιλάνε και

θα μιλάνε άφοβα, ο καθένας με τον τρόπο του! Εμείς νιώθουμε άχρηστοι αν δεν μιλάμε και αν δεν πράττουμε πολιτικά.

–Το «Under Under A Common Sky» είναι ένας επίκαιρος δι-
σκος... Τελικά, τίποτε δεν αλ-
λάζει;

—Είμαι πιο αισιόδοξος απ' όσο θα έπρεπε για το «Under a common sky». Παρόλο που είμαστε σε πολύ δύσκολη «πίστη», δεν έχουμε παραδώσει τα όπλα. Αδυσσώπητες δυνάμεις πιέζουν όλο και περισσότερο τους φτωχούς αυτού του κόσμου, μα ακό- μω υπάρχουν συνειδήσεις που αντιστέκονται σε αυτό και πα- ραμονεύουν για τη στιγμή που θα έρθουν τούμπια όλα. Μέρος της οποίας αισιόδοξίας αυτής βρίσκεται στο γεγονός ότι μέ- ρα παρά μέρα ξεγυμνώνονται όλο ένα και περισσότερο «τύ- ποι» αυτού του κόσμου όπως ο Boris Johnson, ο Bolsonaro και ο δικός μας Μητσοτάκης.

Ο κόσμος τους βλέπει στα-
δικά ως αυτό που πραγματικά
είναι και αυτό που πραγματικά
πρεσβεύουν. Κοιτά, οι άνθρωποι
ως πολίτες δεν είναι από μόνον
τους καλοί ή κακοί, έχουμε όμως
με την πρόοδο των κοινωνιών
γίνεο καλοί με την έννοια πως
καταναούμε πως αν ευημερεί
και έχει να φάει ο διπλάνος μας
εντέλει ευημερούμε και εμείς.
Έστω αυτό. Το αντίθετο δηλαδή
από αυτό που οι πολιτικές των
προαναφερθέντων πρεσβεύουν.
Άρα μπορεί να φαίνεται ότι πρα-
κτικά δεν αλλάζουν και πολλά,
αλλά θέλω να πιστεύω πως συ-
νειδησιακά και σε ευρεία κλίμα-
κα πολλά αλλάζουν και είναι σε
συνεχή βρασμό.

Να παίζουμε τη μουσική μας
χωρίς ποτέ να ξεπουληθούμε

–Στη νέα σας δουλειά που αναμένεται τον Σεπτέμβριο, πού κινείστε; Θα έχετε κομμάτια της ταραχώδους εποχής του covid; Θα έχουμε κάποια έκπληξη όπως το «αεροπορικό» CFU:

—Η επόμενη μας δουλειά είναι η πιο ήπια και ονειρική ως τώρα... Κυρίως γιατί είναι πράγγαλλος του τέταρτου δίσκου που θα είναι ένας κρότος ηχητικά! Το *ep* που θα κυκλοφορήσει τον Σεπτέμβριο γράφτηκε εν μέσω lockdown, έχοντας βάλει μερικούς περιορισμούς στους εαυτούς μας σαν τεχνική σύνθεσης και καταγραφής. Η βασική ιδέα ήταν να γράψουμε μουσική με την οποία μπορείς να κοιμηθείς (*Music for Sleep*). Ο δεύτερος περιορισμός ήταν να γράψω τις ιδέες πρωτόλεια στο πιάνο και απλώς να μπορούμε στα *Fish Factory studios* και να ηχογραφήσουμε χωρίς καμιά πρόβα. Οι υπόλοιποι δεν τα είχαν ακούσει καν μέχρι τη στιγμή που πατήσαμε *record*. Γράφαμε *live* και κρατώντας την αίσθηση (λάθη και μν). Το *ep* πήρε εν τέλει τον τίτλο «*Sonder*», που σημαίνει η στιγμή/α συνειδητοποίηση ότι κάθε τυχαίος περαστικός ζει μια ζωή τόσο ζωντανή και πολύπλοκη όσο η δική σου. Το όλο *ep* ακροβατεί ανάμεσα στο *music for sleep* και στην ιδέα πέντε συναισθημάτων που είναι τόσο συγκεκριμένα που η γλώσσα ως τώρα δεν είχε λέξεις γι' αυτά.

—Ποια είναι η μεγαλύτερη φιλοδοξία των Electric Litany;

—Να συνεχίζουμε να παίζουμε τη μουσική μας και αυτή ν' αγκαλιάζεται από τον κόσμο που θα την κάνει δική του, χωρίς ποτέ να ξεπουληθούμε.

**ανησιακή μουσική παράδοση
έχει επηρεάσει τον Αλέξαν-
δρο Μίαρν;**

–Παλιότερα είχα δυσκολία να

«Αὐτό που μ' ἔχει επηρεάσει ἀπὸ τὴν ἐπτανησιακὴ παράδοση δὲν βρίσκεται σὲ νότες καὶ παρτιτούρες, βρίσκεται στὴν αἰσθητικὴ καὶ σὲ πράγματα ἰσὺς ἀόρατα. Μία συμπεριφοριστικὴ θὰ ἔλεγα διάθεση στὴν ἀρμονία καὶ μὴ ἀνεξήγητη λεπτοβελονία στὸ τραγούδι».

απαντήσω σε αυτό ίσως από κόμπλεξ μα και από έλλειψη παρατηρητικότητα. Πλέον αναγνωρίζω μουσικολογικές ομοιότητες ή και αρμονικές αλυσίδες, αλλά αυτά είναι χαζομάρες, αυτό που μ' έχει επηρεάσει από την επτανησιακή παράδοση δεν βρίσκεται σε νότες και παρτιτούρες, βρίσκεται στην αισθητική και σε πράγματα ίσως αόρατα. Μία συμπεριφοριστική θα έλεγα διάθεση στην αρμονία και μια ανεξήγητη λεπτοβελονία στο τραγούδι. Γνωρίζω μου που υπάρχουν στην ελάσματα κερκυραϊκή μουσική. Αυτό με προσανατολίζει σαν κάθεται στο όργανο και ας ακούγεται ως συζαντινό είτε ως dark shoe gaze. Οι γιαγιάδες που τραγουδάνε μινιμαλιστικές τριφωνίες σε τετράστιχα εν τέλει με στοιχειώνουν.

—Δεν μπορείς παρά να μη νιώ-
θεις μια σκοτεινιά για το πιο βα-
σικό, το ότι χάνονται άνθρωποι
καθημερινά. Αυτή θα πρέπει να
είναι η βασική σκέψη. Με μει-
κτά συναισθήματα το ζήσαμε όλο
το υπόλοιπο εμείς. Ως μουσικοί,
ήταν άσχημη η απροξία. Από την
άλλη, ως ήδη μοναχικά άτομα, το
να καθόμαστε μόνοι να γράφουμε
μουσική δεν ήταν και τόσο ξέω
από τα νερά μας. Μέσα σε αυτό το
σκοτεινό διάστημα, επιστρέψαμε
στο κτήριο της Cable street και
στήσαμε ξανά τον χώρο μας εκεί
που είχαμε γράψει το «Enduring
Days You Will Overcome». Γρά-
ψαμε πόλυλν νέα μουσική και
ανυπομονούσαμε να ξαναβρούμε
στον δρόμο. Τώρα είμαστε σε μια
πολύ δραστήρια φάση, παίζουμε
αρκετά εδώ και ανυπομονούμε
για Κύπρο και Ελλάδα.

—Αναπόφευκτη ερώτηση...,
tous Electric Litany, μουσι-
κά τους επηρέασε η πανδη-
μία και η αναγκαστική παύση;

μία και η αναγκαστική παύση;

Ριαλτο / 7

Cyprus Rialto World Music Festival

Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ

17 / Χορωδιακά
Σταυροδρόμια 2022
ΕΠΙΛΟΓΗ κυρ **21:00**

21 / Ιδαίον Project
πεμ **21:00**

22 / Blunefé παρ **21:00**

23 / Rialto Residency
Ελεονώρα Ρούσου σαβ
10:00-12:00 Παίζω, τραγουδώ
και αυτοσχεδιάζω!

25 / Wanderlust
ANDRIA ANTONIOU & FRIENDS
δευ **21:00**

27 / Κάλεσμα τετ **21:00**

28 / Batukinio και φίλοι πεμ **21:00**

www.cypusrialtoworldmusic.com

Χορηγός Επικοινωνίας:

✶ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Funded by
the European Union.

Θεσμικός Χορηγός:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μεγάλοι Χορηγοί:

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland, www.lookingitaly.com

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MICHAEL RICHTER

SHINJI NISHIMURA

NINA WESTERVELT / NYX TIMES

SOPHIE'S

TOO PARAGONE

BIENNH

Τόνι Κραγκ

Στο Μουσείο Αλμπερτίνα παρουσιάζεται έκθεση έργων του γλύπτη Τόνι Κραγκ, με μια επιλογή δημιουργιών των τελευταίων 20 ετών. Ο Κραγκ, γεννημένος το 1949 στο Λίβερπουλ, ζει στο Βούπερταλ και συνεχίζει να διερευνά εκφραστικά μέσα, εστιάζοντας πλέον περισσότερο στο σχέδιο. Χάρη στα γλυπτά του όμως έγινε διάσημος, και το έργο του κρίνεται σημαντικό για την εξέλιξη της αφαιρετικής γλυπτικής εδραιωμένος σε ένα φιλοσοφικό υπόβαθρο.

ΣΙΝΣΙΝΑΤΙ

Κρεβατοκάμαρα 1930

Στο Μουσείο του Σινσινάτι έχει περιέλθει, από το 1973, η διάσημη αρντεκό κρεβατοκάμαρα που στήθηκε στο Σικάγο, στο Ντρίεκ Τάουερ, το 1930 και έμεινε στην ιστορία του ντιζάν ως η επιτομή της μοντέρνας αισθητικής. Σε έκθεση, τώρα, γίνεται αφορμή να μιλήσει κανείς για τον σχεδιαστή, τον Αυστριακό αρχιτέκτονα Γιόζεφ Ούρμπαν, που με την καριέρα του στην Αμερική, από τη Μετροπόλιταν Όπερα έως το Χόλιγουντ, ταυτίστηκε με την αισθητική του μοντερνισμού.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Χαρταετοί

Το πολυδιαβασμένο μυθιστόρημα του Αφγανού συγγραφέα Καλέντ Χοσεΐνι «Χαρταετοί πάνω απ' την πόλη» (2003) μεταφέρεται και πάλι στη σκηνή, αυτή τη φορά στο θέατρο «Χέλεν Χέιζ» του Μπρόντγουεϊ. Πρωταγωνιστής είναι ο Αμερικανός ηθοποιός Αμίρ Αρισον (φωτ.), που έχει κάνει θραύση ως τηλεοπτικός αστέρας. Υποδύεται τον κεντρικό ρόλο του συνονόματου του Αμίρ και οι παραστάσεις θα διαρκέσουν έως το τέλος Οκτωβρίου. Τα εισιτήρια ήδη εξαντλούνται.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΕΣ

Λονδίνο - Παρίσι

Τα υψηλά κέρδη των οίκων δημοπρασιών στο Λονδίνο καθυστέρησαν τους φόβους ότι η διαφορά από το Παρίσι θα συνεχίσει να αυξάνεται, σύμφωνα με δημοσίευμα των New York Times. Μετά το Brexit, το Παρίσι πέτυχε τιμές-ρεκόρ, όπως με τα έργα Μονέ, Μπέικον και Φρόιντ, αλλά στο Λονδίνο οι μεγάλοι οίκοι κατάφεραν και κέρδισαν όσους κυνηγούν σύγχρονους δημιουργούς. Στη φωτ., έργο της Αννα Γουέγιαντ (2020). Πουλήθηκε για 597.995 δολάρια.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Τοντ Παπατζόρτζ

Φωτογραφίες του διάσημου, ελληνικής καταγωγής, φωτογράφου Τοντ Παπατζόρτζ παρουσιάζονται στην γκαλερί Danziger του Λος Αντζέλес. Είναι φωτογραφίες που δοξάζουν τις πλαζ του Λος Αντζέλес στα τέλη της δεκαετίας του '70 και στις αρχές της δεκαετίας του '80 με την ιδιαίτερη ματιά του Παπατζόρτζ, που γεννήθηκε το 1940 στο Πόρτσμouθ του Νιου Χάμσαϊρ. Φωτογραφίες ασπρόμαυρες εστιάζουν στην παρατήρηση μιας όχι σκηνοθετημένης καθημερινότητας.

MUSEE FABRE

Έργο του Λουί Γκοφιέ από την έκθεση στο Μονπελιέ.

Η εκ νέου ανακάλυψη του Γάλλου ζωγράφου Λουί Γκοφιέ

Η ζωγραφική του Γάλλου ζωγράφου Λουί Γκοφιέ (1762-1801) βρίσκεται στο προσκήνιο χάρη στο γοτπεντικό μουσείο Φαμπρ στο Μονπελιέ. Θα ήταν μια ακόμη ωραία έκθεση αν δεν υπήρχαν ενδιαφέρουσες παράμετροι που εκπορεύονται από την αφορμή αυτή, ικανές να μας βοηθήσουν να στοχαστούμε πάνω στην ιστορία της τέχνης. Ο Γκοφιέ είναι κατά μία έννοια μια εκ νέου ανακάλυψη, ή μια ακόμη περίπτωση ανέλκυσης ενός προσώπου και ενός έργου από την πολυκοσμία

του ανώνυμου χθες στους εκλεκτούς του σήμερα. Επιπλέον, ο Γκοφιέ ήταν επιστήθιος φίλος του Φαμπρ, του έτερου Γάλλου ζωγράφου του 1800, που υπήρξε ο ιδρυτής του μουσείου Φαμπρ στο Μονπελιέ όπως και μαθητής του Νταβίντ. Φυσικό ήταν ο Φαμπρ να προικίσει το μουσείο και με αρκετά έργα του Γκοφιέ, αλλά δεν είναι μόνο στο Μονπελιέ που μπορεί να δει κανείς τον αισθαντικό Γκοφιέ αλλά και στα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου. Μόνο που τώρα, ακολουθώντας συνήθειες

κύκλους της αποτίμησης και της εκτίμησης των δημιουργών του χθες, ο Λουί Γκοφιέ παρουσιάζεται ως μια εξέχουσα περίπτωση με έργα προερχόμενα από μια ξεχωριστή ιδιοσυγκρασία. Ο Γκοφιέ όπως και ο Φαμπρ ανήκαν σε εκείνους τους Γάλλους που νέοι ακόμα βίωσαν τη Γαλλική Επανάσταση, ενώ είχαν ήδη διακριθεί τιμημένοι με το Βραβείο της Ρώμης (θεσμός γαλλικής υποτροφίας για σπουδές στη Ρώμη). Γεννημένος στο Πουατιέ (όπου η έκθεση θα μεταφερθεί μετά το Μονπελιέ), ο

Λουί Γκοφιέ ανήκει σε εκείνους τους Γάλλους που επέλεξαν την Ιταλία σαν δεύτερη πατρίδα. Κατά μία έννοια ανακάλυψε εκ νέου την Τοσκάνη και την πρόσφερε ως μια γη της Επαγγελίας. Η ζωγραφική του μπορεί να αντλεί από τον συνήθη θεματικό κύκλο της εποχής, δηλαδή από μυθολογικά και βιβλικά θέματα, επ' ουδενί όμως δεν περιορίζεται σε αυτά, αλλά μέσα από τα κανάλια του νεοκλασικισμού εκβάλλει και στις όχθες του ρομαντισμού και δίνει δείγματα ενός ελεγχόμενου αλλά ρωμαλέου

συναίσθηματισμού, που, σήμερα, κρίνεται αισθητικά άρτιος. Αλλά ο Γκοφιέ μένει στην ιστορία κυρίως χάρη στον Μεγάλο Γύρο της Ιταλίας, χάρη στην προέκταση του βλέμματος ώστε να περιλάβει στη δική του οπτική τα πλούσια ψυχικά και καλλιτεχνικά κοιτάσματα της Ιταλίας, μια κίνηση, άλλωστε, που παρέδωσε σε πλήρη ακμή ο 18ος στον 19ο αιώνα. Η Ρώμη αλλά κυρίως η Φλωρεντία γίνονται τόποι με τη φιλοσοφική έννοια της λέξης, τόποι με συννήψεις πέραν των διατομών του χρόνου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ταξίδια #1

Μου είπε πως φύγανε από Αθήνα στις 8 Ιουνίου του '51. Στον δρόμο γελοούσανε. Απογειωθήκανε με αεροπλάνο της TWA, από το Ελληνικό. Κάνανε πρώτη στάση στο Κάιρο. Πέρασαν δυο μέρες εκεί, πήγανε και στις πυραμίδες, καβαλίσανε γκαμήλες, ωραία ήταν. Φύγανε μετά, το αεροπλάνο έπασε στη Βασόρα, μετά στη Σαουδική Αραβία. Μόλις άνοιξε η πόρτα τούς χτύπησε μια κάψα στο πρόσωπο. Εκεί υπήρχε αμερικανική βάση. Χωθήκανε κατευθείαν στα εργοστάσια. Απογειωθήκανε την επομένη, τραβήξανε για Βομβάν. Μου είπε πως εκεί δεν είχε μόνο ζέστη αλλά και υγρασία. Βλέπανε τους «Ινδιάνους» (έτσι αποκάλεσε τους Ινδούς) να περπατάνε μ' ένα μαξιλάρι στα χέρια. Με το που νύχτωνε, έριχναν το μαξιλάρι στο πεζοδρόμιο και κοιμόντουσαν. Φύγανε κι από κει, πήγανε στην Καλκούτα,

Ανέμιζαν

οι διάφανες κουρτίνες πλάι στα σώματα των γυναικών. Ο άνεμος τις έντυνε και τις έγδυνε την ίδια στιγμή.

μετά στο Χονγκ Κονγκ. Το αεροπλάνο έκανε πέντε προσπάθειες να προσγειωθεί αλλά δεν τα κατάφερε· είχε κλείσει ο καιρός. Τραβήξανε για Φιλιππίνες. Προσγειωθήκανε στη Μανίλα και μείνανε εκεί μια εβδομάδα. Είχε πάσει τυφώνας και δεν μπορούσαν να φύγουν. Θυμόταν ότι ένα βράδυ τούς πήγανε σε «σπίτι», ωραίο μπωρντέλο, με όμορφες γυναίκες. Εξω φυσούσε, αλλά ήταν ένας ζεστός, πνιγηρός, υγρός άνεμος. Θυμόταν

Τον μετέφεραν με το ίδιο αεροπλάνο που είχαν μεταφέρει τους τραυματίες της πρώτης γραμμής.

πώς ανέμιζαν οι διάφανες κουρτίνες πλάι στα σώματα των γυναικών. Ο άνεμος τις έντυνε και τις έγδυνε την ίδια στιγμή. Τελευταίος σταθμός, Ιαπωνία. Το αεροπλάνο προσγειώθηκε στην Τατσίκάουα και αμέσως φύγανε για να ενταχθούν στη δύναμη του 13ου Σμήνους, στο Κίμπο, ανάμεσα σε Σεούλ και Ιντσόν. Δεκαπέντε μέρες πριν είχε πέσει το αεροπλάνο του Βάμβουκα. Νεκροί όλοι. Τον έκλεισε ο καιρός, βρήκε σε μια πλαγιά. «Αυτή η χώρα», είπε, «είναι γεμάτη ψψψματα. Λόφους, βουνά». Τα νέφη κατέβηκαν πολύ, δεν εμπιστευθήκανε τα όργανα, δεν ήταν μαθημένοι σε αυτές τις πιέσεις τότε οι Έλληνες, παγιδεύτηκαν. Βρέθηκε το λιωμένο πιστόλι του: είχε γίνει σαν πλεξούδα. Θάφτηκαν όλοι με τιμές στο Πουσάν. Λίγο καιρό αργότερα, μου είπε, έγινε «το συμβάν».

Αυτοκτόνησε εκείνος ο σμηνίας. Αυτοπυροβολήθηκε στην καρδιά με το υπηρεσιακό του πιστόλι. Τον πήγανε σε αμερικανικό νοσοκομείο στην Ιαπωνία. Εκεί ξεψύχησε. Είπαν ότι το έκανε για τον έρωτα μιας άστας της Γιαπωνέζας. Άλλοι ότι έπαιξε τις οικονομίες του Σμήνους στα χαρτιά, έχασε και δεν μπόρεσε να αντέξει την ντροπή. Τον μετέφεραν με το ίδιο αεροπλάνο που είχαν μεταφέρει τους τραυματίες της πρώτης γραμμής. Η δόξα ήταν όλη δική τους. Ο σμηνίας ταξίδεψε γι' αλλού, σε ένα δικό του πάνθεον. Το όνομά του ουδέποτε φιγουράρισε στη λίστα με τους «ένδοξους πεσόντες» του Σμήνους. Εφυγε από την Ελλάδα και σα να αναλήφθηκε στους ουρανούς. «Αναρωτιέμαι τι να είπαν στους δικούς του», μου είπε. Κι επέστρεψε ξανά στη σιωπή του.

Ο «Αγαμέμνωνας», μια παραγωγή διεθνούς βεληνεκούς που φτιάχνεται ειδικά για την Επίδαυρο, θα παρουσιαστεί στις 22 και 23 Ιουλίου σε συνεργασία με το Residenztheater του Μονάχου.

«Η Επίδαυρος είναι πρόκληση»

Ο Ούλριχ Ράσε, από τους πιο περιζήτητους Γερμανούς σκηνοθέτες, μιλάει στην «Κ» για τον «Αγαμέμνονα» του Αισχύλου

Συνέντευξη στη ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Έχει πάρει ένα λευκό χαρτί και σχεδιάζει πρόχειρα. Θέλει να μου δείξει με ποιον τρόπο θα μεταμορφώσει την ορχήστρα του αρχαίου θεάτρου της Επιδαύρου ώστε να ταιριάζει στη σκηνοθετική του ιδέα. Φτιάχνει ένα δίσκο με διάμετρο περίπου ίδια με της κυκλικής ορχήστρας, και επάνω του χαράσσει ένα είδος κινούμενου άξονα. «Σαν δείκτες ρολογιού», λέει ο σκηνοθέτης Ούλριχ Ράσε, «όπου θα κάθονται τέσσερις μουσικοί παίζοντας κρουστά. Ο “δείκτης” θα περιστρέφεται διαρκώς, όπως και ο δίσκος. Κύριο στοιχείο της παράστασης είναι ο ρυθμός της μουσικής και το “ρολόι” που γυρίζει ασταμάτητα».

Σκέφτομαι τους ηθοποιούς να ισορροπούν πάνω σε αυτή την κατασκευή, στημένη περίπου μισό μέτρο από το έδαφος μέσα στο ήπιο αργολικό τοπίο όπου βρίσκεται το θέατρο. Την Κλυταιμνήστρα, τον Αγαμέμνονα, την Κασσάνδρα, τον Αίγισθο, τον Χορό να αγωνιούν, να συγκρούονται και να εξοντώνουν ο ένας τον άλλο στριμωγμένοι στο μηχανοκίνητο ανάκτορό τους, τον χώρο όπου ο Αισχύλος τοποθέτησε τον «Αγαμέμνονα» – πρώτο μέρος της τριλογίας «Ορέστεια».

«Ένας αένας κύκλος εκδίκησης και αντεκδίκησης. Τον οίκο των Ατρειδών καταδιώκει ασταμάτητα η αδιέξοδη κατάρτα του προπάτορος Ταντάλου. Τους εγκλωβίζει το αίμα· κάθε σταγόνα που χύνεται πρέπει να εξιλεωθεί με νέα αιματηρή προσφορά. Για μένα η “Ορέστεια” δεν είναι παρά ένας επαναλαμβανόμενος κύκλος φόνων και εκδίκησης, και μόνον στο τέλος της τριλογίας ο Αισχύλος αποκαθιστά την τάξη, τονίζοντας την αξία των θεσμών και της δημοκρατίας. Αυτή την περιδίνηση μέσα στην κατάρτα της βίας, στη σπείρα του μίσους επιδιώκει να δηλώσει αυτό το ιδιότυπο ρολόι. Στην “Ορέστεια” υπάρχει μια σκηνή στην οποία ο Χορός λέει ότι περιμένει να επιστρέψουν οι άνδρες σαν αλεσμένη σκόνη, σαν τέφρα. “Κι αντί για άνδρες, γυρίζουν πίσω όπλα και στάχτες – υδρίες νεκρικές”. Η μηχανική κατασκευή είναι μια σκηνική μεταφορά, μια αναγωγή στους πολέμους που ποτέ δεν τελειώνουν», λέει ο Ούλριχ Ράσε.

Παγκόσμια πρεμιέρα

Κάθεται απέναντί μου ντυμένος στα μαύρα, πολύ οργανωμένος, με τις σημειώσεις του για την παράσταση τακτικά ακουμπισμένες μπροστά του. Ο «Αγαμέμνωνας» που θα παρουσιάσει στις 22 και 23 Ιουλίου σε συνεργασία με το Residenztheater του Μονάχου στο αρχαίο θέατρο, είναι μία από τις δύο παγκόσμιες πρεμιέρες του φετινού Φεστιβάλ

«Όταν πρωτοείδα παράσταση του Ούλριχ Ράσε, με εντυπωσίασε η πύκνωση της ενέργειας των ηθοποιών, η λεπτομερής εργασία που φαινόταν ότι είχε γίνει πάνω στο κείμενο, ενώ ένιωθα σιγά σιγά να βουτάω σε ένα σύμπαν μουσικό, θεατρικό, χορογραφικό, εικαστικό, όπου όλα τα στοιχεία ήταν άψογα δεμένα μεταξύ τους», λέει η καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Κατερίνα Ευαγγελάτου.

«Είναι πολλοί λόγοι που επιλέγω να ασχοληθώ με την αρχαία δραματουργία. Αρχικά ο Χορός, που αντικατοπτρίζει την κοινωνία δίνοντας φωνή στα ερωτήματά της».

Αθηνών Επιδαύρου, μια παραγωγή διεθνούς βεληνεκούς που φτιάχνεται ειδικά για την Επίδαυρο. Ο Ράσε είναι από τους πιο περιζήτητους σύγχρονους Γερμανούς σκηνοθέτες. Το νεανικό θεατρόφιλο κοινό τον αγαπά ιδιαίτερα για την καινοτόμα θεατρική του γλώσσα: μηχανοκίνητα σκηνικά, εντυπωσιακοί φωτισμοί, δυνατή και σκληρή μουσική, μια σκηνοθετική συνθήκη που συχνά οδηγεί τους ηθοποιούς σε ένα είδος «μανιακής» ερμηνείας.

Η επιλογή του για την Επίδαυρο υποστηρίζεται με πεποισ-

ση από την καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Κατερίνα Ευαγγελάτου. «Όταν πρωτοείδα παράσταση του Ράσε, με εντυπωσίασε η πύκνωση της ενέργειας των ηθοποιών, η λεπτομερής εργασία που φαινόταν ότι είχε γίνει πάνω στο κείμενο, ενώ ένιωθα σιγά σιγά να βουτάω σε ένα σύμπαν μουσικό, θεατρικό, χορογραφικό, εικαστικό, όπου όλα τα στοιχεία ήταν άψογα δεμένα μεταξύ τους», λέει η ίδια. «Η σκηνική γλώσσα του με έντονη και διακριτή εικαστική άποψη, με τους ηθοποιούς σε διαρκή κίνηση, με ομαδική εκφορά του λόγου, με ζωντανή μουσική, και προπάντων με αγάπη για το αρχαίο δράμα, συνέτεινε ώστε να πραγματοποιήσουμε αυτή τη διεθνή συμπαραγωγή».

Είναι γεγονός ότι ο Ούλριχ Ράσε, γεννημένος το 1969 στο Μπόχουμ – μια μεγάλη πόλη στο κέντρο της κοιλάδας του Ρουρ, γνωστή κατά τον 19ο αιώνα χάρη στην επεξεργασία χάλυβα και τώρα στην ποδοσφαιρική της ομάδα –, ασχολείται σχεδόν 15 χρόνια συστηματικά με το αρχαίο

ελληνικό δράμα. «Έχω ανεβάσει “Οιδίποδα”, “Βάκχες”, “Επτά επί Θήβας”, “Αντιγόνη” και “Πέρσες”», λέει. «Κι είναι πολλοί λόγοι που επιλέγω να ασχοληθώ με την αρχαία ελληνική δραματουργία. Αρχικά ο Χορός, που κατά τη γνώμη μου αντικατοπτρίζει την κοινωνία δίνοντας φωνή στα ερωτήματά της. Ο Χορός συνδέεται επίσης με τη μουσική, αλλά και τον ρυθμό. Είναι η κίνηση που με γοητεύει, ο τρόπος με τον οποίο έμπαινε μέσα στην ορχήστρα του αρχαίου θεάτρου. Αυτά αποτελούν στοιχεία που έχω χρησιμοποιήσει πολλές φορές στις παραστάσεις που ανεβάξω. Ο χορός, ως πράξη, είναι κάτι που με συγκινούσε πάντοτε, για αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στα έργα μου. Υπάρχει μια σύνδεση του χορού με τη γλώσσα, κι αυτό το ιδιαίτερο στοιχείο βρίσκει κανείς στον Χορό της ελληνικής τραγωδίας», σχολιάζει συνδέοντας τη δουλειά του τόσο με τις σπουδές του στην ιστορία της τέχνης και στη συγκριτική λογοτεχνία, όσο και με τις παιδικές του αγάπες.

«Ήταν η αγάπη μου για τον χορό που με έκανε να θέσω στον εαυτό μου το ερώτημα πώς μπορώ να φέρω τους ηθοποιούς σε μια κατάσταση διαρκούς κίνησης».

«Από μικρό με προσείλκυε ο χορός, και μέσω αυτού έφτασα στο θέατρο. Η πόλη όπου γεννήθηκα βρίσκεται μόνον 30 χιλιόμετρα μακριά από το Βούπερταλ, εκεί όπου δούλεψε η Πίνα Μπάους. Δεν έχασα ποτέ καμία παράστασή της. Μεγαλώνοντας συνέχισα να παρακολουθώ παραστάσεις χορού, και τη δουλειά κι άλλων σπουδαίων χορογράφων σαν τον Ουίλιαμ Φορσάιτ, ή τον Γίρζι Κίλιαν. Ήταν η αγάπη μου για τον χορό που με έκανε να θέσω στον εαυτό μου το ερώτημα πώς μπορώ να φέρω

τους ηθοποιούς σε μια κατάσταση διαρκούς κίνησης. Σκεφτόμουν με χορογραφίες, αλλά για να φτιάξω μια θεατρική παράσταση έπρεπε να συνεργαστώ με ηθοποιούς, όχι με χορευτές. Έτσι σκέφτηκα ότι μπορώ να πετύχω τη συνεχή κίνηση των σωμάτων μέσω κάποιου μηχανικού υπόβαθρου που τοποθετούσα επάνω στη θεατρική σκηνή, είτε ήταν κυλιόμενοι διάδρομοι είτε επικλινείς δίσκοι. Ίσως αυτές οι κατασκευές δίνουν την εντύπωση ότι το ενδιαφέρον μου βρίσκεται στη μηχανική. Όχι, είναι στην κίνηση».

Σε κάποιες από τις παλιότερες παραστάσεις του υπήρχαν σκηνές στις οποίες το κινούμενο μηχανικό υπόβαθρο είχε τόσο έντονη κίνηση, που οι ηθοποιοί αγωνίζονταν να σταθούν όρθιοι. «Μάλιστα κάποιες στιγμές, η σκηνή κινείτο με απότομες κλίσεις προς τους θεατές, όπως έγινε, για παράδειγμα, όταν οι Μαινάδες επιτίθενται στον Πενθέα», εξηγεί. «Τότε χρησιμοποίησα πολύ έντονα το επικλινές, για να αποδώσω τη βιαιότητα της πράξης που παρουσιάζεται. Ο Χορός στην τραγωδία είναι μια ομάδα ανθρώπων, που απαγγέλλει κείμενα τα οποία συχνά αφορούν βίαιες πράξεις και σφαγές. Αυτή τη βιαιότητα των λέξεων του κειμένου ήθελα να τη μεταφέρω στη σκηνή. Αρχικά αυτό το έκανα με το κινούμενο υπόβαθρο, εξαιτίας του οποίου οι ηθοποιοί έχαναν την ισορροπία τους. Όμως ήδη από τον “Οιδίποδα” που σκηνοθέτησα πέρυσι, έχω απομακρυνθεί από το μοντέλο των μεγάλων και αρκετά δαπανηρών μηχανών που καλύπτουν τη σκηνή».

Χαμηλό «πατάρι»

Καθώς γράφονται αυτές οι γραμμές η τεχνική ομάδα του Φεστιβάλ δουλεύει στην Επίδαυρο για να δημιουργήσει ένα χαμηλό «πατάρι» που θα στηθεί στην ορχήστρα του αρχαίου θεάτρου ώστε να στηριχθεί επάνω του το μηχανοκίνητο, περιστρεφόμενο παλάτι των Ατρειδών, κατασκευασμένο από ξύλο και μέταλλο. Ο Ράσε έκανε παλιότερα μια τεχνική επίσκεψη στον χώρο, και περιμένει ανυπόμονα να δοκιμάσει στην πράξη τις ιδέες του.

«Βλέποντας την ορχήστρα στην αρχαία Επίδαυρο, τις εξαιρετικές διαστάσεις που έχει το θέατρο, την αναλογία του τοπίου, την πρεμία της περιοχής, διαπίστωσα ότι μπορώ να πετύχω το αποτέλεσμα που θέλω φέρνοντας μαζί μου μόνον τον μηχανικό δίσκο. Νομίζω ότι η Επίδαυρος κι αυτή η παράσταση του “Αγαμέμνονα” θα αποτελέσουν ένα σημείο καμπής στην πορεία μου και ταυτόχρονα μια πρόκληση για μένα και για τους συνεργάτες μου στο Φεστιβάλ».

Υβρίδιο ψηφιακού σινεμά και χορού

Μικρά αριστουργήματα στην τρίτη σεζόν της βραβευμένης με Emmy σειράς του Netflix «Love, Death & Robots»

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Με την πρόσφατη τρίτη σεζόν της, που παρουσιάστηκε στο κοινό στα τέλη Μαΐου που πέρασε, η βραβευμένη με Emmy σειρά του Netflix «Love, Death & Robots» («Ερώτας, θάνατος και ρομπότ»), εμπότισε με λίγο ακόμα σκοτάδι αυτή την αιρετική, παράξενη γωνιά που έχει καθιερώσει μέσα στη δημοφιλή ψηφιακή πλατφόρμα. Μια γωνιά που μπορεί να γίνει ακραία ενήλικη, ζοφερή και συνάμα πρωτοποριακή, όπως στο τελευταίο φιλμ της σεζόν, το «Τζίμπαρο». Εκεί, μια αστραφτερή, γκροτέσκα ακολουθία από αποικιοκράτες ιππότες και ιεραποστόλους (με πρόσωπα τόσο αλλόκοτα που είναι λες και οι πίνακες του Ιερώνυμου Μπος ζωτάνεψαν ψηφιακά), συναντούν μέσα στο δάσος μια σειράνα που αναδύεται απειλητικά μέσα από τα νερά μιας λίμνης.

Μέσα σε ένα απροσδιόριστο μεταίχιμιο μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας, πλαστού και αληθινού, η χρυσοποίκιλτη γυναικεία μορφή χορεύει σαγηνευτικά και ουρλιάζει προς το μέρος τους, σπέρνοντας την τρέλα και ωθώντας τους προς την καταστροφή – όπως ακριβώς οι σειρήνες των αρχαίων μύθων. Εκτός από τον πρωταγωνιστή, έναν ιππότη που, όντας κουφός, στέκεται άτρωτος στο τραγούδι της, οι υπόλοιποι στρατιώτες καταβάλλονται από μια ξαφνική φρενιτιδα και καταπνέονται σε έναν αλλόφρονα χορό που καταλήγει προς το μέρος της, ενώ στην πο-

ρεία σφάζουν τυφλωμένα ο ένας τον άλλον.

Μπροστά σε αυτές τις σκηνές ακραίας βίας και ομορφιάς, αναρωτιόμαστε αν αυτό που παρακολουθούμε είναι ένα φουτουριστικό υβρίδιο ψηφιακού σινεμά και σύγχρονου χορού και αν είναι σμιλεμένο με φυσικά ή συνθετικά υλικά. Μοιάζει πολύ αληθινό για να είναι ψηφιακό και πολύ ψεύτικο για να είναι αναλογικό. Στέκεται αινιγματικά ανάμεσα στο ονειρικό και το αληθινό, στη συνειδηση και το ασυνείδητο, σαν την αίσθηση ενός ζωντανού ονείρου κατά τις πρώτες στιγμές

Σε ένα επεισόδιο ο σκηνοθέτης Ντέιβιντ Φίντσερ (εκ των συμπαραγωγών της σειράς) δοκιμάζει τα ταλέντα του στο πρώτο του animation.

μετά το ξύπνημα. Όταν, στην κατακλείδα της ιστορίας, ο κουφός, άπληστος για χρυσάφι ιππότης και η σαγηνευτική και συνάμα εφιαλτική σειράνα περιδινίζονται αγκαλιά σε μια κανιβαλιστική αμοιβαία έλξη, ξέρουμε πως γινόμαστε μάρτυρες σε κάτι που ίσως αλλάξει τη βιομηχανία του animation (κάτι που, άλλωστε, με περισσή έπαρση δηλώνει αυτοαναφορικά στον ιστότοπό του ο ίδιος ο δημιουργός, ο ακραία τολαντούχος σαραντάρης Μαδρι-

Στο επεισόδιο με τίτλο «Τζίμπαρο», μια γκροτέσκα ακολουθία από αποικιοκράτες ιππότες και ιεραποστόλους συναντά μέσα στο δάσος μια σειράνα, που αναδύεται απειλητικά μέσα από τα νερά μιας λίμνης.

λένος εικονογράφος Αλμπέρτο Μιέλγο).

Σε ένα άλλο επεισόδιο της σεζόν, ένας από τους γίγαντες του Χόλιγουντ, ο σκηνοθέτης Ντέιβιντ Φίντσερ (ο οποίος μαζί με τον Ματ Μίλερ, τον σκηνοθέτη του «Deadpool», είναι συμπαραγωγός της σειράς) δοκιμάζει τα ταλέντα του στο πρώτο του animation. Σκαρώνει μια ναυτική ιστορία τρόμου που εξελίσσεται πάνω σε ένα ιστιοφόρο που πλέει στις θάλασσες ενός εξωγήινου κόσμου,

κινούμενος κάπου μεταξύ των «Δέκα μικρών νέγρων» της Αγκάθα Κρίστι και της μυθολογίας του Χ. Φ. Λάβκραφτ.

Από την ανθολογία δεν λείπει και η μαύρη κωμωδία: στη «Νύχτα των μίνι νεκρών» («Night of the Mini Dead», τίτλος - φόρος τιμής στην ταινία του Τζορτζ Ρομέρο του 1968) παρακολουθούμε την ανθρωπότητα από ψηλά, να καταστρέφεται από την επέλαση μιας ζόμπι αποκάλυψης. Εντός μονάχα τεσσάρων λεπτών, ο ανθρώπινος

πολιτισμός (που εδώ παρουσιάζεται σαν μια νλίθια στρατιά από υστερικά μικρά ανθρωπάκια που τσιρίζουν), καταστρέφεται με τον πιο άδοξο, γελοίο τρόπο.

Υπάρχει όμως και η sci-fi μαγεία του «Παλμού της μηχανής» («The Very Pulse of the Machine»), μιας ιστορίας σχεδιασμένης με μια πιο κλασική «κόμικς» ματιέρα, κοντά στην παράδοση του μεγάλου Γάλλου κομίστα Ζαν Ζιρό (γνωστού και ως «Μοέμπους»). Εκεί, δύο γυναίκες κοσμοναύτες

εξερευνούν την Ιώ, τον δορυφόρο του Δία, καταλήγοντας σε μια περιπλάνηση στα όρια ενός επιθανάτιου, αστρονομικού παραληρήματος. Με την ποίηση του Γουέρντσγουερθ να αντηχεί στα αστέρια, μορφές της φαντασίας να πλάθονται και να υψώνονται μέσα στο τοπίο (θυμίζοντας τον «Άγριο πλανήτη» του Ρενέ Λαλού) και την πρωταγωνίστρια να παραδίδεται στην ίδια την Ιώ, που προσωποποιείται και την καλεί θελκτικά να πέσει μέσα στις λίμνες της από λιωμένο θείαφι, βλέπουμε έναν διαπλανητικό ύμνο στο γυναικείο μυστήριο.

Το στοιχείο του «νέου»

Τα μικρά αριστουργήματα που συνθέτουν τη σειρά, αστραφτερά διαμάντια σύγχρονης δημιουργίας, όπως το «Τζίμπαρο», ενέχουν το στοιχείο του «νέου» που έμοιαζε τα τελευταία χρόνια να λείπει από τη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή.

Το «Love, Death & Robots» δείχνει πως η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει νέα εδάφη στους καλλιτέχνες. Εκεί, μέσα στο πολύ μικρό, αδιόρατο περιθώριο που το ψηφιακό και το αναλογικό, το πλαστό και το φυσικό μπερδεύονται, εκεί που δεν καταλαβαίνουμε αν ο ιππότης και η σειράνα είναι αληθινοί, ψεύτικοι, ή και τα δύο μαζί την ίδια στιγμή (ή κάτι άλλο νέο, που δεν έχει όνομα) συμβαίνει μια μικρή, απόκοσμη κοσμογονία που δίνει μια μακρινή γεύση από το μέλλον και το τέλος του πολιτισμού μας όπως τον ξέραμε.

SUMMER TOUR

POWERED BY

DEE JAY 93.5 RADIO

SPONSORED BY

THE ISLAND'S DJ

ΣΑΒΒΑΤΟ 09/07
ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ/ NISSI BAY
11:00 - 13:00 LIVE LINK
13:00-19:00 MUSIC

ΚΥΡΙΑΚΗ 17/07
GOVERNOR'S CAMPING AREA
11:00 - 13:00

ΚΥΡΙΑΚΗ 07/08
ΛΑΡΝΑΚΑ/ MAKENZY
11:00-13:00

ΣΑΒΒΑΤΟ 13/08
ΠΑΦΟΣ/ ΠΟΛΗ CAMPING AREA
11:00 - 13:00

ΣΑΒΒΑΤΟ 20/08
ΛΑΡΝΑΚΑ/ ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ
18:00-20:00

ΟΙ ΓΑΜΠΡΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Ν. ΤΕΡΡΟΠΟΥΛΟΣ & Π. ΒΑΣΙΛΕΙΔΗΣ

ΕΚΗΘΟΒΕΣΙΑΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Λευκωσία
30 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022
Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ | 8:30 μ.μ.

Πάφος
31 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022
Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο | 8:30 μ.μ.
(συνδιοργανωτής Δήμος Πάφου)

Σκηνοθεσία: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος

Σκηνικά/κοστούμια: Έλενα Κατσούρα | Μουσική σύνθεση: Γιώργος Ανδρίου | Χορογραφίες: Κλόη Μελίδου

Σχεδιασμός φωτισμών: Αλέξανδρος Γιαννιόπουλος | Video art/γραφικά: Γιώργος Αλεξάνδρου | Βοηθός σκηνοθέτης: Θεοδώρα Βλάχου

Επι σκηνής: Μαρίνα Βρόντη, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Χρήστος Γρηγοριάδης, Χριστίνα Κυριάκου, Γρηγόρης Γεωργίου

Μαρίλια Χαριόλη, Κρίστη Χαλαρόπουλος, Γιάννης Αντωνίου, Μαίρη Ζαμπά, Χριστίνα Παζιρίδη

Πληροφορίες: 25 877827 • www.ethal.com.cy • Τεχνολογικός ΕΘΑΛ / Technohoros ETHAL

ΕΘΑΛ

ΕΘΑΛ

LOVE 100.5

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΘΑΛ

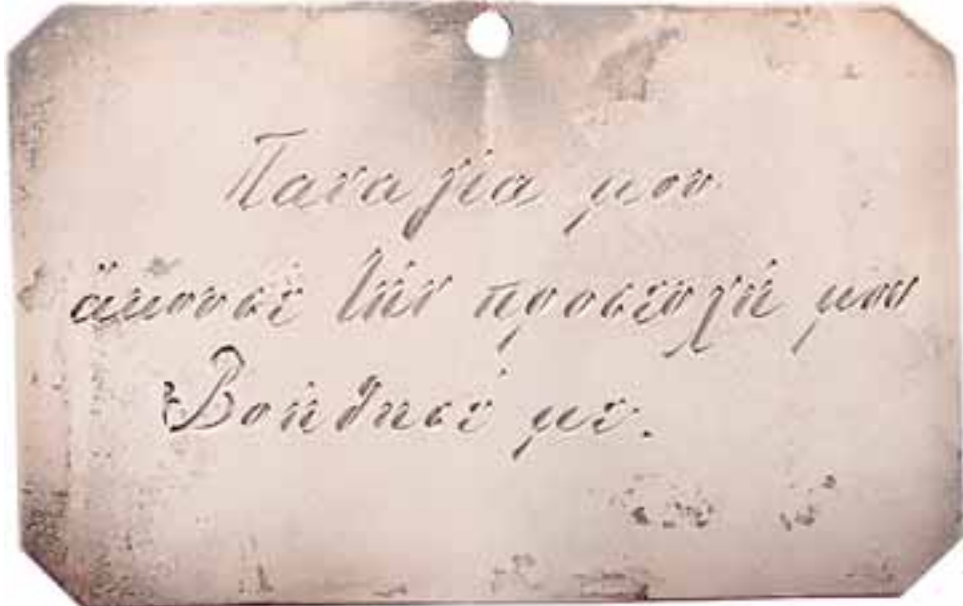
ΕΘΑΛ

Ασμηνίο τάμα. Φέρει ανάγλυφη παράσταση του γνωστού πίνακα του Γερμανού καλλιτέχνη του Μεσαίωνα Αλμπρεχτ Ντύρερ (1471-1528), με τίτλο: «Χέρια που προσεύχονται».

Ευχαριστήριο τάμα ζεύγους για το πολύποθτο παιδί που απέκτησε, αφιερωμένο στην Αγία Μαρίνα.

Ασμηνίο τάμα. Μικρογράμματα πλάγια επιγραφή: Παναγία μου άκουσε την προσευχή μου. Βοήθησε με. Οι επιγραφές αυτού του τύπου ήταν πολύ δημοφιλείς κατά τη βυζαντινή περίοδο. Πρόκειται για το αγαπημένο τάμα της κ. Λόλας Νταϊφά.

Ανθρώπινες ιστορίες ικεσίας

Μια πανάρχαια τελετουργική πράξη ξεδιπλώνεται μέσα από την έκθεση «Τάματα: Σώμα πάσχον, ψυχή αλγούσα»

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

«**Παρθένω** Σικινίω Οδυσσέας Ελύτης ανέθηκε». Αφιερώσεις, όπως αυτή του νομπελίστα ποιητή, στο υπέρθυρο της Παναγιάς Παντοκράτας στη Σίκινο. Κέραμοι και ακροκέραμοι που στολίζουν τρούλους σε ξωκλήσια – προσφορά πιστών να αγοράσουν ένα κεραμίδι στον Παράδεισο. Μπουκάλια με σφραγισμένες παρακλήσεις που πλέουν στη θάλασσα με... προορισμό τον Ταξιάρχη Μιχαήλ του Πανορμίτη Σύμης. Σκούπες με πολύχρωμες κορδέλες για τον ίδιο αρχάγγελο να σκουπίσει τις αρρώστιες των πιστών. Ζεύγη εμφαδών (παντόφλες) για τον Άγιο Διονύσιο της Ζακύνθου, μπάσματα (κεντημένες παντόφλες) για τον Άγιο Σπυρίδωνα της Κέρκυρας, σιδερένια παπούτσια στον ταξιάρχη Μιχαήλ του Μανταμάδου Λέσβου. Μαντίλια στον πανύψηλο βράχο των Μετεώρων κάτω από το Καστράκι των Μετεώρων που ανεβάζουν αναρριχητές ανήμερα του Αγίου Γεωργίου.

Δεν υπάρχει μοναστήρι, εκκλησία και ξωκλήσι που να μην έχει έστω και ένα τάμα. Χιλιάδες μικρά αντικείμενα από χαλκό, ασήμι, σπάνια χρυσό, ακόμα και από ταπεινή λαμαρίνα στολίζουν εικόνες σε όλη την επικράτεια: εγχάρακτες ανθρώπινες μορφές (άνδρες και γυναίκες, βρέφη και παιδιά). Ανάγλυφα πάσχοντα μέλη και όργανα του σώματος (πόδια, χέρια, πάγκρεας, στομάχι, γεννητικά όργανα ανδρών και γυναικών κυρίως στα νησιά για να γίνουν από τη σύφιλη που κουβαλούσαν οι ναυτικοί επιστρέφοντας από τα ταξίδια σε μέρη ζωτικά). Σπίτια, ζώα, μέσα μεταφοράς, εργαλεία, διπλώματα, βιβλία, επιστολές, ό,τι δηλαδή σχετίζεται με περιουσιακά στοιχεία, την κοινωνική καταξίωση και την επαγγελματική σταδιοδρομία χαράσσεται και τάζεται για το θαύμα.

Τα «Ασμηνόπαιδα»

Ήταν το 1909 πριν από 113 χρόνια όταν είδε το φως της δημοσιότητας η πρώτη επιστημονική μελέτη των νεοελληνικών ταμάτων από τον καθηγητή Κ. Ρωμαίο για τα «Ασμηνόπαιδα» – τα ανθρωπόμορφα αντικείμενα λατρείας που δεν έχουν καμία σχέση με την τέχνη. Μια σύγχρονη έρευνα ωστόσο επανεξετάζει την πανάρχαια αυτή τελετουργική πράξη λαών και πολιτισμών ως «έργα αληθείας και κατάθεσης ψυχής». Την εξιστορεί η έκθεση «Τάματα: Σώμα πάσχον, ψυχή αλγούσα» με αναθηματικά αντικείμενα ικεσίας και προσφοράς από τη συλλογή ταμάτων της συλλέκτριας Λόλας Νταϊφά. Εκτίθεται για πρώτη φορά στην Αγιορείτικη Εορτία Θεσσαλονίκης με την επιστημονική έρευνα και επιμέ-

λεια του αρχαιολόγου-ιστορικού Παναγιώτη Καμπάνη, ο οποίος μελετά εδώ και χρόνια τα αναθηματικά αντικείμενα. Πάνω από 1.000 τάματα κυρίως του ελληνορθόδοξου κόσμου αλλά και των καθολικών χριστιανών του ελλαδικού χώρου, χρονολογημένα από τις αρχές του 19ου αιώνα έως και τα μέσα του 20ού αιώνα, περιλαμβάνει η συλλογή της κ. Λόλας Νταϊφά. Βγαίνει για πρώτη φορά από το σπίτι της σε έναν εκθεσιακό χώρο όπου αποκτά «άλλη σημασία, άλλη διάσταση», όπως λέει η ίδια. Ξεκίνησε τη συλλογή της έχοντας δει «το γελαστό αλλά και το σκληρό πρόσωπο της ζωής», τα περισσότερα με αγοράς από ναούς που τα εκποιούσαν για να ενισχύσουν συσσίτια. Ορισμένα αποτελούν εξαιρετικά δείγματα της νεοελληνικής αργυροκομίας αλλά και πολυτιμη πηγή για κοινωνιολογικές και ιστορικές μελέτες. Να ήταν άραγε η μάνα ή η σύζυγος που αφιέρωσε το ασμηνίο τάμα για τον στρατιώτη «Κ. Κουτσούκο», τυφεκιοφόρο του πεζικού στους

«**Αυτά τα μικρά αντικείμενα, προσευχή, επίκληση στο Θείο και ευχαριστίας, έχουν να κάνουν με βαθιά συναισθήματα**», λέει η συλλέκτρια Λόλα Νταϊφά.

βαλκανικούς πολέμους, ο οποίος, όπως δηλώνει επιγραφή που κουβαλούσαν οι ναυτικοί επιστρέφοντας από τα ταξίδια σε μέρη ζωτικά). Σπίτια, ζώα, μέσα μεταφοράς, εργαλεία, διπλώματα, βιβλία, επιστολές, ό,τι δηλαδή σχετίζεται με περιουσιακά στοιχεία, την κοινωνική καταξίωση και την επαγγελματική σταδιοδρομία χαράσσεται και τάζεται για το θαύμα.

Η χρήση τους χάνεται στον χρόνο και στον χώρο σε διάφορες θρησκείες, μας πληροφορεί η έκθεση. Το πιο εμβληματικό ίσως αφιέρωμα του αρχαίου κό-

Τάμα για να καλύψει υγιές το κατοικίδιο άλογο, αφιερωμένο στον Άγιο Μάμα ή στο Άγιο Μόδεστο, προστάτες των ζώων.

Ασμηνίο τάμα στρατιώτη. Κατά την επιγραφή που πλαισιώνει τη μορφή, πρόκειται για τον τυφεκιοφόρο Κ. Κουτσούκο, ο οποίος υπηρετούσε τη θητεία του στο 567ο Τάγμα της 10ης Μεραρχίας.

«**Πρόκειται για ιερή δοσοληψία. Οι άνθρωποι ζητούν τη σωτηρία μέσω μιας εκούσιας προσφοράς, την οποία καθορίζουν οι ίδιοι**», λέει ο δρ Παναγιώτης Καμπάνης.

σμου ήταν ο Δούρειος Ίππος. Το ιερό αντικείμενο με την επιγραφή «Έλληνες Αθηνά χαριστήριον», δώρο από τους Έλληνες για τους ευκολόπιστους Τρώες χτύπησε στο ευαίσθητο θρησκευτικό συναίσθημα. Αν και η αφιερωματική θρησκεία γεννήθηκε στην Εγγύς Ανατολή, αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Οι αρχαίοι Έλληνες προέβαιναν σε παντός είδους αφιερώματα και προσφορές. Ζώα προς θυσία, στήλες, διάφορα πολύτιμα αντικείμενα ή ομοιώματα πασχόντων μελών του σώματος δεν διαφέρουν πολύ από τα σύγχρονα.

«Νομοθέτης στα έθιμα»

Η ειδωλολατρική καταγωγή των αναθημάτων δεν στάθηκε εμπόδιο στη χριστιανική τους μεταμόρφωση. Παρά τον αρχικό πόλεμο της Εκκλησίας, μερικά από αυτά διατηρήθηκαν στη θρησκευτική συνείδηση των ανθρώπων. «Στα έθιμα ο λαός είναι ο μεγάλος νομοθέτης...». Μέσα στους αιώνες ναοί και μοναστήρια όλου του χριστιανικού κόσμου γέμιζαν αναθήματα. Χρυσός, ασήμι ή κράματα του χαλκού ανακυκλώνονταν στα καμίνια της βυζαντινής αυτοκρατορίας – μια προκλητική πολυτέλεια που έβρισκε αντίθετους

τους πατέρες της Εκκλησίας. «Ου γάρ χρυσοχοεῖον, ουδέ αργυροκοπεῖον ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ πανήγυρις ἀγγέλων...» έγραφε ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος.

Τα αναθηματικά αντικείμενα δεν αποτελούν μόνο μια πράξη πιστών του ορθόδοξου κόσμου. Στις καθολικές θρησκευτικές κοινότητες, και ειδικά στο Μεξικό είναι τα milagros (ισπανικά θαύματα) ή ex-votos (λατινικά: εξ όρκων) και πιο γνωστά οι φλεγόμενες καρδιές της Θεοτόκου που συμβολίζουν τη χριστιανική ευσπλαχνία. Διακοσμημένες με γιρλάντες από λουλούδια και σταυρούς φέρουν στο κέντρο μονογράμματα όπως AM (Ave Maria), PGR (Per gracia, δηλαδή με χάρι).

«Πού διαφέρουν;» ρωτήσαμε τον δρ Παναγιώτη Καμπάνη, συγγραφέα του υπό έκδοση καταλόγου των ταμάτων της Συλλογής της Λόλας Νταϊφά. «Στην κατασκευή και στη διακόσμηση. Θεματικά είναι ίδια. Ο,τι απασχολεί τον ορθόδοξο χριστιανό απασχολεί και όλους τους λαούς του κόσμου. Όπως λέει ο πάνσοφος λαός, «εκεί που βρίσκεται ο πόνος, εκεί πάει και κάθεται η ψυχή».

– **Τα τάματα αντιπροσωπεύουν την ευτελή όψη της θρησκείας;**
– Μπορεί, γιατί πρόκειται για μια ιερή δοσοληψία. Οι άνθρωποι ζητούν τη σωτηρία μέσω μιας εκούσιας προσφοράς, την οποία καθορίζουν οι ίδιοι. Επιζητούν να εξουσιάσουν το αβέβαιο μέλλον μέσω ενός «πάντοτε...» που οι ίδιοι επιβάλλουν. Ωστόσο κάθε ένα από αυτά, μεγάλο ή μικρό, μαρτυρεί μια προσωπική ιστορία αγонίας, ελπίδας, ικεσίας και εκπλήρωσης, μια εκδήλωση προσωπικής λατρείας. Στο υπέρθυρο όμως των ταμάτων, δεν βρίσκεται η λογική αλλά η πίστη.

– **Τάματα σημαίνουν και θαύματα;**

– Το τάμα ακολουθεί το θαύματος. Δεν προηγείται. Ο πιστός περιμένει πρώτα το θαύμα ή την ικανοποίηση του αιτήματος και μετά αφιερώνει. Και παρόλο που θέλει να πιστεύει ότι σε αυτή την ιερή δοσοληψία με τους αγίους έχει το πάνω χέρι υποστηρίζοντας αυτόρεσκα «κι ο άγιος φοβέρα θέλει», ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης προειδοποιεί για το αντίθετο. Αν αναλογιστούμε τις χιλιάδες ταμάτων που σώζονται στις μονές, στις εκκλησίες και στις συλλογές, τότε μιλάμε για χιλιάδες θαυμάτων.

Τη συλλογή πλαισιώνουν εικαστικές δημιουργίες εμπνευσμένες από τα τάματα σύγχρονων καλλιτεχνών (Θ. Γαλιγιάνη, Φ. Γκούντρα, Εύης Δημολαΐδου, Μ. Harman, Μ. Καμπάνη, Κ. Καρακίτσου Μ. Κομπασιάρη, Γ. Κόρδη, Αλ. Κυραρίνη, Β. Μόραλη, Θ. Παπαγιάννη, Σ. Παπαγιάννη, Γ. Πολύμερου, Αρ. Στοιδη). Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 30 Σεπτεμβρίου.

ταξίδια

ΚΥΡΙΑΚΗ

24/7

*παραθερίστε
έξυπνα!*

Πρακτικές συμβουλές
και προορισμοί
σε έναν πολυσέλιδο οδηγό

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

THE KYRIAKI